

พฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปริญญานิพนธ์
ของ
มยุรา โลหะพิริยะกุล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา
พฤษภาคม 2546
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

378.19๙๑

ม1๙๔พ

๗-๖

พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ

ของ

มยุรา โลหะพิริยะกุล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา

พฤษภาคม 2546

๒ ๒๒๗๖๐๘

๗-๖

มยุรา โลหะพิริยะกุล. (2546). พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา วัฒนานรงค์, อาจารย์ ดร.อรรณพ โพธิ์สุข.

การวิจัยนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามตัวแปรเพศ ชั้นปีที่ศึกษา สาขาวิชาที่ศึกษา คะแนนเฉลี่ยทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว อาชีพหลักของบิดา-มารดาหรือผู้ปกครอง และความรู้ทางการเมือง กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ระดับปริญญาตรีในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 จำนวน 367 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบวัดความรู้ทางการเมือง จำนวน 20 ข้อ และเป็นแบบสอบถามพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง จำนวน 17 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบโดยวิธีของเซฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า

1. นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย
2. นิสิตชาย และนิสิตหญิง มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน
3. นิสิตชั้นปีที่ 1 มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างจากนิสิตชั้นปีที่ 2 นิสิตชั้นปีที่ 3 และนิสิตชั้นปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. นิสิตที่ศึกษาในสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สาขาวิชามนุษยศาสตร์ และสาขาวิชาสังคมศาสตร์ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน
5. นิสิตที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการเรียนสูง คะแนนเฉลี่ยทางการเรียนปานกลาง และคะแนนเฉลี่ยทางการเรียนต่ำ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน
6. นิสิตที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับสูง ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับปานกลาง และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับต่ำ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน
7. นิสิตที่บิดา-มารดาหรือผู้ปกครองรับราชการ ประกอบธุรกิจ รับจ้าง เกษตรกรรม และอาชีพอื่นๆ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

8. นิสิตที่มีความรู้ทางการเมืองระดับมาก ความรู้ทางการเมืองระดับปานกลาง และ
ความรู้ทางการเมืองระดับน้อย มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

POLITICAL PARTICIPATION BEHAVIOR OF UNDERGRADUATE STUDENTS
AT SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY

AN ABSTRACT
BY
MAYURA LOHABHIRIYAKUN

Presented in Partial Fulfillment of The Requirements
for the Master of Education degree in Higher Education
at Srinakharinwirot University

May 2003

Mayura Lohabhiriyakun. (2003). *Political Participation Behavior of Undergraduate Students at Srinakharinwirot University*. Master thesis, M.Ed.(Higher Education.) Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Assist. Prof. Dr. Achara Wattananarong, Dr. Annop Phothisuk.

The purposes of this study were to investigate and compare political participation behavior of undergraduate students at Srinakharinwirot University classified by gender, class levels, major fields of study, grade point average, family's financial status, guardian's occupation and political knowledge. The sample consisted of 367 undergraduate students enrolled in the second semester of the academic year 2002. The instrument used were a set of 20 questions about political knowledge and a five-rating scale questionnaire with 17 items. Percentage, arithmetic mean, standard deviation, t-test statistic and a one way ANOVA and Scheffe' method were utilized for data analysis. The findings were as follows :

1. Political participation behavior of students were rated at the low level.
2. There was no significant difference between the political participation behavior of male and female students.
3. There was a significant difference at the level of .05 among the political participation behavior of the first year students and the second year, the third year and the fourth year students.
4. There was no significant difference among the political participation behavior of the students who studied in Health Sciences, Science and Technology and Humanities and Social Sciences.
5. There was no significant difference among the political participation behavior of the students whose grade-point-average were high, middle and low.
6. There was no significant difference among the political participation behavior of the students whose family's financial status were high, middle and low.
7. There was no significant difference among the political participation behavior of the students whose guardian's occupation were government officer or state enterprise officer, business entrepreneur, employee, agriculturer and the others.
8. There was no significant difference among the political participation behavior of the students whose political knowledge were good, fair and weak.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ของ
นางมยุรา โลหะพิริยะกุล

ได้รับการอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. นภาพร หะวานนท์)

วันที่ ๑ เดือนพฤษภาคม 2546

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา วัฒนารงค์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.อรรณพ โพธิสุข)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชลัช จงสีบพันธ์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างสูงจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา วัฒนาณรงค์ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และอาจารย์ ดร. อรรถนพ โพธิสุข กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ที่ได้กรุณาถ่ายทอดความรู้ให้คำปรึกษาตลอดจนแก้ไขสิ่งบกพร่องต่างๆและเป็นที่กำลังใจอันมีค่าสำหรับผู้วิจัยตั้งแต่เริ่มการวิจัย ศึกษาค้นคว้าจนสามารถพัฒนางานวิจัยออกมาอย่างเต็มศักยภาพจนสำเร็จเป็นงานฉบับ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชลัช จงสืบพันธ์ และอาจารย์ ดร. ราชันย์ บุญธิมา กรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติม ซึ่งได้สละเวลาร่วมเป็นกรรมการสอบและให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้การวิจัยนี้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชลัช จงสืบพันธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธวัชไชย สนธิวินิช อาจารย์ ดร. จารุวรรณ สกุลคู่ อาจารย์ ดร. ราชันย์ บุญธิมา และอาจารย์ ชลวิทย์ เจียรจิตต์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำอันเป็นประโยชน์และทรงคุณค่ายิ่งในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆของการวิจัยทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ สาขาวิชาการอุดมศึกษาทุกท่าน ที่ให้ความรู้ทางวิชาการ และขอขอบคุณ คุณสรวิทย์ เลี่ยมสุวรรณ คุณอังคณา นันทธิพาวรรณ คุณศิริวรรณ พิมพ์ทอง คุณผกาเพ็ญ จรูญแสง คุณยุพินพร พรพิทยากุล และเจ้าหน้าที่ของศูนย์วิจัย และบริการทุกท่านที่เอื้อเฟื้อข้อมูลข่าวสาร ขอขอบคุณพี่ เพื่อนและน้อง นิสิตสาขาวิชาการอุดมศึกษา รวมทั้งกัลยาณมิตรทุกท่านที่ช่วยเหลือและให้กำลังใจเสมอมา และที่ลืมเสียไม่ได้คือนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณ บิดา-มารดาที่ได้ให้กำเนิด เลี้ยงดู อบรมสั่งสอน ส่งเสริมให้เห็นถึงคุณค่าของการศึกษา พร้อมทั้งให้การสนับสนุนและมอบโอกาสอันดีให้แก่ผู้วิจัยได้พัฒนาทักษะความรู้ความสามารถในระดับที่สูงขึ้น และยังเป็นพลังใจอันสูงสุดสำหรับผู้วิจัยเสมอมา

คุณค่าทางวิชาการของงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา-มารดา ผู้เป็นบุพพจารย์ของผู้วิจัย งานวิจัยครั้งนี้จะไม่สามารถเกิดขึ้นและสำเร็จได้ หากผู้วิจัยไม่ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมและกำลังใจที่สำคัญจากครอบครัว คือ นายประสิทธิ์ โลหะพิริยะกุล และเด็กชายอิสรภาพ โลหะพิริยะกุล

มยุรา โลหะพิริยะกุล

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	5
	ความสำคัญของการวิจัย	5
	ขอบเขตของการวิจัย	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ	7
	สมมุติฐานการวิจัย	9
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
	ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง	10
	รูปแบบและกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง	15
	การวัดการมีส่วนร่วมทางการเมือง	23
	ปัจจัยในการมีส่วนร่วมทางการเมือง	26
	การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาไทย	35
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	36
3	วิธีดำเนินการวิจัย	40
	การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง	40
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	41
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	43
	การจัดกระทำข้อมูล	43
	การวิเคราะห์ข้อมูล	44
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	44
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	45
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	45
	การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	45
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
5	
สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	82
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	82
วิธีดำเนินการวิจัย	82
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	83
อภิปรายผล	84
ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย.....	90
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป	90
บรรณานุกรม	91
ภาคผนวก.....	99
ก. รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ และหนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญ.....	100
ข. คุณภาพเครื่องมือการวิจัย	103
ค. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	105
ง. หนังสือรับรองเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	111
ประวัติย่อผู้วิจัย	113

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวคิดของ Almond and Powell	16
2	ประเภทและรายละเอียดกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	22
3	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามสาขาวิชาที่ศึกษา.....	41
4	จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตัวแปรอิสระ.....	46
5	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการมีส่วนร่วม ทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวม และเป็นรายข้อ	48
6	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการมีส่วนร่วม ทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามเพศ โดย รวมและเป็นรายข้อ	50
7	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการมีส่วนร่วม ทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตาม ชั้นปีที่ศึกษา โดยรวมและเป็นรายข้อ.....	53
8	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการมีส่วนร่วม ทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตาม สาขา วิชาที่ศึกษา โดยรวมและเป็นรายข้อ	57
9	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการมีส่วนร่วม ทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตาม คะแนนเฉลี่ยทางการเรียน โดยรวมและเป็นรายข้อ	61
10	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการมีส่วนร่วม ทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตาม ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว โดยรวมและเป็นรายข้อ.....	64
11	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการมีส่วนร่วม ทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตาม อาชีพหลักของบิดา-มารดาหรือผู้ปกครอง โดยรวมและเป็นรายข้อ	68

บัญชีตาราง(ต่อ)

ตาราง		หน้า
12	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการมีส่วนร่วม ทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตาม ความ รู้ทางการเมือง โดยรวมและเป็นรายข้อ	75
13	เปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามเพศ.....	78
14	เปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามชั้นปีที่ศึกษา	78
15	การทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามชั้นปีที่ศึกษา	79
16	เปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามสาขาวิชาที่ศึกษา	79
17	เปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามคะแนนเฉลี่ยทางการเรียน.....	80
18	เปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว	80
19	เปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามอาชีพหลักของบิดา-มารดาหรือผู้ปกครอง.....	81
20	เปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามความรู้ทางการเมือง	81

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

- 1 แสดงปัจจัยหรือเงื่อนไขที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง 27

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประชาชนชาวไทยมีหน้าที่ในการรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีสิทธิเสรีภาพและมีความเสมอภาคกันในกฎหมาย การมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างจริงจังของประชาชนจะสามารถพิทักษ์ระบอบประชาธิปไตยตลอดจนสิทธิเสรีภาพไว้ได้ (สุวิทย์ รุ่งวิสัย. 2541 : 1) ซึ่งสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นหัวใจหลักของการปกครองระบอบประชาธิปไตย และของมนุษยชาติ ในฐานะที่เป็นสัตว์โลกที่มีจิตใจสูง (อมร รักษาสัตย์. 2543 : 65) การเมืองระบอบประชาธิปไตยเป็นที่ยอมรับในสังคมโลกกว่า เป็นระบอบการปกครองที่ดีที่สุดในปัจจุบัน เพราะมีหลักการสำคัญ คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนที่มีความรู้ความสามารถ มีโอกาสเสนอตัวให้ประชาชนเลือกเป็นตัวแทนในการบริหารกิจการบ้านเมืองได้อย่างเท่าเทียม (ถวัลย์ มาศจรัส. 2543 : 1)

การที่ประชาชนทำหน้าที่ปกครองตนเองโดยตรง หรือการเลือกผู้แทนไปทำหน้าที่แทนตนนั้น เป็นกลไกเบื้องต้นของการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย แต่การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยทุกกระบวนการทุกระดับและทุกมิติจะดำเนินอย่างมีประสิทธิภาพได้นั้นประชาชนต้องมีคุณสมบัติที่เอื้อหรือสนับสนุนต่อหลักการประชาธิปไตย เช่น มีความสนใจกระตือรือร้น ที่จะเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมืองหรือติดตาม ควบคุม และตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลอย่างจริงจัง (วัชรวิทย์ ไชยสาร. 2544 : 44) ซึ่งการเลือกตั้งถือเป็นวิธีการและหัวใจของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ที่ประชาชนจะได้แสดงเจตนารมณ์ในการเลือกผู้แทนไปทำหน้าที่หรือใช้อำนาจอธิปไตยแทนตน (จิระ บุญพจนสุนทร. 2544 : 4)

สภาผู้แทนราษฎรเป็นสถาบันการเมืองหลักของประชาชนในการใช้อำนาจอธิปไตย ประกอบด้วยสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนทั่วประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ทั้งนี้เพราะการเลือกตั้งเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการเลือกสรรตัวแทนไปทำหน้าที่แทนตนในการบริหารประเทศ รวมทั้งเป็นการระดมความคิดเห็นและสร้างความชอบธรรมทางการเมืองการปกครองให้มีขึ้น (กรมการปกครอง. 2529 : 1) โดย วิรัตน์ เนยสูงเนิน (2545 : 101) ได้กล่าวว่า ปัจจุบันประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นในรัฐธรรมนูญ 2540 ได้ให้สิทธิกับประชาชนในการเข้าชื่อ (50,000 คน) เสนอให้วุฒิสภาถอดถอนนักการเมือง หรือเข้าชื่อร่วมกันเพื่อเสนอกฎหมายที่สำคัญๆ สู่การพิจารณาของรัฐสภาโดยไม่ต้องผ่านนักการเมือง พรรคการเมือง หรือประชาชนอาจร่วมทำประชามติได้ เพื่อให้สนับสนุนหรือคัดค้านนโยบาย และโครงการที่สำคัญของรัฐในระดับต่างๆ ได้ด้วย

การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญประการหนึ่งของกระบวนการทางการเมือง และเป็นความจำเป็นสำหรับทุกระบบการเมือง เนื่องจากแบบแผนของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแสดงให้เห็นถึงสิ่งที่เขาต้องการ (Demand) และการแสดงความสนับสนุน (Support) จะเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นถึงการดำรงอยู่ของระบบการเมือง (Easton, 1971 : 200-206) ซึ่ง พรอัมรินทร์ พรหมเกิด (2543 : 1) ได้ให้ความเห็นว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนยังเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของหลักการธรรมรัฐ หากประชาชนมีการตื่นตัว และให้ความสนใจเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น จะส่งผลให้การปฏิรูปการเมืองบรรลุเป้าหมาย เพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นการกำหนดคุณภาพของนักการเมืองและสถาบันทางการเมืองไปในตัว ทำให้ผู้ปกครองและผู้ถูกปกครองได้มีโอกาสสื่อสารความหมายซึ่งกันและกัน ทำให้การดำเนินนโยบายทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ เป็นไปตามเจตจำนงของประชาชนมากขึ้น แล้วในที่สุดจะทำให้สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

ในกระแสการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองนั้น วิฤตการณ์เรียกร้องสิทธิการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเกิดขึ้นบ่อยๆ ในสังคมการเมืองของประเทศต่างๆ รวมทั้งประเทศไทยด้วย เช่น การเรียกร้องของขุนนางอังกฤษที่จะมีมหากฎบัตร หรือแมกมาคาร์ต้า (Magna Carta) เพื่อขยายสิทธิส่วนร่วมในทางการเมืองของคนอังกฤษ การเรียกร้องประชาธิปไตยของนักศึกษาจีนที่จัตุรัสเทียนอันเหมย เมื่อปี พ.ศ. 2527 การเปลี่ยนแปลงการปกครองไทย เพื่อให้ปวงชนไทยได้มีส่วนร่วมในทางการเมืองตามวิถีประชาธิปไตย เมื่อปี พ.ศ. 2475 หรือการปฏิรูปการเมืองไทย เมื่อปี พ.ศ. 2540 โดยมีการเพิ่มรูปแบบวิธีการ และขยายขอบเขตกลุ่มหรือจำนวนของประชาชนผู้มีสิทธิส่วนร่วมในทางการเมืองเป็นวัตถุประสงค์ที่สำคัญวัตถุประสงค์หนึ่ง (วัชรวิทย์ ไชยสาร, 2544 : 45) การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในทางการเมืองจึงเป็นหัวใจของการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาระบบการเมืองให้เป็นประชาธิปไตย ทั้งนี้เพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นดัชนีชี้วัดที่สำคัญประการหนึ่งของระบอบประชาธิปไตย สังคมใดประชาชน มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูง แสดงว่ามีระดับความเป็นประชาธิปไตยสูง สังคมใดมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำแสดงว่าสังคมนั้นมีระดับความเป็นประชาธิปไตยต่ำ (สมบัติ ชำรงค์ชัญญ์, 2539 ก : 315 : อ้างอิงจาก Geertz, 1963) และผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอาจเข้ามาในรูปขององค์การ ได้แก่ สถาบันต่างๆ ใน ชุมชน หรือจะเป็นปัจเจกชนก็ได้ ในขณะที่สถาบันในชุมชนสามารถปฏิบัติการเสมือนเป็นตัวกลางระหว่างพลเมืองและรัฐบาล บุคคลธรรมดาอาจสร้างปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ จดหมายพุดคุยเป็นการส่วนตัว และอื่นๆ โดยพุ่งเป้าไปที่ผู้มีอำนาจวินิจฉัยสั่งการและยังสามารถเสนอความต้องการผ่านโครงสร้างทางชุมชนอันได้แก่ การทำงานให้ พรรคการเมือง การเข้าร่วมกับชุมชน หรือกลุ่มผลประโยชน์พิเศษ หรือจดหมายไปยังบรรณาธิการหนังสือพิมพ์

สถาบันที่เป็นสื่อกลางนี้ จะรวบรวมและเปิดเผย หรือเผยแพร่ผลประโยชน์ของมวลชนให้ปรากฏ ทั้งยังรับแรงกระตุ้นจากปัจเจกบุคคลไปพร้อมๆกันด้วย (พงศกร รอดชมพู่. 2540 : 2-3)

นอกจากนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้กำหนดให้การเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคนที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ ซึ่งเป็นเรื่องใหม่ และมีความน่าสนใจในประเด็นของการเลือกตั้ง โดยเฉพาะผู้ที่มีช่วงอายุในระหว่างการศึกษาระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัย แต่ละแห่งมีลักษณะที่เป็นอิสระทางวิชาการ (academic freedom) สูงกว่าสถาบันการศึกษา ระดับอื่นๆ การศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเพื่อหาข้อมูลต่างๆ มาเป็นแนวทางในการพัฒนาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประเทศนั้น จึงมีโอกาที่จะเป็นไปได้ โดยเฉพาะในการปรับปรุง หรือพัฒนาหลักสูตรของสถาบันการศึกษา ระดับนี้จะมีโอกาสมากกว่าการพัฒนาหลักสูตรในระดับอื่นๆ ซึ่งเป็นไปได้ยากที่จะเปลี่ยนแปลง หรือทดลองหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นใหม่ (ชลัช จงสืบทันท์. 2527 : 6-7) ในขณะเดียวกันนิสิตนักศึกษาซึ่งอยู่ในวัยที่มีพลังแต่มีขีดจำกัดทางที่แน่นอนสถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่โดยตรงในการพัฒนานิสิตนักศึกษาเพื่อสังคมจึงต้องจัดสิ่งแวดล้อมด้านต่าง ๆ เช่น หลักสูตร และกิจกรรม การเรียนการสอน รวมทั้งกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อให้นิสิตนักศึกษาได้รู้จักสิทธิเสรีภาพ และความรับผิดชอบของตนเองต่อผู้อื่น และพัฒนาค่านิยมทางการเมือง สามารถเลือกสรรสิ่งที่ดีงาม และถูกต้องเพื่อความเจริญมั่นคงของประเทศ (จารุวรรณ สกุลคู่. 2543 : 3) ดังนั้นจึงควร สนับสนุนและส่งเสริมให้นักศึกษามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างถูกต้องเหมาะสม นับตั้งแต่ขณะที่ ยังศึกษาอยู่ การที่นักศึกษามีส่วนร่วมทางการเมืองมากหรือน้อย ย่อมสามารถช้อนาคัดของการเมืองของประเทศได้ หากนักศึกษามีพื้นฐานเกี่ยวกับความรู้และการมีส่วนร่วมทางการเมือง อนาคตของประชาธิปไตยก็จะก้าวหน้าต่อเนื่องได้ทางหนึ่ง (อักรพงษ์ มณีภาค. 2535 : 4) ทั้งนี้เพราะนักศึกษาเป็นเยาวชนที่ต้องเป็นหลักหรือเป็นผู้มีส่วนร่วมที่สำคัญในทางการเมือง บุคคลเหล่านี้ยังจะต้องมีชีวิตต่อไปอีกยาวนาน การตัดสินใจใดๆทางการเมืองจึงมีผลกระทบต่อ บุคคลเหล่านี้ไปอีกหลายปี (Kammeyer, Ritzer and Yetman. 1994 : 541)

นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นกลุ่มปัญญาชนที่มีความสำคัญต่อการพัฒนา ประเทศ ทางมหาวิทยาลัยได้ส่งเสริมให้นิสิตเข้าร่วมกิจกรรมทุกประเภท ส่วนกิจกรรมที่นิสิต คณาจารย์ และบุคลากรของมหาวิทยาลัยทำร่วมกัน คือ การแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ 8 วิทยาเขต (กีฬา 8 มศว) และงานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย 8 วิทยาเขต โดยจัดเวียนกันไปตามวิทยาเขตโดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือต้องการให้นิสิตได้มีโอกาสแสดง ออกซึ่งความสามารถในเชิงการกีฬา ในด้านศิลปวัฒนธรรมที่ตนเองถนัด แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีความรักในสถาบันของตน เป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ เพื่อปลูก บำป๋นให้นิสิตมีคุณภาพที่เป็นความหวังของสังคม ได้รับประสบการณ์ตรงเป็นศักดิ์ศรีที่ได้ทำงาน ของสถาบัน ร่วมแรงร่วมใจกันกระทำให้ภาระงานหนึ่งของมหาวิทยาลัย คือ การทำนุบำรุงศิลป วัฒนธรรม ร่วมผดุงความเป็นชาติไทย ส่วนกิจกรรมของนิสิตในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประธานมิตร เมื่อก่อนนิสิตมีความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมในการทำกิจกรรมกันอย่างต่อเนื่อง มีการแข่งขันกีฬาคณะสัมพันธ์ มีงานวัฒนธรรมของ 4 ภาค มีการออกค่ายอาสาพัฒนา ซึ่งจะมี นิสิตจำนวนมากที่เข้าร่วมกิจกรรมนั้นๆ มีสระมรกตเป็นที่จัดงานลอยกระทง (หอสมุดในปัจจุบัน) นิสิตและอาจารย์เข้าร่วมทำกิจกรรมกันอย่างสนุกสนาน ชาวบ้านที่อยู่ใกล้ก็เข้ามาร่วมทำ กิจกรรมกับนิสิต แต่ปัจจุบันนี้การทำกิจกรรมของนิสิตซบเซาลงมาก นิสิตสนใจที่จะทำกิจกรรม เฉพาะกลุ่มของตนเอง ไม่สนใจที่จะเชิญชวนเพื่อนนิสิตโดยทั่วไปให้เข้าร่วมในการทำกิจกรรม ดังนั้นนิสิตส่วนใหญ่ก็จะไม่รู้จักกันและ 80% ของนิสิตที่นี้ในปัจจุบันนี้มีหน้าที่เข้ามาเรียนและ กลับบ้านไม่สนใจที่จะทำกิจกรรมอะไรเลยจึงไม่ทราบว่าเป็นอย่างไร มีกิจกรรมอะไรที่น่าสนใจ มหาวิทยาลัยมีกิจกรรมอะไรบ้าง กิจกรรมที่นิสิตสนใจเป็นอย่างยิ่งก็มีแต่กิจกรรมรับน้องและ ประชุมเชียร์ จะหานิสิตเข้าร่วมทำกิจกรรมก็ยาก ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมของนิสิต หรือกิจกรรมที่ ทางมหาวิทยาลัยจัดให้แก่ นิสิตเอง สิ่งที่เห็นได้ชัดคือ การเลือกตั้งองค์การนิสิต นายกสโมสร นิสิต ยังไม่มีผู้ใดสนใจสมัครเข้ารับการเลือกตั้ง จนกระทั่งมหาวิทยาลัยต้องลงมารณรงค์ดำเนินการให้ได้ว่าซึ่งองค์การนิสิตและสภานิสิต เพื่อจะได้ดำเนินงานของกิจกรรมนิสิตซึ่งเป็นองค์กร กลาง นิสิตจะสนใจทำงานเฉพาะในคณะของตนเองเท่านั้น พัฒนาเฉพาะคณะของตน ไม่สนใจที่จะช่วยกันพัฒนาในส่วนกลางเพื่อส่วนรวม (สุพัฒนา ชลศิริ. 2541 : 28-29)

จากการสัมภาษณ์นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเกี่ยวกับสภาพปัญหาของการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น เจนจิรา ชัมเล่มกิม (สัมภาษณ์. 2545) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับ กิจกรรมต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัยว่า มีผลทำให้นิสิตรู้จักสังคมมากขึ้น แต่กิจกรรมการเรียน การสอนที่มาก ทำให้นิสิตไม่มีเวลาที่จะสนใจเรื่องทางการเมือง และสืบเนื่องมาจากตนเองเป็นคนต่างจังหวัดไม่สามารถไปเลือกตั้งในขณะที่มีการเลือกตั้งระดับชาติประกอบกับไม่สนใจการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่แล้ว ส่วนสรยุทธ ประกอบกิจ (สัมภาษณ์. 2545) ให้ความเห็นว่าตนเองไม่ได้รับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อของรัฐเท่าที่ควร การเดินทางไปเลือกตั้งก็ไม่สะดวกมี ปัญหามาก ศูนย์การเลือกตั้งอยู่ไกลจากที่นิสิตพัก ไม่ได้รับความสะดวกเท่าที่ควร โดยเฉพาะ ในเขตกรุงเทพมหานครมีการจราจรติดขัดเป็นเวลานาน ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายในการจะไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และอุบลทิพย์ รัตนวงศ์สถิตย์ (สัมภาษณ์. 2545) ได้แสดงความคิดเห็นว่า ภาพพจน์ คุณธรรม จริยธรรม และพฤติกรรมของนักการเมืองในปัจจุบันของแต่ละคนไม่เป็นที่ พึงพอใจของตนเอง จึงไม่อยากไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

จากการศึกษาเอกสาร ตำรา และการสัมภาษณ์นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางส่วน พบว่านิสิตมีส่วนร่วมทางการเมืองค่อนข้างน้อย ด้วยเหตุผลต่างๆ ดังกล่าว ผู้วิจัยจึง สนใจศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อ ใช้ข้อมูลสำหรับเป็นแนวทางในการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน การพัฒนากิจกรรมเสริม หลักสูตรให้สามารถส่งเสริม สนับสนุนให้นิสิตเป็นบัณฑิตที่ตระหนักถึงความสำคัญของบทบาท

ของตนที่มีต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย ในฐานะประชาชนคนหนึ่งและเป็นการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ

1. ศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ

2. เปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามตัวแปรเพศ ชั้นปีที่ศึกษา สาขาวิชาที่ศึกษา คณะแผนกเรียน การเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว อาชีพหลักของบิดา-มารดาหรือผู้ปกครอง และความรู้ทางการเมือง

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตและสามารถใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน การจัดสภาพแวดล้อมและพัฒนากิจกรรมเสริมหลักสูตร สำหรับงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาในการส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษามีส่วนร่วมทางการเมืองและสำนึกในความรับผิดชอบของนิสิตนักศึกษาต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งในการพัฒนาเยาวชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้มีส่วนร่วมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการมีหรือการคงอยู่ของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองเฉพาะในระบอบประชาธิปไตย

2. ประชากร ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 – 4 ที่ศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ รวมทั้งสิ้นจำนวน 8,665 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1. ตัวแปรอิสระประกอบด้วย

3.1.1. เพศ ได้แก่

- 3.1.1.1. ชาย
- 3.1.1.2. หญิง
- 3.1.2. ชั้นปีที่ศึกษา ได้แก่
  - 3.1.2.1. ชั้นปีที่ 1
  - 3.1.2.2. ชั้นปีที่ 2
  - 3.1.2.3. ชั้นปีที่ 3
  - 3.1.2.4. ชั้นปีที่ 4
- 3.1.3. สาขาวิชาที่ศึกษา แบ่งเป็น 4 สาขาวิชา ได้แก่
  - 3.1.3.1. วิทยาศาสตร์สุขภาพ
  - 3.1.3.2. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
  - 3.1.3.3. มนุษยศาสตร์
  - 3.1.3.4. สังคมศาสตร์
- 3.1.4. คะแนนเฉลี่ยทางการเรียน แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่
  - 3.1.4.1. คะแนนเฉลี่ยทางการเรียนสูง
  - 3.1.4.2. คะแนนเฉลี่ยทางการเรียนปานกลาง
  - 3.1.4.3. คะแนนเฉลี่ยทางการเรียนต่ำ
- 3.1.5. ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่
  - 3.1.5.1. ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับสูง
  - 3.1.5.2. ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับปานกลาง
  - 3.1.5.3. ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับต่ำ
- 3.1.6. อาชีพหลักของบิดา-มารดาหรือผู้ปกครอง แบ่งเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่
  - 3.1.6.1. ข้าราชการ หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ
  - 3.1.6.2. ผู้ประกอบการธุรกิจ
  - 3.1.6.3. ลูกจ้าง
  - 3.1.6.4. เกษตรกรรม
  - 3.1.6.5. อาชีพอื่นๆ
- 3.1.7. ความรู้ทางการเมือง แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่
  - 3.1.7.1. ความรู้ทางการเมืองระดับมาก
  - 3.1.7.2. ความรู้ทางการเมืองระดับปานกลาง
  - 3.1.7.3. ความรู้ทางการเมืองระดับน้อย

3.2. ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประกอบด้วย การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การรณรงค์หาเสียง การเกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง และการสื่อสารทางการเมือง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. นิสิต หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 – 4 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. สาขาวิชาที่ศึกษา หมายถึง ลักษณะของกลุ่มวิชาที่นิสิตกำลังศึกษาอยู่ ซึ่งแบ่งตามสาขาวิชาออกเป็น 4 สาขาวิชา ได้แก่
  - 2.1 สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ได้แก่ นิสิตที่กำลังศึกษาอยู่ใน คณะแพทยศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ และ คณะสหเวชศาสตร์
  - 2.2 สาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ได้แก่ นิสิตที่กำลังศึกษาอยู่ใน คณะวิทยาศาสตร์ และ คณะวิศวกรรมศาสตร์
  - 2.3 สาขาวิชามนุษยศาสตร์ ได้แก่ นิสิตที่กำลังศึกษาอยู่ในคณะมนุษยศาสตร์ และคณะศิลปกรรมศาสตร์
  - 2.4 สาขาวิชาสังคมศาสตร์ ได้แก่ นิสิตที่กำลังศึกษาอยู่ในคณะสังคมศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ คณะพลศึกษา และสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
3. คะแนนเฉลี่ยทางการเรียน หมายถึง ความสามารถทางการเรียนของนิสิตในระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่วัดได้จากคะแนนเฉลี่ยสะสม ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งตามเกรดเฉลี่ยสะสมของนิสิตเป็น 3 ระดับดังต่อไปนี้
  - 3.1 คะแนนเฉลี่ยทางการเรียนสูง หมายถึง คะแนนเฉลี่ยสะสมของนิสิตตั้งแต่ ระดับ 3.00 ขึ้นไป
  - 3.2 คะแนนเฉลี่ยทางการเรียนปานกลาง หมายถึง คะแนนเฉลี่ยสะสมของนิสิต ตั้งแต่ระดับ 2.25 – 2.99
  - 3.3 คะแนนเฉลี่ยทางการเรียนต่ำ หมายถึง คะแนนเฉลี่ยสะสมของนิสิตต่ำกว่า ระดับ 2.25
4. ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว หมายถึง รายได้ของบิดา-มารดาหรือผู้ปกครอง ที่ได้รับในแต่ละเดือน ในกรณีที่นิสิต ไม่มีบิดามารดาให้หมายถึงรายได้ของผู้ปกครองในแต่ละ เดือน แบ่งเป็น 3 ระดับดังนี้ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2543 : 28)
  - 4.1 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับสูง หมายถึงครอบครัวมีรายได้เฉลี่ย ต่อเดือนมากกว่า 30,000 บาท
  - 4.2 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับปานกลาง หมายถึงครอบครัวมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนตั้งแต่ 15,000 ถึง 30,000 บาท
  - 4.3 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับต่ำ หมายถึงครอบครัวมีรายได้เฉลี่ย ต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท

5. อาชีพหลักของบิดา-มารดาหรือผู้ปกครอง หมายถึง ชนิดของงานที่บิดา-มารดา หรือผู้ปกครองของนิสิตประกอบการอยู่เป็นอาชีพหลัก ซึ่งนำรายได้มาเป็นค่าใช้จ่ายใน ครอบครัวนิสิต แบ่งเป็น 5 ประเภทดังนี้

5.1 รับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ หมายถึง ผู้ปกครองนิสิตที่ประกอบ อาชีพด้วยการเป็นข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ

5.2 ประกอบธุรกิจ หมายถึง ผู้ปกครองนิสิตที่ประกอบอาชีพด้วยการเป็นเจ้าของ กิจการเอง ไม่ว่าจะเป็นด้านการค้าขายพาณิชย์ หรือด้านบริการ

5.3 รับจ้าง หมายถึง ผู้ปกครองนิสิตที่ประกอบอาชีพด้วยการรับจ้างทั่วไป หรือ พนักงานบริษัทเอกชน ธนาคารและโรงพยาบาลเอกชน

5.4 เกษตรกรรม หมายถึง ผู้ปกครองนิสิตที่ประกอบอาชีพ ทำไร่ ทำนา ทำสวน และเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพหลัก

5.5 อาชีพอื่นๆ หมายถึง อาชีพอื่นที่นอกเหนือจาก อาชีพรับราชการ รัฐวิสาหกิจ ธุรกิจ รับจ้าง และเกษตรกรรม ได้แก่ แม่บ้าน พ่อบ้านและว่างงาน

6. ความรู้ทางการเมือง หมายถึง ความรู้ทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แบ่งเป็น ความรู้ ทางการเมืองระดับมาก ความรู้ทางการเมืองระดับปานกลาง ความรู้ทางการเมืองระดับน้อย

7. พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การแสดงออกของนิสิตต่อ กระบวนการในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ได้แก่ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การรณรงค์หาเสียง การเกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง และการสื่อสารทางการเมือง ดังนี้

7.1 การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง หมายถึง การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในระดับ สถาบัน ระดับท้องถิ่น และระดับชาติ

7.2 การรณรงค์หาเสียง หมายถึง การชักชวนให้ผู้อื่นลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การแนะนำให้ผู้อื่นลงคะแนนเสียงเลือกตั้งคนใดคนหนึ่งหรือกลุ่มการเมืองใดกลุ่มเมืองหนึ่ง การช่วยโฆษณาหาเสียงให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งกลุ่มการเมืองหรือพรรคการเมือง

7.3 การเกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง หมายถึง การเข้าประชุม การทำงาน การเข้าร่วมและสนับสนุนกลุ่มการเมืองหรือพรรคการเมือง รวมทั้งการเป็นสมาชิกด้วย

7.4 การสื่อสารทางการเมือง หมายถึง การรับฟังข่าวสารทางการเมือง การชักชวนผู้อื่นให้สนทนาเรื่องการเมือง การเข้าร่วมอภิปรายทางการเมืองตามสถานที่ต่างๆ การฟังคำปราศรัยหาเสียงของนักการเมือง การเขียนบทความทางการเมืองไปลงสิ่งพิมพ์ ประเภทต่างๆ การเขียนจดหมายถึงบรรณาธิการเกี่ยวกับเรื่องการเมือง การส่งข่าวสาร สนับสนุนหรือคัดค้านผู้นำทางการเมือง การติดต่อแสดงความคิดเห็นหรือข้อเรียกร้องต่อนักการเมือง

สมมติฐานของการวิจัย

1. นิสิตชาย และนิสิตหญิง มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน
2. นิสิตที่ศึกษาในชั้นปีต่างกัน มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน
3. นิสิตที่ศึกษาต่างสาขาวิชากัน มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน
4. นิสิตที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการเรียนต่างกัน มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน
5. นิสิตที่ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่างกัน มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน
6. นิสิตที่อาชีพหลักของบิดา-มารดาหรือผู้ปกครองต่างกัน มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน
7. นิสิตที่มีความรู้ทางการเมืองต่างกัน มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมทางการเมืองและได้นำเสนอตามสาระสำคัญ ดังนี้ คือ ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง รูปแบบและกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง การวัดการมีส่วนร่วมทางการเมือง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาไทย และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

นักรัฐศาสตร์ในต่างประเทศอาจให้ความหมาย "การมีส่วนร่วมทางการเมือง" ที่แตกต่างกันในแง่ของรายละเอียดหรือคำอธิบายที่แตกต่างกันในการใช้ภาษาบ้าง แต่โดยสาระแล้วครอบคลุมถึงการกระทำหรือการประพฤติปฏิบัติที่เกี่ยวกับการเมืองในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

รัช (Rush. 1992 : 110) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง ระดับของกิจกรรมที่แต่ละบุคคลได้ปฏิบัติตามระบบการเมือง นับตั้งแต่ผู้ที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับตำแหน่งใด ๆทางการเมืองจนถึงผู้ที่มีตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งตามความหมายนี้ย่อมแสดงว่าคนเราทุกคนมีส่วนร่วมทางการเมือง เพียงแต่มีมากมีน้อยต่างกันเท่านั้น

แควฟวานอห์ (Kavanagh. 1983 :173) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง คือ การที่รัฐเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบทางการเมืองอย่างเท่าเทียมกัน เช่น การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การเลือกตั้ง การเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ เป็นต้น

ไวท์ (White. 1982 : 18) ได้ให้คำจำกัดความการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วมประกอบด้วย 4 มิติดังนี้คือ มิติที่หนึ่งคือการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าอะไรควรทำและทำอย่างไร มิติที่สองคือการมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา การลงมือปฏิบัติตามที่ตัดสินใจ มิติที่สามคือการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงาน มิติที่สี่คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

มิลเบรธ และ โกเอล (Milbrath and Goel. 1977 : 2) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้อย่างกว้างๆ ว่า หมายถึงกิจกรรมทั้งหลายของประชาชนแต่ละคนที่ต้องการมีอิทธิพลผลักดัน หรือยอมรับสนับสนุนต่อรัฐบาล และการเมืองไม่เพียงแต่รวมบทบาทอันแข็งขันในการสร้างอิทธิพลผลักดันให้เกิดผลทางการเมืองตามต้องการเท่านั้น แต่ยังรวมถึงกิจกรรมที่เป็นที่ยอมรับสนับสนุนในเชิงพิธีการด้วย ผู้ที่ยอมรับรัฐบาล ก็แสดงออกโดยการประพฤติกรรมตนเองตามคำสั่งหรือข้อเรียกร้องของรัฐบาล ส่วนผู้ที่ไม่เห็นด้วยก็พยายามก่ออิทธิพลผลักดันให้มีการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขใหม่ การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงมีทั้งการต่อต้าน เช่น เดินขบวน

ประท้วง ก่อการจลาจล และที่เป็นการสนับสนุน เช่น การให้ความร่วมมือกับทางการในการเสียภาษี การเกณฑ์ทหาร เป็นต้น

ฮันติงตันและเนลสัน (Huntington and Nelson. 1976 : 4) ได้เสนอผลงานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในประเทศกำลังพัฒนาและได้ให้คำนิยามของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า เป็นกิจกรรมของประชาชนแต่ละคนที่มีความมุ่งหมายเพื่อจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล โดยฮันติงตันได้พิจารณาแง่มุมที่สำคัญของนิยามนี้และกำหนดขอบเขตความหมายชัดเจนว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นหมายถึงส่วนที่เป็นการกระทำเท่านั้นไม่รวมถึงทัศนคติเป็นการกระทำของผู้มีส่วนที่เป็นพลเมืองธรรมดา ไม่ใช่ชนกการเมืองอาชีพดังเช่น ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมืองซึ่งกิจกรรมทางการเมืองของผู้มีส่วนร่วมทางการเมืองที่เป็นประชาชนธรรมดานั้น มีลักษณะเป็นช่วงๆไม่ต่อเนื่องกัน เป็นกิจกรรมที่ไม่เต็มเวลา และเป็น บทบาทรองจากบทบาทอื่นๆ นอกจากนี้การมีส่วนร่วมทางการเมือง ยังหมายความว่าความเฉพาะการกระทำที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลซึ่งเป็นผู้มีความชอบธรรมในการตัดสินใจจัดสรรทรัพยากรซึ่งมีอยู่อย่างจำกัดในสังคม ไม่รวมถึงการกระทำที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อกดดันหรือมีอิทธิพลต่อกลุ่มอื่นๆซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับรัฐบาล ทั้งนี้ไม่ว่ากิจกรรมหรือการกระทำนั้นจะสำเร็จผลหรือไม่ ก็ถือเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมือง ลักษณะของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอาจเป็นไปได้ด้วยความสำนึกของตนเอง หรือถูกชักจูงระดมพลังให้เข้าร่วมก็ได้

นาย และเวอร์บา (Nie and Verba. 1975 : 1-3) ได้อธิบายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองก็คือ กิจกรรมต่างๆ ที่ถูกต้องตามกฎหมายของประชาชนซึ่งมีวัตถุประสงค์โดยตรงมากหรือน้อย ในการมีอิทธิพลต่อการเลือกของเจ้าหน้าที่รัฐบาล หรือการกระทำที่กำลังดำเนินอยู่ของเจ้าหน้าที่รัฐบาลโดยเฉพาะสิทธิที่จะลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สิทธิที่จะเข้าสมาคมหรือก่อตั้งพรรคการเมืองหรือกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการเมือง สิทธิที่จะอุทธรณ์ต่อรัฐบาล สิทธิที่เกี่ยวกับการพูด การชุมนุม และการพิมพ์อย่างอิสระและเป็นกิจกรรมที่มุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลต่อรัฐบาล ทั้งในการเลือกตั้งเจ้าหน้าที่รัฐบาลหรือการเลือกการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐ รวมทั้งเป็นการเข้ามีส่วนร่วมต่อการปกครองโดยกระทำกิจกรรมในลักษณะดังกล่าว เป็นเรื่องของการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคลในกิจกรรมทางการเมืองที่ถูกต้องตามกฎหมายเป็นสำคัญ โดยมีจุดหมายสุดท้ายก็คือให้เกิดผลต่อกระบวนการตัดสินใจทางการเมือง ทั้งเป็นการสอดคล้องกับกิจกรรมทางการเมืองในระบบการเมืองประชาธิปไตย โดยเน้นว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีลักษณะ ดังนี้

1. เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของพลเมืองเฉพาะบุคคล รวมทั้งผู้ที่เฉื่อยชาต่อกฎเกณฑ์ แต่เขามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยอาชีพ ซึ่งจะรวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล เจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง และพวกเขาเป็นหัวคะแนน
2. เป็นกิจกรรมซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเลือกของรัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล

3. การเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองโดยการกระทำกิจกรรม นาย และ เวอร์บา กำหนดกรอบของ “การมีส่วนร่วมทางการเมือง” ไว้เฉพาะกิจกรรมทางการเมืองตามกฎหมายเท่านั้น

ฮันติงตันและโดมิงเกซ (สมาน พูแสง. 2541 : 14 ; อ้างอิงจาก Huntington and Dominguez. 1975) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า หมายถึงกิจกรรมหรือการกระทำของประชาชนที่ต้องการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล โดยที่การกระทำหรือความพยายามนั้นเป็นไปได้ทั้งถูกต้องและไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ใช้กำลังหรือไม่ใช้กำลัง สำเร็จหรือล้มเหลว ทั้งที่สมัครใจและไม่สมัครใจ รวมทั้งการเลือกตั้ง การร่วมในการรณรงค์หาเสียง การรวมตัวเพื่อโน้มน้าวหรือกดดันรัฐบาล การประท้วงและการใช้กำลังรุนแรง

โรเบิร์ต (Robert.1971 : 145) นักรัฐศาสตร์ชาวอังกฤษ ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า หมายถึง กิจกรรมโดยสมัครใจของแต่ละบุคคลในกิจกรรมทางการเมือง รวมทั้งการลงคะแนนเสียง การเป็นสมาชิกและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มการเมือง เช่น ความเคลื่อนไหวของพรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ เจ้าหน้าที่สถาบันการเมือง กิจกรรมที่ไม่เป็นทางการ เช่น การอภิปรายทางการเมือง หรือร่วมฟังเหตุการณ์ทางการเมือง การชักชวนทางการเมืองของเจ้าหน้าที่หรือสมาชิกของกลุ่มการเมือง

ไวเนอร์ (Weiner. 1971 : 161-163) ได้รวบรวมความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองดังนี้

1. เป็นการกระทำที่สนับสนุนหรือเรียกร้องต่อคณะผู้ปกครองประเทศ เพื่อให้สนองตอบต่อความต้องการ
2. เป็นความพยายามที่จะสร้างผลกระทบหรือใช้สิทธิพล (Influence) ต่อการดำเนินงานของรัฐบาล
3. เป็นการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองที่ถูกต้องตามกฎหมาย และได้รับการรับรองว่าถูกต้อง (Legitimate)
4. เป็นการให้มีตัวแทน (Representation) เพื่อเข้าไปใช้อำนาจแทนตนเอง
5. เป็นการละวางหรือแยกตนเองออกจากการเมือง (Alienation) เนื่องจากเห็นว่าแม้เข้าไปอย่างเกี่ยวกับการเมืองก็ไม่ทำให้เกิดผลอะไรขึ้น ซึ่งแตกต่างจากความเฉื่อยชาหรือเมินเฉยทางการเมือง (Apathy) ที่เป็นการขาดความสนใจทางการเมืองโดยสิ้นเชิงและไม่กระทำการใดๆทางการเมืองเลย
6. เป็นความกระตือรือร้น (Active)ที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องทางการเมือง หรือเป็นผู้ที่ชอบกระทำกิจกรรมทางการเมือง (Activists)

7. เป็นการกระทำอย่างคงที่แน่นอนต่อเนื่องกันไป (Persisted Continue) ซึ่งอาจเป็นการกระทำที่มีความเป็นระบบสถาบัน (Institutionalized) และมีการจัดตั้งหรืออาจเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นอย่างทันทีทันใด เช่น การก่อจลาจล

8. เป็นการกระทำที่มุ่งต่อการเลือกผู้นำทางการเมืองหรือมุ่งที่จะมีอิทธิพลต่อนโยบายสาธารณะ (Public Policies) หรือเป็นความพยายามที่จะมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของทางราชการ (Bureaucratic Actions)

9. เป็นการกระทำที่เป็นกิจกรรมอันมีผลกระทบต่อการเมืองระดับชาติ (National Politics)

10. เป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นการปฏิบัติทางการเมือง (A Political Act)

ตามความเห็นของไวเนอร์ สรุปเป็นความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า หมายถึงการปฏิบัติโดยสมัครใจใดๆ (Any Voluntary Actions) ที่บรรลุผลสำเร็จหรือไม่มีการจัดองค์การหรือไม่มีการจัดองค์การหรือไม่ เกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่องหรือไม่ใช้วิธีการที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะอิทธิพลต่อการเลือกตั้งนโยบายสาธารณะ การบริหารนโยบายสาธารณะและการเลือกผู้นำทางการเมืองในระดับต่างๆ ทั้งในท้องถิ่นและระดับชาติ

โบรแมจ (Bromage.1950 : 252) ให้ความหมายว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองมี 3 ลักษณะใหญ่ ๆ ดังนี้

1. การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
2. การใช้วิธีบังคับ คือชักจูงอย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งได้แก่ การแสดงความคิดเห็นโดยตรงหรือทางจดหมาย โทรศัพท์ โทรเลข ฯลฯ และการเดินขบวนหรือก่อการจลาจล
3. การดำเนินการอย่างเป็นทางการ ได้แก่การใช้สิทธิที่มีอยู่ตามรัฐธรรมนูญ เช่น การริเริ่มกฎหมาย การแสดงประชามติ และการเพิกถอนออกจากตำแหน่ง

แมกคลอสกี้ (McClosky.1968 : 252) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ว่า คือกิจกรรมต่างๆ โดยการสมัครใจ ซึ่งสมาชิกในสังคมมีส่วนร่วมโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการเลือกผู้ทำหน้าที่ปกครองประเทศ การกำหนดนโยบายสาธารณะ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การติดตามข่าวสาร การอภิปราย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การเข้าร่วมประชุม การบริจาค และการติดต่อกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ลักษณะความกระตือรือร้น ของการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง อาจพิจารณาได้จาก การสมัครเข้าเป็นสมาชิกการเมืองอย่างเป็นทางการลงคะแนนเสียงตามบัญชี การกล่าวสุนทรพจน์ การเขียนบทความ การรณรงค์หาเสียง การแข่งขันกันเป็นเจ้าหน้าที่พรรคหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งนี้ไม่รวมถึงกิจกรรมที่ไม่สมัครใจ เช่น การเป็นทหาร การเสียภาษี และหน้าที่ตุลาการ

✓ แพร์รี (Parry.1972 : 3) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า หมายถึง การมีส่วนร่วมกับผู้อื่นในกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งกิจกรรมทางการเมืองมีอยู่ทั่วไป อาจเรียงลำดับได้จากการออกเสียงเลือกตั้ง ไปจนถึงการเป็นผู้กำหนดนโยบาย และการดำเนินนโยบาย

สำหรับนักรัฐศาสตร์ในประเทศไทยได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองดังต่อไปนี้

✓ ชลัช จงสีบพันธ์ (2527 : 12) สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า หมายถึง ลักษณะการเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสมัครใจของสมาชิกในระบบการเมือง ซึ่งมีจุดมุ่งหมายทั้งทางตรงและทางอ้อมที่จะมีอิทธิพลต่อกระบวนการเลือกผู้บริหารประเทศ การกำหนดนโยบายและการดำเนินงานต่าง ๆ ของรัฐบาลไม่ว่าจะเป็นระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ รวมทั้งการกระทำต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาของชุมชน

อักรพงษ์ มณีภาค (2535 : 12) ให้นิยามเชิงปฏิบัติการว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีเงื่อนไข 3 ประการคือ มองเห็นปัญหาของตนในเรื่องนั้น มองเห็นผลประโยชน์ของตนที่เสียหายหรือได้รับไม่ตรงกับความต้องการ และมองเห็นว่าการเข้าไปจัดการกับเรื่องนั้นทำให้ตนได้รับประโยชน์จากเรื่องนั้นตามที่ต้องการมากขึ้น

✓ จรูญ สุภาพ (2526 : 333) ให้ความหมายว่า การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในเรื่องของการกำหนดนโยบายการตัดสินใจและกิจกรรมต่าง ๆ ของรัฐบาลในทางการเมืองหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในคณะรัฐบาล เช่น การเข้าเป็นรัฐบาล การมีอิทธิพลต่อรัฐบาล การแสดงความคิดเห็นในทางการเมือง

สมบัติ ชำรงธัญวงศ์ (2538 : 32 , 2539 : 32) ให้ความเห็นว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง ที่เกิดจากบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับระบบการเมืองเป็นอย่างดี เห็นคุณค่าและความสำคัญในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งนี้เพื่อควบคุม กำกับ และตรวจสอบให้ผู้ปกครองทำการปกครองเพื่อสนองความต้องการของประชาชน และการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นเป็นทั้งเป้าหมายและกระบวนการทางการเมือง คือ เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาระบบการเมืองให้เป็นประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นตัวชี้วัดระดับความเป็นประชาธิปไตย และมีเป้าหมายสำคัญ คือ

1. การกำหนดตัวผู้ปกครอง
2. การผลักดันการตัดสินใจของรัฐบาล
3. การวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล
4. การชุมนุมเคลื่อนไหวทางการเมือง

จากการศึกษาแนวคิดรวมทั้งการให้ความหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคลต่าง ๆ ดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองหมายถึง กิจกรรมหรือการกระทำของประชาชน ซึ่งกระทำกิจกรรมทางการเมืองด้วยความสมัครใจตามสิทธิที่กฎหมาย

กำหนด มีจุดมุ่งหมายเพื่อจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลตามระบบการเมืองประชาธิปไตยในลักษณะดังนี้

1. การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
2. การดำเนินการต่างๆ โดยใช้สิทธิที่มีอยู่ตามรัฐธรรมนูญ
3. กระทำกิจกรรมทางการเมืองด้วยความกระตือรือร้น
4. การปฏิบัติกิจกรรมทางการเมืองที่มีผลกระทบต่อการเมืองระดับชาติ

รูปแบบและกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

เนื่องจากการมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นปรากฏการณ์เชิงกิจกรรมทางการเมืองหลายอย่างรวมกัน ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ต่างก็มุ่งที่จะเข้าไปมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาลทั้งสิ้น รูปแบบของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในแต่ละสังคมจะมีจุดเน้นหรือให้ความสำคัญแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับการเมือง สังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรมทางการเมืองของแต่ละสังคม บางสังคมอาจจะเน้นที่การเลือกตั้งระดับชาติ บางสังคมอาจจะเน้นการเข้าไปรับตำแหน่งต่างๆ ทางการเมืองในตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ การที่บุคคลจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบหรือลักษณะใดๆ อาจจะมีกระบวนการแตกต่างกันไป เช่น ผู้สมัครรับเลือกตั้งและผู้ช่วยหาเสียงเลือกตั้งอาจจะดำเนินการโดยเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง และปฏิบัติตามแนวทางของพรรคที่กำหนดไว้ ส่วนกรรมการอาจจะใช้วิธีการเดินขบวนในลักษณะต่างๆ และพวกพ้องกิจกรรมเบี่ยงเบนทางการเมืองอาจจะใช้วิธีการใต้ดิน หรือนอกกฎหมายกองโจรและปฏิวัติรัฐประหาร เป็นต้น

รูปแบบของการเข้าร่วมทางการเมืองนั้นมีมากมายหลายประการ บุคคลอาจจะเข้าร่วมในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง หรือหลายๆ รูปแบบก็ได้ในเรื่องนี้ มิลแบรธ และโกเอล (Milbrath and Goel, 1977 : 27) ได้จัดแบ่งรูปแบบของการเข้าร่วมทางการเมืองไว้ 14 รูปแบบ โดยจัดแบ่งลำดับความสูงต่ำของการเข้าร่วมทางการเมือง ที่อาศัยความเข้มข้นของการเข้าร่วม ความมากน้อยของพลังงาน เวลา และการลงทุนที่ใช้ในการเข้าร่วมเป็นหลักในการจัดแบ่ง โดยรูปแบบทั้งหมดเรียงลำดับดังนี้

- รูปแบบที่ 1 : การดำรงตำแหน่งในหน่วยงานของรัฐและในพรรคการเมือง
- รูปแบบที่ 2 : การสมัครเป็นผู้รับเลือกตั้งเพื่อที่จะเข้าไปดำรงตำแหน่งในหน่วยงานของรัฐ หรือของพรรคการเมือง
- รูปแบบที่ 3 : การเป็นผู้ประสานหาเงินช่วยเหลือพรรคการเมือง
- รูปแบบที่ 4 : การเข้าร่วมในการประชุมระดับหัวหน้าพรรคการเมืองหรือการประชุมวางแผนต่อสู้ทางการเมือง
- รูปแบบที่ 5 : การเป็นสมาชิกระดับผู้บริหารและปฏิบัติการของพรรคการเมือง

รูปแบบที่ 6 : อุทิศเวลาในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง

รูปแบบที่ 7 : การเข้าประชุมทางการเมือง

รูปแบบที่ 8 : การบริจาคเงินให้แก่พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง

รูปแบบที่ 9 : การติดต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้นำพรรคการเมือง

รูปแบบที่ 10 : การติดเครื่องหมายแสดงสัญลักษณ์ของพรรคหรือติดสติ๊กเกอร์ที่รถยนต์

รูปแบบที่ 11 : การพยายามพูดคุยชักชวนให้บุคคลไปใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง

รูปแบบที่ 12 : การอภิปรายหรือพูดคุยเรื่องการเมือง

รูปแบบที่ 13 : การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

รูปแบบที่ 14 : การรับทราบข่าวสารหรือสิ่งกระตุ้นต่างๆทางการเมือง

รูปแบบการเข้าร่วมทางการเมืองที่กล่าวมาเป็นรูปแบบการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยทั่วไป

อัลมอนต์ และ โพลเวล (ศิริินภา สถาพรวงษา. 2541 : 14-15 ; อ้างอิงจาก Almond and Powell. 1976) ได้แบ่งรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น 2 รูปแบบใหญ่ๆ คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเป็นทางการ (Conventional) และ การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการ (Unconventional) และในแต่ละรูปแบบได้แบ่งแยกออกเป็นแบบย่อยๆ ดังแสดงในตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1 รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวคิดของอัลมอนต์ และ โพลเวล (Almond and Powell)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบ เป็นทางการ (Conventional)	การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบ ไม่เป็นทางการ (Unconventional)
1. การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	1. การยื่นข้อเรียกร้อง
2. การพูดคุยสนทนาทางการเมือง	2. การเดินขบวนประท้วง
3. การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง	3. การเผชิญหน้าต่อสู้
4. การจัดตั้งและการเข้าร่วมเป็นสมาชิก กลุ่มต่างๆ	4. การละเมิดกฎระเบียบของสังคม
5. การติดต่อเป็นการส่วนตัวกับเจ้าหน้าที่	5. การใช้ความรุนแรงทางการเมือง การประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน การประทุษร้ายต่อบุคคล
	6. สงครามกองโจรและปฏิวัติรัฐประหาร

การจำแนกรูปแบบทางการเมือง ในลักษณะ การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเป็นทางการ (Conventional) และ การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการ (Unconventional) ตามรูปแบบของอัลมอนด์ และ โปเวล (Almond and Powell) เช่นนี้ กล่าวได้ว่า ยังคงมีลักษณะของการยึดรัฐหรือฝ่ายปกครองเป็นศูนย์กลาง โดยเรียกการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเป็นทางการ ขอบด้วยกฎหมายว่า Conventional ในขณะที่รูปแบบการมีส่วนร่วมใดที่ไม่เป็นทางการและท้าทายกฎหมายหรืออำนาจของฝ่ายปกครอง เรียกว่า Unconventional

นอกจากนี้นักวิชาการของไทย บุญเรือง บุรภักดิ์ (2529 : 56-62) ได้อธิบาย การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบที่เป็นทางการ โดยยึดถือการยอมรับของสังคมทั่วๆ ไปหรือประเทศต่างๆ ทั่วโลกเป็นเกณฑ์และนำมาใช้กันโดยทั่วไปในประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยดังต่อไปนี้

1. การใช้สิทธิและเสรีภาพ ในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของประชาชน การเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของชุมชน สังคม และประเทศชาติ การแสดงออกซึ่งความต้องการของประชาชนในเรื่องต่างๆ ซึ่งอาจกระทำได้หลายทาง เช่น การอภิปราย การเขียนและการพิมพ์ เป็นต้น ถือได้ว่าเป็นรูปแบบที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการบริหารงานของรัฐบาลในสมัยปัจจุบัน
2. การรวมกลุ่ม อาจเป็นการรวมกลุ่มของผู้ที่มีผลประโยชน์อย่างเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ บางกลุ่มอาจมีวัตถุประสงค์เพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์ของสาธารณชนทั่วไป ซึ่งถือได้ว่าเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองตนเองทั้งสิ้น
3. การจัดตั้งและการเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง เป็นการรวมกลุ่มบุคคลที่มีความคิดเห็นทางการเมืองตรงกัน และมีความต้องการจะจัดให้มีการบริหารประเทศให้เป็นไปตามอุดมการณ์และแนวปฏิบัติที่กำหนดไว้ ระบบพรรคการเมืองถือว่าเป็นองค์กรทางการเมืองที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองโดยเฉพาะ และเป็นองค์กรที่ประชาชนสามารถร่วมจัดตั้งขึ้นได้โดยตรง เพื่อความมุ่งหมายที่จะเข้าไปมีบทบาททางการเมืองอย่างแท้จริง
4. การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ถือเป็นหน้าที่ของประชาชนที่ฐานะผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยตามหลักการของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งหมายถึงประชาชนต้องการให้ผู้ใดเข้าไปใช้อำนาจอธิปไตยแทนตน หรือทำหน้าที่เป็นตัวแทนในการรักษาผลประโยชน์ของปวงชน
5. การช่วยรณรงค์หาเสียงในการเลือกตั้ง เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองซึ่งมักมีขึ้นเฉพาะในระบอบที่มีการเลือกตั้ง เพราะประชาชนผู้ใดก็ตามที่เป็นสมาชิกหรือให้การสนับสนุนพรรคการเมืองใด ก็ย่อมช่วยรณรงค์หาเสียงช่วยพรรคนั้นๆ เพราะต้องการให้พรรคได้รับเสียงข้างมากจะได้จัดตั้งรัฐบาล เพื่อจะนำนโยบายพรรคมาใช้เป็นนโยบายในการบริหารประเทศ

6. การชักชวนและน่านักการเมือง การที่ประชาชนพูดชักชวนและพูดจูงใจนักการเมืองให้กระทำหรือไม่กระทำในสิ่งที่ตนต้องการจะให้บังเกิดขึ้น ซึ่งส่วนมากจะเป็นวิธีที่ประชาชนกระทำเพื่อรักษาผลประโยชน์ของส่วนร่วม

ในการจำแนกพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น นอกจากจะจัดและแบ่งเป็นรูปแบบต่างๆ แล้วยังสามารถจัดระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองจากมากไปน้อยได้ การจัดอันดับไม่มีมาตรฐานแน่นอนขึ้นอยู่กับนักวิชาการผู้จัด จะให้ความสำคัญแก่กิจกรรมนั้นมากหรือน้อย

ดั่งที่รัช และ อัลทอฟ (สฤติย์ นิยมญาติ. 2542 : 19-20 ; อ้างอิงจาก Rush and Althoff. nd.) ได้จัดลำดับของการเข้าร่วมทางการเมืองไว้ 10 ระดับ โดยเรียงจากระดับสูงไปหาต่ำ คือ

1. การดำรงตำแหน่งด้านการบริหารหรือการเมือง (Holding Political or Administrative Officer) ซึ่งได้แก่ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
2. การเสาะแสวงหาดำรงตำแหน่งด้านการบริหารหรือการเมือง
3. การเข้าร่วมในรูปแบบการเป็นสมาชิกที่เข้มแข็ง (Active Membership) ขององค์กรทางการเมือง (Political Organization) ได้แก่ การปฏิบัติหน้าที่ในพรรคการเมือง หรือกลุ่มผลประโยชน์
4. การเข้าร่วมในรูปแบบการเป็นสมาชิกเฉยๆ (Passive Membership) ขององค์กรทางการเมือง ซึ่งหมายถึง การเป็นสมาชิกโดยไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่อะไร เพียงแต่เป็นการจ่ายค่าสมาชิกอยู่เป็นประจำเท่านั้น
5. การเข้าร่วมในรูปแบบการเป็นสมาชิกที่เข้มแข็ง ขององค์กรที่คล้ายคลึงกับองค์กรทางการเมือง (Quasi Political Organization) ได้แก่ กลุ่มผลประโยชน์ทั้งหลายที่มีหน้าที่ (Function) เกี่ยวกับการเมืองเพียงบางส่วนเท่านั้น
6. การเข้าร่วมในรูปแบบการเป็นสมาชิกเฉยๆ ขององค์กรที่คล้ายคลึงกับองค์กรทางการเมือง
7. การเข้าร่วมในรูปแบบการชุมนุมในที่สาธารณะ หรือชุมนุมเพื่อแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การร่วมเดินขบวนต่างๆ (Demonstration)
8. การเข้าร่วมในรูปการอภิปราย สนทนาข้อปัญหาทางการเมืองในรูปแบบไม่เป็นทางการ (Informal Political Discussion)
9. การเข้าร่วมในรูปของการให้ความสนใจทั่วไปต่อเรื่องราวทางการเมือง
10. การเข้าร่วมในรูปแบบของการใช้สิทธิเลือกตั้ง (Voting)

เวอร์บา และ นาย (สฤติย์ นิยมญาติ. 2533 : 2-3 ; อ้างอิงจาก Verba and Nie) ได้ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยได้จำแนกระดับตามรูปแบบที่ประชาชนเข้าร่วมทางการเมืองมากที่สุดไปน้อยที่สุดดังนี้

1. การไปใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชน
2. การไปใช้สิทธิเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น
3. การเป็นสมาชิกที่เข้มแข็งขององค์กรที่ทำงานเกี่ยวกับการแก้ปัญหาชุมชน
4. การทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาชุมชนบางชนิด
5. การพยายามให้ผู้อื่นไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง
6. การช่วยพรรคการเมืองหรือผู้สมัครเลือกตั้งอย่างเข้มแข็งในช่วงที่มีการเลือกตั้ง
7. การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับท้องถิ่น เกี่ยวกับประเด็นหรือปัญหาบาง

ประการ

8. การเข้าร่วมประชุมพรรคการเมือง หรือการประชุมทางการเมือง
9. การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับชาติเกี่ยวกับประเด็นปัญหาบางอย่าง
10. การรวมตัวเป็นกลุ่มหรือองค์กรเพื่อแก้ไขปัญหาท้องถิ่น
11. การบริจาคเงินให้แก่พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งในช่วงการรณรงค์หา

เสียงเลือกตั้ง

12. การเป็นสมาชิกของชมรมหรือองค์กรทางการเมือง

รูธ และ วิลสัน (รังสิมันต์ บุญยปรณานนท์ 2537 : 24 ; อ้างอิงจาก Roth and Wilson.

1980) ได้แบ่งระดับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองจากระดับสูงสุดไปหาต่ำสุดดังนี้

1. พวกเบี่ยงเบน เช่น ผู้ก่อการร้ายทางการเมือง การรอมชอมในทางการเมือง
2. การเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและการสมัครเข้ารับการเลือกตั้ง
3. การเป็นเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมืองซึ่งทำงานอย่างเต็มเวลา
4. การเป็นหัวหน้ากลุ่มผลประโยชน์
5. การช่วยรณรงค์หาเสียงให้แก่พรรคหรือผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้ง
6. การเป็นสมาชิกที่กระตือรือร้นของพรรคการเมือง
7. การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์
8. การเข้าร่วมในโครงการต่าง ๆ ของชุมชนที่ตนอาศัยอยู่
9. การเข้าร่วมชุมนุมทางการเมือง
10. การเป็นสมาชิกของกลุ่มผลประโยชน์
11. การชักชวนบุคคลอื่น ๆ ให้ไปลงคะแนนเสียงแก่ผู้สมัครคนใดคนหนึ่ง
12. การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง
13. การพูดคุยหรือสนทนากันในเรื่องราวทางการเมือง
14. การให้ความสนใจต่อการเป็นไปทางการเมือง
15. ผู้ที่ไม่ได้ให้ความสนใจทางการเมืองเลย

นักรัฐศาสตร์หลายคนได้พยายามจัดประเภทของกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็นหมวดหมู่ ซึ่งมีทั้งที่เน้นเฉพาะการเลือกตั้งและที่รวมเอากิจกรรมอื่นๆ ไว้ด้วย วูดเวิร์ด

และ โรเปอร์ (ชยอนันต์ สมุทวณิช 2521 : 104 ; อ้างอิงจาก Woodward and Roper. 1950) เป็นบุคคลแรกที่ได้แบ่งกิจกรรมทางการเมืองไว้หลายประเภท คือ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การเป็นสมาชิกของกลุ่มอิทธิพล การติดต่อกับสมาชิกสภานิติบัญญัติ การเข้าร่วมกิจกรรมพรรคการเมือง และการสนทนาทางการเมือง ซึ่งนาย และ เวอร์บา (Nie and Verba. 1975 : 9 – 12) และ เวลช์ (ชลัช จงสีพันธ์. 2527 : 13 ; อ้างอิงจาก Welch. 1975) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมทางการเมืองในลักษณะที่กว้างและชัดเจน โดยแบ่งกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้เป็น 4 แบบ

1. การลงคะแนนเสียง เป็นกิจกรรมที่กระทำกันบ่อยที่สุดในระบอบประชาธิปไตยและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้นำมาก เพราะเป็นสิ่งที่แสดงถึงความนิยมชมชอบของประชาชนหรือเป็นแรงกดดันที่ทำให้ผู้นำต้องปฏิบัติตามเพื่อที่จะได้คะแนนนิยมมาก ๆ
2. การรณรงค์หาเสียง ประชาชนแต่ละคนสามารถเพิ่มอิทธิพลเหนือผลการเลือกตั้งได้โดยใช้วิธีกำหนดคะแนนเสียงคนใดคนหนึ่งไว้ก่อน การรณรงค์หาเสียงจึงมีความสำคัญเท่ากับการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง แต่สามารถสื่อข่าวสารเกี่ยวกับความขึ้นชอบของประชาชนได้มากกว่าเพราะประชาชนผู้รณรงค์หาเสียง และผู้สมัครรับเลือกตั้งจะมีการติดต่อที่ใกล้ชิดกันมาก
3. การติดต่อด้านหนึ่งของประชาชนเป็นการติดต่อเผชิญหน้ากับรัฐบาล หรือหน่วยงานของรัฐบาลตามลำพังตนเอง โดยไม่ต้องมีใครคอยกำหนดเวลา เป้าหมายและเนื้อหาสาระของการกระทำเหมือนการเลือกตั้งซึ่งมีเจ้าหน้าที่ควบคุม การติดต่อดังกล่าวอาจเกี่ยวข้องกับปัญหาทั่ว ๆ ไป บางประการ เช่น การเขียนจดหมายเกี่ยวกับการประกันราคาพืชผลถึงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การร้องเรียนเรื่องการทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งไม่มีประสิทธิภาพ เป็นต้น
4. การร่วมกันในกิจกรรมบางอย่างขององค์กรหรือกลุ่มที่เกี่ยวกับปัญหาทางการเมืองและสังคม กล่าวคือ แทนที่จะกระทำกิจกรรมนั้นโดยลำพังคนเดียว กลับต้องกระทำร่วมกับคนอื่น ๆ เพื่อให้มีอิทธิพลเหนือการทำงานของรัฐบาลมากขึ้น โดยมากจะมีเป้าหมายอยู่ที่ผลประโยชน์ของส่วนรวม เช่น การร่วมกันเดินขบวนประท้วงรัฐบาล เป็นต้น

ส่วน มิลแบรธ และ โกเอล (Milbrath and Goel. 1977 : 12-19) ได้สรุปลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองจากผลการศึกษาครั้งสำคัญๆ 2 ครั้ง คือ การวิจัยสำรวจที่ บัฟฟาโล่ (Milbrath. 1968 : 1971) และการวิจัยระดับสากลของ เวอร์บาและคนอื่นๆ (Verba, Nie and Kim. 1971 and Verba and Nie. 1972) และวิเคราะห์แยกกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น 6 ประเภท ซึ่งครอบคลุมกิจกรรมทางการเมืองอย่างสมบูรณ์กว่าเดิม กิจกรรมทั้ง 6 ประเภทนี้ ได้แก่

1. การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง (Voting) รวมทั้งกิจกรรมที่แสดงออกถึงความรักชาติแบบต่างๆ (Patriotic Acts) เช่น การประดับและเคารพธงชาติ การเสียภาษี การซื้อพันธบัตรที่ตำรวจ การสนับสนุนประเทศในการทำสงคราม แม้ว่าตนเองจะไม่เห็นด้วยจะเห็นได้ว่า การไปลงคะแนนเสียงเป็นการกระทำที่ประชาชนได้ยืนยันความจงรักภักดีของตนต่อระบบการเมืองมากกว่าที่จะเป็นการเรียกร้องในสิ่งที่ตนต้องการ กล่าวคือ เขากระทำลงไปเพราะมีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองและการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมมากกว่าที่จะเชื่อว่าคะแนนเสียงของตนจะก่อให้เกิดผลทางการเมืองที่ต่างออกไป

2. การเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและผู้รณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง (Party and Campaign Workers) ได้แก่ การชักชวนให้คนอื่นไปลงคะแนนเสียง การทำงานให้กับพรรคและผู้สมัครรับเลือกตั้ง การร่วมชุมนุมและรณรงค์ทางการเมือง การบริจาคเงินแก่พรรคการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้ง การเป็นสมาชิกของชมรมทางการเมือง การเข้าร่วมและสนับสนุนพรรคการเมือง ชักชวนให้ประชาชนลงคะแนนเสียงตามที่ตนชอบ สมัครรับเลือกตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและเข้าร่วมกับกลุ่มต่างๆ ในการปรับปรุงชีวิตของคนในชุมชน บุคคลกลุ่มนี้จะมียุติไม่มากนักจัดเป็นพวกที่ขึ้นเวทีต่อสู้ทางการเมือง (Gladiators) ซึ่งต้องการกระทำกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้เป็นส่วนมาก สำหรับคนกลุ่มข้างมากมักจะมียุติเพียงผู้เฝ้าดู (Spectators) คอยตัดสินว่าใครจะเป็นผู้ชนะด้วยการลงคะแนนให้คนที่ตนชอบ

3. การเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน (Community Activists) ได้แก่ การก่อตั้งกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาของสังคมหรือร่วมมือกับกลุ่มต่างๆ ที่มีอยู่แล้ว การเป็นสมาชิกขององค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวกับกิจการสาธารณะ การติดต่อเจ้าหน้าที่ของทางการเกี่ยวกับปัญหาของสังคม

4. การติดต่อกับทางการ (Contacting Officials) เป็นเรื่องที่เฉพาะเจาะจงขึ้นอยู่กับสถานการณ์และเวลา บุคคลติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของทางการเพราะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัวเขาโดยตรงเท่านั้น เช่น ภาษีของโรงเรียน การทำถนน การติดต่อขอรับสวัสดิการทางสังคม ฯลฯ โดยธรรมชาติแล้วกิจกรรมเหล่านี้จึงไม่ค่อยเกี่ยวข้องกับการเมือง ดังที่ เวอร์บา และนาย (Verba and Nie, 1972) เรียกว่าเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในวงแคบ (Parochial Participation) เท่านั้นเอง

5. การเป็นผู้ประท้วง (Protestors) ได้แก่ การร่วมเดินขบวนตามท้องถนน การก่อจลาจลในกรณีที่ทำเป็นเพื่อให้เจ้าหน้าที่ของทางการดำเนินการแก้ไขข้อผิดพลาดทางการเมือง การร่วมชุมนุมคัดค้านกรณีที่รัฐบาลกระทำสิ่งที่ผิดศีลธรรม การปฏิเสธไม่ยอมซื้อพันธบัตรเป็นต้น

6. การเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง (Communicator) ได้แก่ การติดตามข่าวสารการเมือง อยู่เสมอ การส่งข่าวสารแสดงการสนับสนุนให้แก่ผู้นำทางการเมืองเมื่อเขาดำเนินการในสิ่งที่ดี

และถูกต้อง หรือส่งคำคัดค้านไปให้เมื่อเขากระทำในสิ่งที่เลวร้าย การเข้าร่วมสนทนาหรืออภิปรายทางการเมือง อธิบายหรือแจ้งให้คนอื่นรู้เกี่ยวกับการเมืองในท้องถิ่นของตน แสดงทัศนะของตนให้ปรากฏแก่สาธารณะ เขียนจดหมายแสดงความคิดเห็นไปยังบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ เป็นต้น

จากการศึกษารูปแบบต่างๆ ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองและกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแสดงให้เห็นความหลากหลายของรูปแบบและกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ประชาชนจะเข้าร่วมได้ และประเภทของกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่างๆ เป็นพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งตามทฤษฎีและที่ปรากฏอยู่จริงในประเทศต่างๆ อย่างไรก็ตาม สำหรับประชาชนหรือปัจเจกบุคคลแต่ละคนแล้วคงไม่มีใครที่จะกระทำกิจกรรมต่างๆ ดังกล่าวอย่างครบถ้วนในสภาพความเป็นจริงนั้นบุคคลที่มีฐานะ อาชีพ การศึกษา เชื้อชาติ หรือสิ่งอื่นๆ ต่างกันย่อมเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่เหมือนกัน และในปริมาณที่มากน้อยแตกต่างกันไป

สำหรับการวิจัยนี้แบ่งพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น 4 ประเภท คือการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การรณรงค์หาเสียง การเกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง และการสื่อสารทางการเมือง ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 ประเภทและรายละเอียดกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง	กิจกรรมทางการเมือง
1. การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง	1. การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในระดับชาติ(สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา) 2. การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น (สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลสมาชิกสภาเทศบาล สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ฯลฯ) 3. การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในระดับสถาบัน (นายกองค์การนิสิต สภานิสิต ฯลฯ)
2. การรณรงค์หาเสียง	1. ชักชวนให้ผู้อื่นลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (ทุกระดับ) 2. แนะนำให้ผู้อื่นลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่งหรือกลุ่มการเมืองใดกลุ่มการเมืองหนึ่ง 3. ช่วยโฆษณาหาเสียงให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง กลุ่มการเมืองหรือพรรคการเมือง

ตาราง 2 (ต่อ)

รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง	กิจกรรมทางการเมือง
3. การเกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง	1. เข้าร่วมและสนับสนุนกลุ่มการเมืองหรือพรรคการเมือง (รวมทั้งการเป็นสมาชิกด้วย) 2. เข้าร่วมประชุมทางการเมืองของกลุ่มการเมืองหรือพรรคการเมือง 3. ทำงานให้แก่กลุ่มการเมืองหรือพรรคการเมือง
4. การสื่อสารทางการเมือง	1. รับฟังข่าวสารทางการเมือง 2. ชักชวนผู้อื่นให้สนทนาเรื่องการเมือง 3. เข้าร่วมอภิปรายทางการเมืองตามสถานที่ต่างๆ 4. ฟังคำปราศรัยหาเสียงของนักการเมือง 5. เขียนบทความทางการเมืองไปลงพิมพ์ประเภทต่างๆ 6. เขียนจดหมายถึงบรรณาธิการเกี่ยวกับเรื่องการเมือง 7. ส่งข่าวสารสนับสนุนหรือคัดค้านผู้นำทางการเมือง 8. ติดต่อแสดงความคิดเห็นหรือข้อเรียกร้องต่อนักการเมือง

การวัดการมีส่วนร่วมทางการเมือง

เนื่องจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นมีความหมายและขอบเขตของกิจกรรมแตกต่างกันไปตามการนิยามของนักรัฐศาสตร์แต่ละคน การวิจัยในแต่ละครั้งจึงมีนิยามปฏิบัติการและการวัดตัวแปรนี้ไม่เหมือนกัน ในต่างประเทศนั้นโดยทั่วไปแล้วนิยมใช้เครื่องมือวัดตัวแปรการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ 4 แบบใหญ่ๆ โดยมีข้อความเน้นในด้านพฤติกรรมทางการเมืองต่างๆ เช่น การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การบริจาคเงินให้พรรคการเมือง การช่วยรณรงค์หาเสียงให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งในสังกัดของตน การร่วมชุมนุมทางการเมือง เป็นต้น ส่วนมากเนื้อหาในการ

วัดจะใกล้เคียงกันซึ่งอาจเป็นเพราะว่า ประเภทของกิจกรรมทางการเมืองมีขอบเขตที่ค่อนข้างจำกัดหรือเด่นชัด

ในปี ค.ศ. 1966 แมทธิวส์และโปรโทร (ซัลซ จงสืบพันธ์. 2527 : 19 ; อ้างอิงจาก Matthews and Prothro. 1966) ได้สร้างแบบวัดการมีส่วนร่วมทางการเมืองขึ้นในการวิจัยเกี่ยวกับ "การเมืองของคนนิโกร และของคนผิวขาวในนิวเซาท์เทิร์น" แบบวัดนี้มีลักษณะเป็นแบบกัทท์แมน สเกล (Guttman Scale) ประกอบด้วยข้อความเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ เป็นเรื่องๆ เช่น การเลือกตั้ง การสนทนาทางการเมือง การปฏิบัติงาน เกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมืองในพรรคการเมือง แบบวัดนี้พยายามที่จะวัดการมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะสะสม (cumulative) เริ่มตั้งแต่การไม่เข้าร่วมในกิจกรรมใดๆ เลย จัดเป็นประเภทที่ 1 การพูดคุยเกี่ยวกับการเมืองเป็นกิจกรรมประเภทที่ 2 การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นประเภทที่ 3 การเข้าร่วมในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งเป็นกิจกรรมประเภทที่ 4 และประเภทสุดท้าย คือ การเป็นสมาชิกของกลุ่มการเมือง ค่าความเชื่อมั่น (coefficient of re productivity) ของแบบวัดนี้เท่ากับ .98 สำหรับกลุ่มคนผิวขาว และ .95 สำหรับกลุ่มนิโกร

การวัดอีกฉบับหนึ่งเรียกว่า ดัชนีกิจกรรมทางการเมือง (political activity index) สร้างโดย วูดเวิร์ด และ โรเปอร์ (ซัลซ จงสืบพันธ์. 2527 : 19 ; อ้างอิงจาก Woodward and Roper. 1950) ประกอบด้วยข้อคำถาม 7 ข้อ มีการถ่วงน้ำหนักเพื่อให้พิสัย (ranges) ของคะแนนอยู่ระหว่าง 0 ถึง 12 คะแนน ข้อคำถามมีลักษณะคล้ายคลึงกันในแบบวัดของแมทธิวส์และโปรโทร แต่แตกต่างกันในแง่ที่ว่า ดัชนีฉบับนี้ต้องการจัดประเภทของบุคคลตามปริมาณของกิจกรรมทางการเมืองที่เข้าไปมีส่วนร่วม โดยเน้นหนักในด้านการผลักดันหรือใช้สิทธิพลต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลและฝ่ายนิติบัญญัติ ได้แก่ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การเป็นสมาชิกของกลุ่มอิทธิพลที่มีศักยภาพสูง (potential pressure group) การติดต่อสื่อสารกับฝ่ายนิติบัญญัติ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของพรรคการเมือง และการพูดคุยกันเรื่องการเมือง เป็นต้น

แบบวัดการมีส่วนร่วมทางการเมืองอีกแบบหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะค่อนข้างจะหยาบแต่ใช้ได้ดีในการวัดกิจกรรมการเลือกตั้งในระดับชาติ ได้แก่ ดัชนีการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Index of political participation) ของแคมป์เบล และคนอื่นๆ (Campbell and others. 1954) แบบวัดนี้จัดระดับกิจกรรมทางการเมืองเป็น 3 ระดับ คือ สูง(ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งและทำกิจกรรมทางการเมืองด้วย) ปานกลาง(ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอย่างเดียว) ต่ำ(ไม่ไปออกเสียงเลือกตั้งแต่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมอื่นๆบ้าง) ข้อความในแบบวัดนี้มีเพียง 5 คำตอบ ใช้เวลาในการตอบไม่เกิน 3 ถึง 5 นาที ซึ่งเหมาะสำหรับการวิจัยกับกลุ่มคนจำนวนมากๆ

แบบวัดที่ใช้กันมากในต่างประเทศ คือ แบบวัดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของโรบินสัน (ซัลซ จงสืบพันธ์. 2527 : 20 ; อ้างอิงจาก Robinson. 1952) ซึ่งพยายามจะจัดมิติต่างๆ ในด้าน

ความผูกพันทางใจ (psychological involvement) ต่อการรณรงค์ทางการเมือง (campaign) โดยรวมถึงความรู้ การใช้สื่อมวลชน และการสนทนา โรบินสัน ได้นำเอาคำถาม 12 ข้อ ของ ลาซาร์สเฟล เบอเรลสันและกอดด์ (1944) มาทำการวิเคราะห์องค์ประกอบว่า กิจกรรมทั้ง 12 ด้านนี้ มีอยู่ 3 มิติ คือ (1) บทบาทในฐานะผู้เฝ้าดู ซึ่งมักจะมอบรับเฉพาะคำถามที่เกี่ยวกับการฟังวิทยุหรืออ่านหนังสือพิมพ์ในเรื่องการประชุมหรือการปราศรัยของพรรคการเมือง และการรู้จักชื่อของนักการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งคนสำคัญๆ (ข้อ 3-9)(2) บทบาทในฐานะประชาชนซึ่งสนใจเฉพาะการลงคะแนนเสียง(ข้อ 1-2) และ (3) บทบาทของพวกสังกัดพรรคการเมือง (partisan) ซึ่งสนใจและผูกพันอยู่กับการลงคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครของฝ่ายตน การชักชวนคนอื่นให้ไปลงคะแนนเสียงแก่ผู้สมัครของตน และการให้ข้อแนะนำหรือทำงานการเมืองอื่นๆให้แก่ผู้สมัครฝ่ายตนด้วย (ข้อ 10-12)

สำหรับประเทศไทยนั้น ณรงค์ สินสวัสดิ์ และ รอส พรินเซีย (Sinsawasdi and Prizzia. 2517 : 122) ได้วิเคราะห์กิจกรรมทางการเมืองของนักศึกษาไทยโดยวัดการมีส่วนร่วมทางการเมือง 6 ด้าน คือ การร่วมเดินขบวน การเป็นสมาชิกพรรคการเมืองระดับชาติ การเป็นสมาชิกของพรรคหรือองค์การนักศึกษาและองค์การทางการเมือง การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งระดับชาติหรือระดับจังหวัด การอาสาสมัครเป็นผู้สังเกตการณ์ในวันเลือกตั้งและการอาสาสมัครออกไปทำงานในชนบทระหว่างปิดภาคเรียน

นอกจากนั้น มานะศรี ยงเจริญ (มานะศรี ยงเจริญ 2523) ได้ทำการวิเคราะห์พฤติกรรมการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงโดยวัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น 6 ประเภท คือ การประท้วง การมีบทบาทในชุมชน การเป็นสมาชิกพรรค และการรณรงค์หาเสียง การสื่อสาร การลงคะแนนเสียงและความไม่กระตือรือร้น โดยใช้มาตราส่วนการวัด 4 ตัวเลือก คือ ทุกครั้ง บ่อยครั้ง บางครั้งและไม่เคยทำ

การศึกษาวิจัยของคนไทยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองอีกเรื่องหนึ่ง คือ การศึกษาของ เจตน์ศักดิ์ แสงสิงแก้ว (เจตน์ศักดิ์ แสงสิงแก้ว 2524)ซึ่งวัดตัวแปรโดยใช้คำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพียง 6 ข้อ คือ ตั้งแต่ 714 ถึง 719 (เลขรหัสของเครื่องมือ) และเป็นคำถามที่ดัดแปลงมาจากวูดเวิร์ด และ โรเปอร์ ดังได้กล่าวมาแล้ว

จากการศึกษาเครื่องมือในการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองดังกล่าวมาแล้วนั้นจะพบว่า เครื่องมือเหล่านั้นประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 ประการคือ

1. ตัวคำถาม (stem) จะเป็นกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามขอบข่ายที่ปรากฏในคำจำกัดความศัพท์เฉพาะ
2. ตัวมาตราวัด (scale) ซึ่งเป็นมาตราวัดที่กำหนดขึ้นแทนการตอบสนอง (response) ของกลุ่มตัวอย่าง มาตราวัดที่ใช้ในการวิจัยมี 2 แบบ แบบแรกวัดระดับความเข้มของการตอบสนองต่อเนื่อง (continuous) ตามลำดับความเข้มในลักษณะที่กิจกรรมอันมีความเข้มที่สูงกว่า

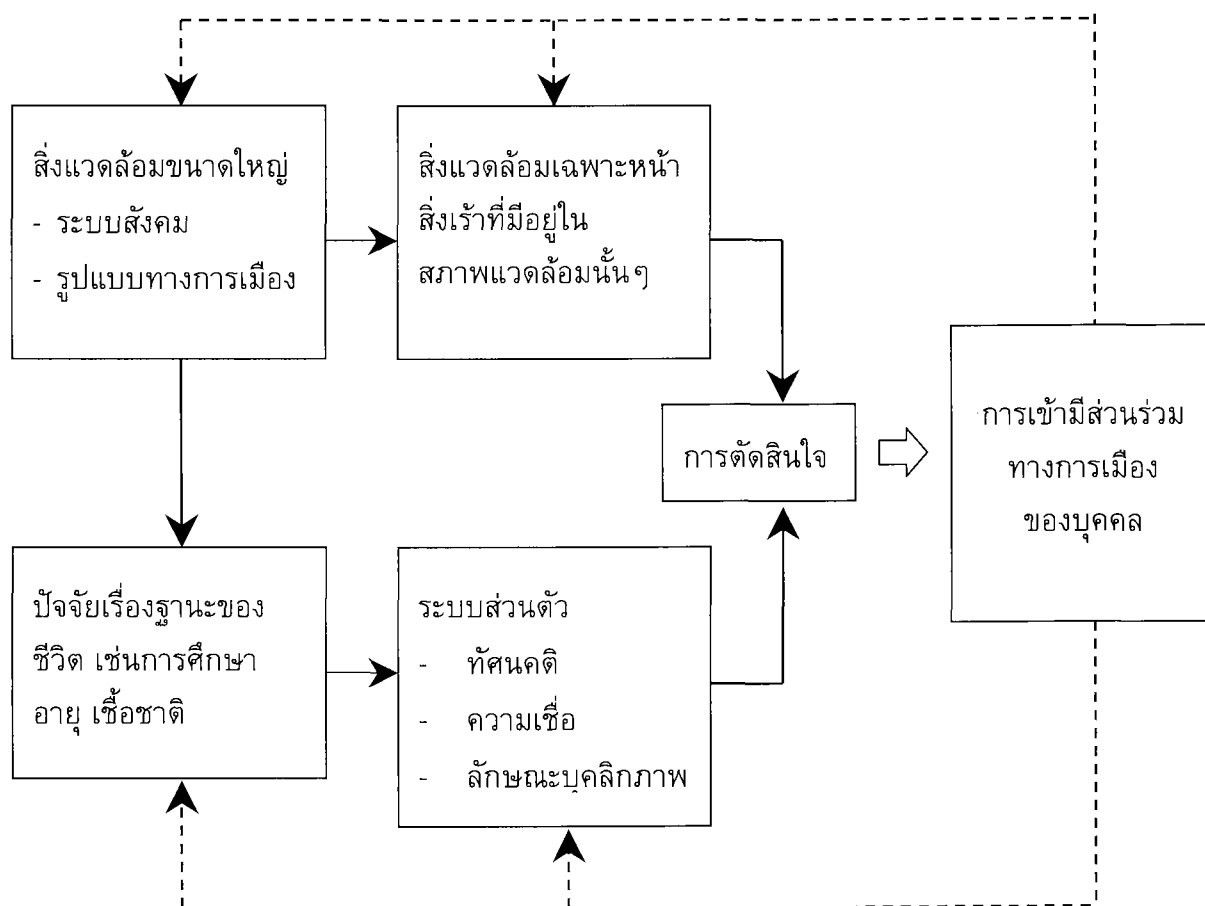
จะครอบคลุมกิจกรรมที่มีระดับความเข้มต่ำกว่าลงมา เรียกว่า มาตรฐานวัดแบบกัทท์ (Guttman scale) เหมาะสำหรับการวัดการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพียงด้านเดียว แบบที่สองเรียกว่า มาตรฐานวัดแบบจัดลำดับ (rating scale) มาตรฐานวัดแบบนี้ไม่คำนึงถึงความสัมพันธ์แต่ละกิจกรรม วัดความเข้มของการตอบสนองแต่ละกิจกรรม โดยการจัดลำดับความเข้มเป็น 1,2,3,4 หรือ 5 ตามลำดับ มาตรฐานวัดแบบนี้ใช้ในการวิจัยโดยทั่วไป ที่วัดลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมือง หลายๆด้าน

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างมาตรฐานวัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยสร้างตัวคำถามให้ครอบคลุมขอบข่ายของกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งหมดรวม 4 ด้าน คือ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การรณรงค์หาเสียง การเกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง และการสื่อสารทางการเมือง เนื่องจากเป็นการวัดการมีส่วนร่วมทางการเมืองหลายด้าน ผู้วิจัยจึงเลือกใช้มาตรฐานวัดจัดลำดับ และกำหนดระดับความเข้มของปริมาณการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น 5 ระดับสำหรับคำถามแต่ละคำถาม และคำคุณศัพท์ หรือคำวิเศษณ์ที่ใช้ตอบสนอง คำถามนั้นอาจแตกต่างกันตามลักษณะของการถาม ทั้งนี้เพราะต้องการให้มีความสอดคล้องกันระหว่างตัวคำถาม (stem) กับตัวเลือกในการตอบสนอง (option) ในลักษณะที่เป็นไปได้มากที่สุด

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

มีปัจจัยหลายอย่างที่เกี่ยวข้อหรือส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งนักรัฐศาสตร์ได้ศึกษาค้นคว้าและนำเสนอไว้ เช่น มิลแบรธ และ โกเอล (Milbrath and Goel. 1977 : 86 – 122) ได้เสนอไว้ว่า กลุ่มที่มีส่วนร่วมทางการเมืองสูง ได้แก่

1. การศึกษาดี โดยเฉพาะระดับอุดมศึกษา
2. เป็นชนชั้นกลาง
3. เพศชาย
4. อายุมาก โดยเฉพาะวัยกลางคน
5. สมรสแล้ว
6. อยู่ในเมือง
7. อยู่ในถิ่นนั้นๆ นาน
8. เกี่ยวข้องกับผู้อื่นในสังคมหรือเป็นสมาชิกขององค์กรต่างๆ
9. กลุ่มชนผิวขาว
10. เป็นชนกลุ่มใหญ่ในสังคม

ภาพประกอบ 1 แสดงปัจจัยหรือเงื่อนไขที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

จากภาพประกอบ ตามแนวคิดของมินแบรทและโกเอล (ปิยะนุช เงินคล้าย. 2540 : 18 ; อ้างอิงจาก Milbrath and Goel : 1977) การตัดสินใจของบุคคลเกิดจากสิ่งเร้าที่มีอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้นๆ ร่วมกับระบบส่วนตัวของแต่ละบุคคลตัดสินใจเข้าร่วมทางการเมือง ระบบส่วนตัว ได้แก่ ทักษะ ความเชื่อต่างๆ ซึ่งในทางจิตวิทยา ก็คือ ลักษณะความรู้สึกนึกคิดของแต่ละบุคคล หรือจิตลักษณะ (Psychological Trait) จะเห็นได้ว่าบุคคลจะมีพฤติกรรมเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมทางการเมืองนั้นมีอยู่ 2 ปัจจัยหลัก ปัจจัยแรก คือสิ่งแวดล้อมเฉพาะหน้าหรือสิ่งเร้าที่มีอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้นๆ หรือสถานการณ์ในขณะนั้น บางสถานการณ์คนอาจเข้าร่วมทางการเมืองมาก บางสถานการณ์บุคคลคนเดียวหรือลักษณะเดียวกัน ก็อาจจะเข้าร่วมทางการเมืองน้อย หรือไม่เข้าร่วมเลย เมื่อเราจะส่งเสริมให้คนเข้าร่วมทางการเมืองมากๆ ก็จะต้องต้องทราบสถานการณ์เช่นไร ที่คนเข้าร่วมทางการเมืองมาก สถานการณ์เช่นไรที่คนเข้าร่วมทางการเมืองน้อย หรือไม่เข้าร่วมเลย ปัจจัยที่สองคือ ระบบส่วนตัวหรือปัจจัยส่วนบุคคลในสถานการณ์เดียวกันหรือสิ่งแวดล้อมเหมือนกันทุกประการ บุคคลก็ไม่ได้มีพฤติกรรมเดียวกันทุกประการ บางคน

เข้าร่วมทางการเมืองมาก บางคนเข้าร่วมน้อย เนื่องจากเขาเหล่านั้นมีความรู้สึกนึกคิดที่แตกต่างกัน หากเราสามารถควบคุมบุคคลให้อยู่ในสถานการณ์เดียวกันมีบทบาทและสถานภาพเท่ากัน แล้วสังเกตการมีส่วนร่วมทางการเมือง ก็จะทราบว่าผู้เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากมีความรู้สึกเช่นไร ผู้มีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยมีความรู้สึกนึกคิดแตกต่างจากผู้เข้าร่วมทางการเมืองมากอย่างไร ส่วนสิ่งแวดล้อมขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นเรื่องของระบบสังคม รูปแบบทางการเมือง และปัจจัยเรื่อง ฐานะของชีวิต การศึกษา อายุ เชื้อชาติเหล่านี้ จะส่งผลโดยผ่านสิ่งแวดล้อมเฉพาะหน้า และระบบส่วนตัวซึ่งเป็นอิทธิพลโดยอ้อมต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ฮันติงตัน และเนลสัน (Huntington and Nelson. 1982 : 7-10) ได้แบ่งรูปแบบที่ประชาชนจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ 2 รูปแบบ คือ

1. การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองแบบถูกปลุกกระดมหรือกระตุ้นในลักษณะต่าง ๆ (mobilized political participation)
  2. การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยอิสระหรือสมัครใจ (autonomous political participation) ซึ่งกระมล ทองธรรมชาติ (2524 : 19) ได้กล่าว ถึงสถานการณ์ที่ทำให้ประชาชนตื่นตัวทางการเมือง คือ การระดมคนให้เข้าร่วมทางการเมือง
- เบอร์การ์ท (Burkhart) และคณะ (อ้างใน สถิต นิชญาติ, 2533 : 7-12) ได้ให้ความเห็นไว้ว่าการที่บุคคลจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองหรือไม่ย่อมขึ้นอยู่กับ
1. ความต้องการที่จะเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น เช่น การเป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่ดี กลุ่มผลักดันทางการเมืองที่ดี ทำให้บุคคลรู้จักกัน ร่วมรับประทานอาหารร่วมกัน ตลอดจนการได้รับความสนุกสนานร่วมกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ทำได้ง่ายไม่จำเป็นต้องเข้าร่วมอย่างเข้มข้น และถ้าคิดในแง่ต้นทุน (Cost) ทั้งในแง่เวลาและเงินหรือพลังงานที่จะต้องเสียยังอยู่ในระดับต่ำ
  2. ความต้องการที่จะอยากจะได้รู้จักกับบุคคลสำคัญ การเข้าร่วมทางการเมืองในบางรูปแบบทำให้บุคคลได้มีโอกาสรู้จักกับบุคคลสำคัญ เช่น ได้รู้จักสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รู้จักรัฐมนตรี รู้จักนายกรัฐมนตรี นอกจากนั้น บางครั้งการรู้จักคนสำคัญยังอาจจะทำให้ได้สิทธิพิเศษและการช่วยเหลือในบางโอกาสก็ได้ เช่น การได้ทำงานในหน่วยงานต่างๆ และการประกอบธุรกิจบางชนิด
  3. ความต้องการที่จะทำในสิ่งเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ ต่อสังคม หรือต่อชุมชนของตน บุคคลบางพวกเห็นว่า ช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนมีมาก หากเข้าร่วมในลักษณะของการสมัครเป็นผู้แทนเพื่อที่จะผลักดันให้มีการกระจายรายได้ให้เท่าเทียมกัน หรือบางคนเห็นว่าสถานภาพของสตรีต่ำกว่าผู้ชายมากก็อาจเข้าร่วมทางการเมืองเพื่อผลักดันให้รัฐบาลให้ความสนใจในเรื่องเกี่ยวกับการยกสถานภาพของสตรีอย่างยิ่ง
  4. ความต้องการได้มาซึ่งอำนาจ ผู้มีอำนาจมักจะมีเกียรติภูมิ (Prestige) มีสิทธิพิเศษ (Privilege) ตามมาด้วย และการใช้อำนาจมักจะทำให้ผู้ใช้อำนาจได้ทรัพยากร (Resource)

นานาชนิด โดยปกติแล้วผู้ที่อยากได้อำนาจทางการเมืองมักจะเข้าร่วมทางการเมืองในลักษณะที่เข้มข้นหรือล้าลึกเป็นพิเศษ แต่อย่างไรก็ตามผู้เข้าร่วมบางคนพยายามซ่อนเร้นแรงจูงใจที่แท้จริงไว้ โดยทำทีว่ตนเข้าร่วมทางการเมือง เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติ แต่ความจริงเป็นแสวงหาอำนาจเพื่อตนเอง

5. ความต้องการให้ได้มาซึ่งอิทธิพล (Influence) อิทธิพลในที่นี้ หมายถึง “ความสามารถในการโน้มน้าวพฤติกรรมของผู้อื่นให้เป็นไปในทิศทางที่ตนต้องการ ตลอดจนความสามารถแปรเปลี่ยนการตัดสินใจของรัฐ ให้เป็นไปในแนวทางที่ตนพึงปรารถนา” บุคคลเช่นนี้ส่วนใหญ่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ในรูปการบริจาคเงินให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือการเข้าร่วมประชุมทางการเมือง หรือในทางตรงกันข้าม บางคนอาจเข้าร่วมในลักษณะเข้มข้นและล้าลึก เช่น สามารถรณรงค์พรรคการเมืองเป็นจำนวนมหาศาล เป็นต้น ซึ่งบุคคลเหล่านี้คาดหวังที่จะได้รับตำแหน่งและกลายเป็นผู้มีอิทธิพลไปในที่สุด ถึงแม้ว่าจะไม่ได้รับตำแหน่ง แต่ผู้ที่เขาได้รับโอกาสที่จะได้รับผลประโยชน์ เช่น โอกาสที่จะชนะการประมูลในการก่อสร้างต่างๆ โอกาสที่จะช่วยพรรคพวกให้ดำรงตำแหน่งสำคัญในหน่วยงานของรัฐบาลย่อมมีมากด้วย

6. ความต้องการมีเกียรติและศักดิ์ศรี การเข้ามีส่วนร่วมบางรูปแบบทำให้บุคคลมีโอกาสดำรงตำแหน่งที่เกี่ยวกับการเมือง เช่น การได้เป็นผู้แทน การได้เป็นเลขาธิการรัฐมนตรีประธาน หรือกรรมการของกลุ่มการเมืองบางกลุ่มทำให้บุคคลนั้นเป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไป ซึ่งถ้าหากอยู่เฉยๆ โอกาสเช่นนี้ก็จะไม่เกิดขึ้น

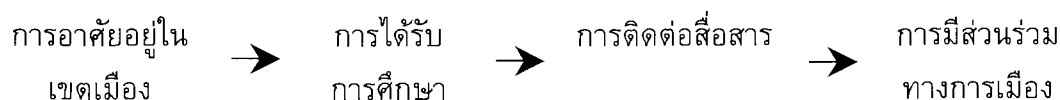
7. ความต้องการที่จะตอบสนองสภาวะทางจิต บางคนมีความคับแค้นใจบางอย่างอยู่ในใจ การเข้าร่วมทางการเมืองในบางรูปแบบ เช่น การสมัครรับเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น อาจจะเป็นโอกาสดีที่จะโจมตีผู้บริหารชุดเก่าและได้ตำหนิที่ความต้องการจะตำ ในที่สุดความคับแค้นต่างๆ ก็จะหายไป

8. ความต้องการรายได้ที่สูงขึ้น การเข้าร่วมทางการเมืองบางรูปแบบ โดยเฉพาะรูปแบบที่เข้มข้นทำให้ มีโอกาสที่จะดำรงตำแหน่งที่สำคัญ ทำให้ได้ค่าตอบแทนที่สูงขึ้น

ปัจจัยเหล่านี้อาจมีความแตกต่างกันมาก หากศึกษาในสังคมที่แตกต่างกัน แต่ปัจจัยบางตัว เช่น การศึกษานั้นนับว่าเป็นปัจจัยหลักที่นักรัฐศาสตร์มักให้ความสำคัญเสมอ แคฟวานอห์ (นิสกร แสนเสนห์. 2543 : 28 ; อ้างอิงจาก Kavanagh. 1983 : 174) กล่าวว่าเงื่อนไขของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง 5 ประการ คือ

1. ระดับการศึกษาของประชาชน
2. การเห็นคุณค่าของประชาธิปไตย
3. โครงสร้างทางการเมืองและสถาบันการเมือง
4. ประวัติศาสตร์การพัฒนาสังคมของประเทศ
5. สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ

นอกจากนี้ แคฟวานอห์ (Kavanagh. 1983 : 123) ยังได้กล่าวถึงแนวคิดของ เลอนเนอร์ (Learner) ที่ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นปัจจัยที่ต่อเนื่องกัน คือ

ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการศึกษาคือพื้นฐานสำคัญอย่างหนึ่งที่น่าไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมือง ผู้ที่ได้รับการศึกษามากได้แสดงให้เห็นถึงความใส่ใจต่อปัญหาทางการเมือง ให้ความสนใจการเมืองมากกว่า เข้าร่วมถกเถียงอภิปรายด้านการเมือง และมีความโน้มเอียงในการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่ได้รับการศึกษาน้อย โรสกิน และ คนอื่นๆ (สมาน พูแสง. 2541 : 30 ; อ้างอิงจาก Roskin and others. 1994)

แนวคิดของบุคคลสำคัญของไทยจำนวนมาก ยังเชื่อว่าการศึกษาที่ช่วยให้รู้จักคิดวิเคราะห์นั้นช่วยให้คนมีวิจรรย์ญาณในการเข้าไปมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย จึงเห็นว่าการที่ประชาชนยังมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่เพียงพอ มีสาเหตุจาก

1. การศึกษาของประชาชนยังไม่เพียงพอ
2. ความไม่รู้จักตื่นตัวและมีสำนึกทางการเมืองของประชาชน
3. ระบบความคิด ความเชื่อ ทศนคติ หรือวัฒนธรรม
4. ไม่สามารถรวมตัวกันเป็นกลุ่มเป็นองค์กรที่จะรักษาผลประโยชน์ของตนเอง

(กนก วงษ์ตระหง่าน. 2528 : 259 – 271)

ปัจจัยอื่นๆ ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองก็มีความสำคัญเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ในสังคมไทยนั้นคนในเมืองมักไปออกเสียงเลือกตั้งน้อยกว่าคนในชนบท แต่มีความกระตือรือร้นและเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านอื่นมากและเข้มแข็งกว่า มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจทางการเมืองมากกว่า ซึ่งอาจแตกต่างกันในบางประเทศ ได้มีการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองเกี่ยวกับการไปออกเสียงเลือกตั้งในรัฐเท็กซัส มีผลการศึกษาข้อหนึ่งที่ระบุว่าคนในเขตเมืองไปออกเสียงเลือกตั้งมากขึ้นอาจเป็นเพราะการรวมกลุ่มที่เหนียวแน่นและสามารถระดมกันได้ของชนกลุ่มน้อยต่างๆ ที่อยู่ในเมือง โจน (สมาน พูแสง. 2541 : 31 ; อ้างอิงจาก Jones. 1996)

ในการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาไทยนั้น พบว่ามีปัจจัยหลายด้านที่คล้ายคลึงกันเช่น ชลัช จงสีบพันธ์ (2527 : 137) พบว่า ตัวแปรที่มีบทบาทต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเด่นชัดมาก ประกอบด้วย ตัวแปรด้านเพศ ด้านภูมิลำเนา ด้านกิจกรรมส่งเสริมหลักสูตร ด้านการเปิดรับสื่อสารมวลชน ด้านสารสนเทศทางการเมือง และด้านความสำนึกทางการเมือง ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2525 : ข)

ที่พบว่าเพศ ชั้นปี สาขาวิชา ทำให้นักศึกษามีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกัน และสิ่งแวดล้อมมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ อภิวิทย์ พิมลแสงสุริยา (2535 : 157) ยังพบว่า มีเพียงตัวแปรเพศ และการมีครูอาจารย์ให้โอกาสในการซักถามข้อสงสัยภายในชั้นเรียนเท่านั้น ที่มีความสัมพันธ์กับความมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญ

ณรงศ์ สินสวัสดิ์ (2527 : 116-122) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับทัศนคติทางการเมืองกับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ว่า

1. ผู้ที่สนใจทางการเมืองมักจะมีแนวโน้มที่จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่ไม่สนใจ ความสนใจอาจเกิดได้จาก การติดตามข่าวสารทางการเมือง เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ การพูดคุยทางการเมือง เป็นต้น
2. ความเชื่อมโยงในพรรคการเมืองหรือตัวผู้สมัคร บุคคลใดที่นิยมชมชอบพรรคการเมือง หรือผู้สมัครคนใดเป็นพิเศษ ก็มีแนวโน้มที่จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากด้วย นอกจากนี้ บุคคลใดมีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูง เช่น การศึกษา รายได้ของบุคคลหรือของบิดา-มารดาสูง ก็จะมีแนวโน้มเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองสูง
3. ความเชื่อในประสิทธิภาพทางการเมืองของตน (Political Efficacy) คือ บุคคลที่เชื่อตนเองจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ถือได้ว่าเขาเป็นคนที่มีประสิทธิภาพทางการเมืองสูง
4. ความเชื่อว่าการไปมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นหน้าที่ เช่น การไปลงคะแนนเสียง เป็นหน้าที่ที่จะต้องทำมิใช่เป็นสิ่งที่ทำก็ได้ไม่ทำก็ได้
5. การแยกตัวเองออกจากการเมือง (Alienation From Politics) เช่น พวกที่ขาดความศรัทธาในมวลมนุษย์ มองคนในแง่ร้าย

ในการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่ว่าจะในรูปแบบในระดับและวิธีการอย่างไรก็ตาม จะพบว่ามีปัจจัยและตัวแปรหลายอย่างที่มีอิทธิพลหรือผลอันซับซ้อนต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนทั้งสิ้น ปัจจัยและตัวแปรต่างๆ เหล่านี้กล่าวโดยรวมๆ ก็ได้แก่ ปัจจัยที่เกี่ยวกับตัวบุคคล วัย เพศ การศึกษา อาชีพ อุปนิสัย เหตุผล ความคิด ความเชื่อ ทัศนคติ ค่านิยม ครอบครัวยุทธศาสตร์ ฐานะทางสังคม และเศรษฐกิจ ฯลฯ และปัจจัยสภาพแวดล้อมต่างๆ อาทิ พฤติกรรมร่วมทางสังคม ระดับการพัฒนาหรือความทันสมัยทางสังคมและเศรษฐกิจ การกระทำหรือปฏิกิริยาตอบสนองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยผู้นำทางการเมืองหรือผู้แทนของประชาชน เป็นต้น

พอมเปอร์ (Pomper. 1957 : 70) ได้ศึกษาและชี้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเฉพาะพฤติกรรมในการออกเสียงเลือกตั้ง มีลักษณะหลากหลาย การมีส่วนร่วมจะแปรเปลี่ยนไปตามทัศนะของประชาชน การตอบสนองต่อสถานการณ์ในกาลเทศะต่างๆ กัน ที่น่าสนใจก็คือ ความเปลี่ยนแปลงในทางสังคมที่ทันสมัยนั้น ความต้องการต่อการช่วยเหลืออุปถัมภ์ของปัจเจก

บุคคลจะลดลง สำนักร่วมกลุ่มจะมากขึ้นและข้อเรียกร้องต่อระบบการเมืองจะขยายขอบเขตกว้างขึ้น วิธีชีวิตที่แตกต่างกัน เช่น ระหว่างชุมชนเมืองและชนบทจะทำให้มีทัศนคติแตกต่างกัน และภูมิภาคแหล่งภูมิลำเนาจะมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เพศ การศึกษาและวัฒนธรรมท้องถิ่น แม้แต่ในสหรัฐอเมริกา พบว่าเพศหญิงที่การศึกษาต่ำกว่าจะมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำไปด้วยและยังเปลี่ยนไปตามวัฒนธรรมในภูมิภาคด้วย

มิลบราธ (Mibrath. 1977 :44) ได้สำรวจผลงานของนักวิชาการมากมาย และผลการวิจัยของตนเองสามารถแจกแจงว่าประชาชนจะมีปฏิริยาตอบสนองและมีส่วนร่วมทางการเมืองหลากหลายไปขึ้นอยู่กับปัจจัยส่วนบุคคล ลักษณะของปัจเจกบุคคล ลักษณะสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการถูกกระตุ้นโดยสื่อต่างๆ กล่าวคือ

- ผู้ที่ชอบการมีส่วนร่วมในการพูดคุย อภิปรายทางการเมืองจะมีส่วนร่วมทางการเมืองและถูกกระตุ้นให้มีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น การไปออกเสียงมากกว่าผู้ที่ไม่สนใจพูดคุยเรื่องการเมือง
- ผู้ที่มีการติดต่อทางการเมือง จะมีส่วนร่วมทางการเมืองและถูกกระตุ้นให้ไปออกเสียงหรือไปเกี่ยวข้องกับการรณรงค์ทางการเมืองมากกว่า
- ชนชั้นกลางจะมีความกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมทางการเมืองและถูกกระตุ้นได้ง่ายกว่าชนชั้นล่าง
- เพศชายจะถูกกระตุ้นสนใจทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง
- ผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าจะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำ ซึ่งมักจะตัดตัวเองออกจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบปกติ ในขณะที่กรรมกรคนที่มีสถานภาพต่ำกว่าจะกระทำกิจกรรมที่มีความสุดโต่งทางการเมืองได้มากกว่า แต่ผู้มีการศึกษาชนชั้นกลางมีแนวโน้มจะวางเฉยและถอนตัวออกจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองสุดโต่งดังกล่าว
- ผู้ที่เติบโตขึ้นในสภาพแวดล้อมทางครอบครัวหรือท้องถิ่นที่มีการพูดคุยกันทางการเมือง จะมีความสนใจและถูกกระตุ้นให้มีส่วนร่วมทางการเมืองได้มากกว่า
- การนิยมสนับสนุนบุคคลหรือนโยบายจะกระตุ้นให้คนมีส่วนร่วมทางการเมืองได้
- การได้รับข่าวสารข้อมูลสื่อต่างๆ จะกระตุ้นให้คนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น
- ผู้ที่มีวัยกลางคนจะมีความเข้าใจทางการเมือง มีลักษณะเปิดต่อการกระตุ้นให้มีส่วนร่วมทางการเมืองได้มากกว่าผู้ที่อยู่ในวัยเยาว์กว่า
- ผู้มีสถานภาพทางสังคมสูงกว่าจะเป็นประชาชนที่ให้ความสนใจรับรู้และรู้สึกมีส่วนร่วมรับผิดชอบทางการเมือง (Civic Duty) สูงกว่า
- กระบวนการกล่อมเกลอบรมปลูกฝังทางสังคมหรือสังคมการเมืองประกิด มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง พุดง่าย ๆ คือสภาวะแวดล้อมไม่ได้แต่มีส่วนสำคัญเฉพาะการฝึกฝนให้คนเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองเท่านั้น แต่เป็นตัวกระตุ้นและเปิดโอกาสให้คนเข้าไปมีส่วนร่วม

ทางการเมืองมากขึ้นด้วย เช่น ครอบครัว กลุ่มเพื่อนฝูง สถานะอาชีพ สถานะสังคม สถานการณ์ศึกษา ฯลฯ เช่น ผู้ที่มีจิตใจผูกพันกับการเมืองจะกระตือรือร้นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่มีการศึกษา มีความเกี่ยวข้องกับนักการเมืองหรือพรรคการเมือง เพศชาย ผู้สูงอายุ และผู้ที่มีฐานะดี

โรเซนสโตน และ แฮนเซน (ปิยะนุช เงินคล้าย. 2540 : 28 ; อ้างอิงจาก Rosenstone and Hansen. 1993) ก็เช่นเดียวกันได้วิเคราะห์ว่าประชาชนเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยเหตุผลที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมือง หรือถูกระดมทางการเมืองก็ตาม ผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจดีจะไปออกเสียง เขียน ร้องเรียน รณรงค์ทางการเมืองมากกว่าผู้ยากจน เพราะบุคคลเหล่านี้มีโอกาสมากกว่า พุดง่าย ๆ คือ ผู้มีทรัพยากรจำกัดจะถูกจำกัด การมีส่วนร่วมทางการเมืองไปด้วย ดังที่ วูล์ฟิงเกอร์และโรเซนสโตน (ปิยะนุช เงินคล้าย. 2540 : 29 ; อ้างอิงจาก Wolfinger and Rosenstone. 1980) ได้สรุปว่า การศึกษาทำให้ได้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง และทำให้คุ้นเคยกับทักษะและการเรียนรู้ทางการเมือง การไปโรงเรียนนั้นได้เพิ่มความรู้อย่างเข้าใจ ทำให้สามารถทำงานที่ซับซ้อน สิ่งที่เป็นนามธรรมและรูปธรรม เช่น เรื่องการเมืองได้ ทักษะ เช่น การวิจัยค้นคว้า การเขียน การพูด จะถูกพัฒนาขึ้นโดยการศึกษาช่วยให้ประชาชนสามารถต่อรองเรียกร้อง และเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนั้นยังทำให้บุคคลสามารถอ่านหนังสือพิมพ์ ติดตามข่าวสาร รับรู้ข้อมูลทางการเมือง ซึ่งทำให้มีความตื่นตัว รับรู้ถึงโอกาสที่จะมีส่วนร่วม พร้อมๆ กับการมีข้อมูลพร้อมจะกระทำได้ ดังนั้นเมื่อมีความรู้ ประสบการณ์ ทักษะ ความคุ้นเคยกับกระบวนการทางการเมือง ความคุ้นเคยกับพรรคการเมือง และผู้สมัครแข่งขันทางการเมือง ทำให้ประชาชนต้องการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น (ปิยะนุช เงินคล้าย. 2540 : 29 ; อ้างอิงจาก Converse. 1976) ดังนั้น ผู้มีอายุมากกว่าจึงไปออกเสียง เขียน ร้องเรียน รณรงค์ วิพากษ์วิจารณ์การเมืองมากกว่าผู้มีอายุน้อยที่ด้อยประสบการณ์กว่า

นอกจากนั้น วูล์ฟิงเกอร์และโรเซนสโตน (Wolfinger and Rosenstone. 1980 : 55) and Resenstone & Hansen. (1993) ยังชี้ว่าผลประโยชน์ รางวัล หรือความเชื่อยังมีผลโดยอาจจะเป็นแรงจูงใจสนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับชนิดของผลประโยชน์ รางวัล ความเชื่อ ความชอบของประชาชน กับชนิดของการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่างๆ นั้น วูล์ฟิงเกอร์และโรเซนสโตน (Wolfinger and Rosenstone) เห็นด้วยกับ อัลมอนด์กับเวอร์บา (Almond & Verba. 1965) ว่า เครือข่ายทางสังคม อาทิ ครอบครัว กลุ่มเพื่อน ที่ทำงาน ทำให้มีการติดต่อสื่อสาร ข้อมูล ความรู้ ก็จะส่งผลกระทบให้คนมีส่วนร่วมทางการเมือง นอกจากนั้นเขาชี้ว่าการถูกระดมจากชนชั้นนำ ผู้นำทางการเมือง ผู้สมัครแข่งขัน กลุ่มผลประโยชน์ นักกิจกรรม และพรรคการเมือง ฯลฯ ก็จะมีส่วนในการกระตุ้นระดมให้คนมีส่วนร่วมทางการเมือง ดังที่เขาสรุปไว้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองจะเกิดปฏิสัมพันธ์ของประชาชนกับผู้ปลุกกระดม ประชาชนบางส่วนเท่านั้น มีส่วนร่วมเองโดยตนเอง ประชาชนส่วนมากจะมีส่วน

ร่วมเป็นผลมาจากปัจจัยหลายอย่าง ทั้งลักษณะส่วนตัว มีฐานะทรัพยากร มีผลประโยชน์ส่วนตัว ส่วนเสีย คาดหวังผลตอบแทนและสภาพแวดล้อมภายในสังคมจะมีส่วนในการกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง

ในส่วนประชาชนอเมริกันนั้น ผู้ที่มีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นมีจุดมุ่งหมายส่วนใหญ่มากตามลำดับความสำคัญ กล่าวคือ ทางเศรษฐกิจ การศึกษา สภาพแวดล้อม เรื่องกิจการระหว่างประเทศและความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ (Verba. 1995 : 88) และจะมีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสมาชิก ทั้งในด้านความต้องการการตอบสนองต่อประเด็นปัญหาส่วนรวมของประชาชน ทั้งที่เป็นปัญหาทั่วไปและเฉพาะด้าน เช่น นโยบายสาธารณะเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน เศรษฐกิจ ที่อยู่อาศัย การแก้ไขปัญหามลพิษ ยาเสพติด โครงการเยาวชน สถานที่พักผ่อน ความสะอาด สาธารณะสุข เรื่องใบอนุญาตทำงาน เรื่องปัญหาผู้ลี้ภัย เรื่องนโยบายต่างๆ ทั้งต่างประเทศ นโยบายในประเทศ นโยบายเรื่องสิ่งแวดล้อม สิทธิสตรี ฯลฯ กล่าวโดยสรุปก็คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นมีหลากหลายลักษณะ รูปแบบวิธีการในความพยายามเพื่อให้รัฐบาลได้ทราบถึงความต้องการของพวกเขาทั้งโดยทางตรงและโดยทางอ้อม เขาอาจจะกระทำในระดับท้องถิ่น ระดับรัฐ (ภาค) ระดับชาติ โดยลำพังตนเองหรือร่วมกับผู้อื่น อย่างไรก็ตามจะมีความแตกต่างในศักยภาพ ความสามารถของประชาชน ปัจจัยที่อธิบายการมีส่วนร่วมของประชาชนจะมีความเกี่ยวพันซึ่งกันและกัน ในตัวแบบการมีส่วนร่วมของพลเมืองโดยสมัครใจของ Verba และคณะ (Civic Voluntarism Model) อธิบายให้เห็นถึงเหตุผลที่ผู้ที่สถานภาพค่อนข้างสูงทางสังคมและเศรษฐกิจจะมีความกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมทางการเมืองไปด้วย นอกจากนั้นมีปัจจัยหลายๆ อย่างที่ทำให้เกิดความแตกต่างในการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งการศึกษา รายได้ ทักษะ การเข้าร่วมกิจกรรมของสมาคม และความสนใจทางการเมือง นอกเหนือไปจากเพศ วัยของบุคคล รูปแบบของการมีส่วนร่วมโดยทั่วไปจะเปลี่ยนไปตามกาลเวลา และเป็นที่น่าสังเกตว่า ในขณะที่ประเทศพัฒนาแล้วมีอัตราการมีส่วนร่วมโดยการไปออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งในสัดส่วนที่ลดลง แต่นั่นเป็นเพราะว่าประชาชนมีทางเลือกทางออกอื่นในการมีส่วนร่วมในรูปแบบอื่นเพิ่มขึ้นและกว้างขวางกว่า หากแต่ประเทศที่ด้อยพัฒนามักจะจะมีการมีส่วนร่วมโดยการออกเสียงเลือกตั้งในเปอร์เซ็นต์สูง ทั้งนี้เพราะมีระดับของการมีส่วนร่วมในรูปแบบอื่นๆ ค่อนข้างต่ำ (Hentington & Nelson. 1976, Verba. 1995)

สรุป ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองคือ อิทธิพลที่ส่งผลต่อการตัดสินใจทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สถานภาพทางสังคม เพศ การศึกษา ทักษะ ความเชื่อต่างๆ อาชีพ ค่านิยม กิจกรรม และวัฒนธรรม ฯลฯ การมีส่วนร่วมทางการเมืองอาจแปรเปลี่ยนไปตามทัศนะ และการตอบสนองต่อสถานการณ์ในกาลเทศะต่างๆ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาไทย

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในประเทศไทยมีมานานแล้ว และมักได้รับการสนับสนุนจากประชาชน เพราะนักศึกษาแสดงให้เห็นว่ายืนเคียงข้างประชาชน เป็นผู้พิทักษ์ผลประโยชน์ของชาติและที่สำคัญคือ การต่อต้านเผด็จการ และจากการวิเคราะห์บทบาทของนักศึกษาในปัจจุบันพบว่า ได้มีการปรับเปลี่ยนการดำเนินบทบาทของตนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ยิ่งขึ้นโดยไม่ได้เป็นตัวนำหรือหัวหอกในการเปลี่ยนแปลงเหมือนสมัยก่อน ทั้งนี้เนื่องจากสภาพเงื่อนไขทางการเมืองเปลี่ยนแปลงไป บทบาททางการเมืองของนักศึกษาจึงเปลี่ยนจากการเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงมาเป็นผู้คอยสนับสนุนหรือกระตุ้นให้ประชาชนและ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้หันมาสนใจปัญหาที่เกิดขึ้นและหาทางแก้ไข นอกจากนี้ นักศึกษายังมีความระมัดระวังรอบคอบมากขึ้นในการเข้าไปมีบทบาททางการเมืองอัครพงษ์ มณีภาค (2535 : 4) นอกจากนี้ ลิขิต ชีระเวทิน (2539 : 136) ได้กล่าวถึงบทบาทนิสิตนักศึกษาในฐานะปัญญาชนที่มีส่วนร่วมทางการเมืองในช่วงการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของไทยระหว่าง พ.ศ. 2512 – 2516 ว่านิสิตนักศึกษาได้มีกิจกรรมร่วมกันโดยไปสังเกตการณ์เลือกตั้งทั่วไปก่อนแล้วรวมตัวกันเป็นศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทยขึ้น ได้ทดลองทำกิจกรรมซึ่งมีสิทธิธรรมและการได้รับการสนับสนุนจากสาธารณชนคือ การประท้วงการขึ้นค่ารถเมล์จาก 50 สตางค์เป็น 75 สตางค์ การรณรงค์ต่อต้านสินค้าญี่ปุ่น และการประท้วงประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 299 เกี่ยวกับอำนาจอิสระของอำนาจศาล จากการรวมตัวซึ่งประสบความสำเร็จนี้ทำให้ศูนย์กลางนิสิตนักศึกษามีความเชื่อมั่นมากขึ้น เข้าใจและตระหนักถึงศักยภาพอำนาจของตนจึงได้หันเหจากการต่อต้านประท้วงประเด็นเล็กๆ มาเป็นการเรียกร้องรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งนำไปสู่การต่อสู้ทางการเมืองในเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาไทยนับแต่อดีตมาอาจกล่าวได้ว่ามีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองพอสมควร หากจะลำดับเหตุการณ์หรือกิจกรรมทางการเมืองที่สำคัญสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. การเดินขบวนประท้วงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ไม่ยุติธรรมเมื่อเดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม 2500 สมัยที่จอมพล ป.พิบูลสงคราม ยังเป็นนายกรัฐมนตรี และถูกกล่าวหาว่าใช้วิธีการสกปรกทำให้ฝ่ายรัฐบาลคือ พรรคมนตรีได้รับเลือกตั้งมากที่สุด (นิตยา กิจกำแหง. 2526 : 54)

2. การก่อตั้งศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทยเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2513 เป็นการริเริ่มต้นการจตุการของนักศึกษาที่ใหญ่ที่สุดในประเทศ และส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในเวลาต่อมา

3. การชุมนุมประท้วงกรณีที่ทหารได้นำเครื่องบินของกองทัพไปเที่ยวล่าสัตว์ที่ทุ่งใหญ่นเรศวรเมื่อเดือนมิถุนายน 2516 จนมีข่าวปรากฏตามหน้าหนังสือพิมพ์ นักศึกษาจึงได้ชุมนุมประท้วง และนายศักดิ์ ผาสุกนิรันดร์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้ลบชื่อนักศึกษา

รวมคำแห่งที่เกี่ยวข้องกับการประท้วงออก 9 คน แต่ในที่สุดเมื่อถูกประท้วงก็ได้รับอนุญาตให้เข้าเรียนต่อตามปกติ (กนก วงษ์ตระหง่าน. 2528 : 438)

4. การชุมนุมประท้วงขับไล่ จอมพลถนอม กิตติขจรและบริวาร เมื่อ 13-15 ตุลาคม 2516 หรือที่เรียกว่า วันมหาวิปโยค จนเป็นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองครั้งใหญ่ที่สุดครั้งหนึ่งในประวัติศาสตร์ไทย โดยเหตุการณ์ครั้งนี้ถือว่าเป็นชัยชนะครั้งสำคัญเป็นการแสดงบทบาทที่ดีที่สุดของนักศึกษา (สุจิต บุญบงการ. 2534 : 189 – 190)

5. การชุมนุมประท้วงการกลับมาของจอมพลถนอม กิตติขจรและบริวาร (กนก วงษ์ตระหง่าน. 2528 : 443-444) ตลอดจนการเรียกร้องสิทธิต่างๆ เมื่อเดือนตุลาคม 2519 จนเป็นเหตุให้เกิดการปฏิวัติโดยคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินทำให้เกิดการปฏิวัติโดยคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินทำให้มีการเสียเลือดเสียเนื้อนักศึกษาในการชุมนุมมาก และมีส่วนผลักดันให้นักศึกษาหนีเข้าป่าในเวลาต่อมา (ระหว่าง พ.ศ.2519-2521)

6. การชุมนุมประท้วงการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของพลเอกสุจินดา คราประยูร เมื่อเดือนพฤษภาคม 2535 จนกลายเป็นเหตุการณ์นองเลือดครั้งใหญ่อีกครั้ง ถึงแม้นักศึกษาไม่ใช่แนวหน้าหรือผู้นำในการประท้วงอย่างชัดเจน เพราะส่วนมากเป็นผู้ทำงาน เป็นนักธุรกิจ (อเนก เหล่าธรรมทัศน์. 2536) แต่นักศึกษาก็เป็นกำลังสำคัญส่วนหนึ่งที่ทำให้การชุมนุมประท้วงประสบความสำเร็จ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บุญเลิศ ธีระตระกูล (2538) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกรรมกรไทย ศึกษาเฉพาะกรณีกรรมกรท่าเรือแห่งประเทศไทย โดยมีตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยทางภูมิหลังเกี่ยวกับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ การเป็นสมาชิกภาพ และปัจจัยด้านจิตสำนึกของบุคคล ได้แก่ ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง และความไว้วางใจทางการเมือง พบว่า

1. กรรมกรท่าเรือ โดยส่วนใหญ่เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำ โดยมีกิจกรรมที่เข้าร่วมมากที่สุดตามลำดับคือ การเลือกตั้ง การประท้วง การสื่อสารทางการเมือง การมีบทบาทในชุมชน และการเกี่ยวข้องกับ พรรคการเมือง

2. เมื่อพิจารณาปัจจัยด้านภูมิหลัง หรือสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมพบว่า การมีรายได้ที่แตกต่างกัน การเป็นสมาชิกสหภาพ มีความสัมพันธ์กับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองสำหรับตัวแปร เพศ อายุ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

3. เมื่อพิจารณาด้านความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองและความไว้วางใจทางการเมืองของกรรมกรท่าเรืออยู่ในระดับปานกลาง สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกมีประสิทธิภาพ

ภาพทางการเมืองและความไว้วางใจทางการเมืองไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

วีรวัฒน์ เปรมประภา (2528) ได้ศึกษาเรื่องการสื่อสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ศึกษาเฉพาะกรณีพนักงานการไฟฟ้านครหลวง โดยมีตัวแปรตามคือ การมีส่วนร่วมทางการเมือง 8 รูปแบบ คือ การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การฟังการหาเสียงของผู้สมัครหรือพรรคการเมือง การร่วมฟังอภิปรายเกี่ยวกับปัญหาทางการเมือง การพูดจาชักชวนให้ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การประท้วงเดินขบวนประท้วงทางการเมือง การร้องเรียนต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับปัญหาทางการเมือง การรณรงค์หาเสียงให้ผู้สมัครรับเลือกตั้ง การสนับสนุนช่วยเหลือด้านการเงินให้แก่พรรคการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง พบว่า เพศ การศึกษา การเป็นสมาชิกสหภาพ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองและยังพบอีกว่าพนักงานการไฟฟ้าที่มีการศึกษาต่ำจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้มีการศึกษาสูง ผู้ที่มีตำแหน่งสูงสำหรับในเรื่องการสื่อสารทางการเมืองพบว่ามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ประสิทธิ์ สันติกาญจน์ (2530) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยสุ่มตัวอย่างจากประชาชนในเขตบางเขนและพระโขนง ตลอดจนบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มที่เป็นทางการเมืองและไม่เป็นทางการเมืองจำนวน 312 คน มีตัวแปรอิสระคือ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ ระดับรายได้ ระดับการศึกษา สถานภาพทางอาชีพ การเข้าเกี่ยวข้องกับองค์กรความรู้สึในด้านความสามารถทางการเมือง ตัวแปรตาม คือ การให้ความสนใจทางการเมือง การไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การไปฟังอภิปรายหาเสียง การชักชวนให้ ผู้อื่นไปใช้สิทธิเลือกตั้ง พบว่า ตัวแปรอิสระทั้งสามมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเข้าเกี่ยวข้องกับองค์กรมีความสัมพันธ์กันมากที่สุด และยังพบอีกว่าปัจจัยทางภูมิหลัง ได้แก่ เพศ ภูมิลำเนาเดิม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญ

สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้น ไชยพร ดัชนีจิตานนท์ (2536) ศึกษาพบว่าตัวแปรลักษณะทางจิตวิสัย ได้แก่ ความรู้ทางการเมืองท้องถิ่น ความสำนึกในหน้าที่พลเมือง ความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมือง และความรู้สึกที่มีต่อชุมชน ล้วนมีความสัมพันธ์กับการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง คล้ายคลึงกับเทวินทร์ ดติยรัตน์ (2523) ที่พบว่า ความรู้ความเข้าใจในการปกครองท้องถิ่น และการตระหนักถึงบทบาทหน้าที่และมีความสำคัญต่อระบบการเมืองของตนเอง เป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ประชาชนไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

งานวิจัยของสุรปรีชา ลาภบุญเรือง (2530 : 105) ซึ่งศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชนบทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ศึกษาเฉพาะกรณี ที่อำเภออมลาลาย จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ มีส่วนร่วมทางการเมืองมาก คือ จำนวนร้อยละ 58.1 และมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อย จำนวนร้อยละ 41.9 ปัจจัยทางเพศ อายุ สถานภาพสมรส สถานภาพทางสังคม และการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม มีอิทธิพลต่อการมี

ส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน สำหรับสาเหตุของการมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยปรากฏว่า เป็นเพราะประชาชนไม่มีความสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง และติดภารกิจในการประกอบอาชีพ

เทวินทร์ ตติยรัตน์ (2532 : 124) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในการปกครองรูปแบบเทศบาล : ศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลเมืองนครพนมพบว่า อายุและความรู้ความเข้าใจทางการเมือง เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ผู้มีอายุสูงขึ้นมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองมากขึ้นเท่าใด ก็ยิ่งทำให้มีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น และยังพบอีกว่า ประชาชนจะมีการสนทนาเรื่องการเมืองมากเป็นพิเศษ ในช่วงที่ทราบกำหนดวันเลือกตั้งไปจนถึงเลือกตั้งเสร็จสิ้น ประชาชนรวมกลุ่มเพื่อมีวัตถุประสงค์ทางการเมืองร้อยละ 7 เท่านั้น ซึ่งเป็นลักษณะกลุ่ม เฉพาะกิจเพื่อการเลือกตั้ง ประชาชนไม่มีการกำหนดกิจกรรมทางการเมืองด้านอื่นๆ ถ้าไม่มีการเลือกตั้ง ไม่มีข่าวสารข้อมูล ไม่พูดคุยสนทนา และไม่มีกิจกรรมที่เป็นแรงจูงใจกระตุ้นให้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

ไชยพร ตันศรีจิตานนท์ (2536 : 153) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในรูปเทศบาล : กรณีศึกษาเทศบาลนครเชียงใหม่พบว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในรูปเทศบาลในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ส่วนใหญ่เข้าไปมีส่วนร่วมในระดับค่อนข้างต่ำ สาเหตุเนื่องมาจากประชาชนส่วนใหญ่ ขาดปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการมีส่วนร่วมทางการเมืองและขาดความรู้ทางการเมือง

ชูชาติ หอมจันทิก (2543 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย : ศึกษาเฉพาะกรณีक्रमัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี โดยศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ครูมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 175 คน โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบ การศึกษาวิจัยสรุปได้ว่า ระดับการมีส่วนร่วมรวมทุกด้าน อยู่ในระดับ ปานกลาง โดยการเข้าเป็นสมาชิกในกลุ่มทางสังคมที่แตกต่างกัน และความสำนึกทางการเมืองที่แตกต่างกันก็จะส่งผลให้การเข้าร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน อาชีพของบิดามารดา และรายได้ของครอบครัวต่างกัน มีการเข้าร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

จิรัชติ นาคสวัสดิ์ (2540 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีนักศึกษา คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา

สมาน พุแสง (2541 : 100) ศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา สถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือตอนบน พบว่า พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของนักศึกษาสถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือตอนบน มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา ซึ่งความตั้งใจดังกล่าวได้รับอิทธิพลจากเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองและกลุ่ม

อ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมืองคือ เพื่อน บิดา มารดา ญาติพี่น้อง และอาจารย์ผู้สอน โดย เจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีผลมาจากความเชื่อและการประเมินผลการกระทำในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ส่วนการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงก็มีผลมาจากความเชื่อในกลุ่มอ้างอิงและแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งหมดสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ภายใต้กรอบทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลของ ฟิชไบน์ และเอเชน จึงกล่าวได้ว่าเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองและกลุ่มอ้างอิงเมืองคือ เพื่อน บิดา มารดา ญาติพี่น้อง นั้น มีอิทธิพลส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา สถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือตอนบน ดังนั้นหากสถาบันมีการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมที่เสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือส่งเสริมให้อาจารย์แสดงออกซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นก็จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาได้

ริงวอลล์ (Ringwall. 1976 : 6282-A) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของพลเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยวัดความเที่ยงตรงจากทฤษฎีเกี่ยวกับประชาธิปไตยหลายทฤษฎี ผลการวิจัยพบว่า การที่ให้พลเมืองมีส่วนร่วมในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ต้องมีการเตรียมให้แก่พลเมืองทั้งทางด้านทฤษฎีและการปฏิบัติ

ลิปเซท (Lipset. 1960 : 84) ได้ทำการศึกษาเลือกตั้งในกลุ่มประเทศประชาธิปไตยในซีกโลกตะวันตก พบว่า ลักษณะทางสังคมเกี่ยวกับการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งมากน้อยต่างกัน ได้แก่ รายได้ การศึกษา เพศ อายุ สถานภาพสมรส การเข้ากลุ่มสังคมและกลุ่มอาชีพ

ส่วนโรเบิร์ต (Robert. 1971 : 170-175) ทำการศึกษาในเรื่อง การมีส่วนร่วมในกิจการทางการเมืองของประชาชน พบว่า รายได้ สถานภาพทางสังคม การศึกษา อาชีพ และถิ่นที่อยู่อาศัย มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ในกิจการทางการเมือง ศูนย์วิจัยของมหาวิทยาลัยมิชิแกน ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ทศนคติทางการเมืองกับการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า ผู้สนใจทางการเมืองมีแนวโน้มที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่ไม่สนใจทางการเมือง ผู้ที่มีความเลื่อมใสพรรคการเมืองหนึ่งเป็นพิเศษ มีแนวโน้มที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้อื่น ผู้ที่มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจสูงมักจะสนใจการเมืองและมีความปรารถนาทางการเมือง คืออยากจะให้การเมืองเป็นไปในรูปแบบนี้ด้วย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Study) และได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้ การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ลักษณะของแบบสอบถามการเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดกระทำข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 – 4 ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 จำนวน 8,665 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยมีการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. กำหนดจำนวนตัวอย่างโดยเปิดตารางการกำหนดจำนวนของเครจิจ และ มอร์แกน (Krejcie and Morgan 1970 : 608) จากประชากรจำนวน 8,665 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 367 คน
2. จำแนกประชากรที่ศึกษาออกเป็น 4 สาขาวิชา คือ สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สาขามนุษยศาสตร์ และสาขาสังคมศาสตร์
3. ทำการเทียบสัดส่วนระหว่างประชากรและกลุ่มตัวอย่างของนิสิตแต่ละสาขา แล้วทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จาก 4 สาขาวิชา ได้นิสิตสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ 33 คน สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 104 คน สาขาวิชามนุษยศาสตร์ 88 คน และสาขาวิชาสังคมศาสตร์ 142 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 367 คน ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒจำแนกตามสาขาวิชาที่ศึกษา

คณะที่ศึกษา	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1. วิทยาศาสตร์สุขภาพ	783	33
2. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	2,458	104
3. มนุษยศาสตร์	2,083	88
4. สังคมศาสตร์	3,341	142
รวม	8,665	367

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรม การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร วารสาร ตำรา และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง
2. ศึกษาหลักการและวิธีการสร้างแบบสอบถามตามวิธีของลัวัน สายยศ และอังคณา สายยศ (2538 : 185) ไพศาล หวังพานิช (2530 : 85-112) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
3. ศึกษาแบบสอบถามพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ มานะศรี ยงเจริญ (2523 : 240-246) ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2525 : 132-137) ชลัช จงสืบพันธ์ (2527 : 164-178) สมบัติ ธารงธัญวงศ์ (2529 ข : 241-247) สมาน พูแสง (2541 : 1254 : 143)
4. สร้างแบบวัดความรู้ทางการเมือง และแบบสอบถามพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. นำแบบวัดความรู้และแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอคณะกรรมการควบคุมปริญญาบัตรพิจารณาและเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน (ภาคผนวก ก) เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของภาษาและความครอบคลุมด้านเนื้อหา จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามข้อเสนอแนะแล้วนำเสนอคณะกรรมการควบคุมปริญญาบัตรเพื่อพิจารณาความสมบูรณ์อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งได้แบบวัดความรู้ทางการเมือง จำนวน 40 ข้อ และแบบสอบถามพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง จำนวน 30 ข้อ
6. นำแบบวัดความรู้และแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงสมบูรณ์แล้ว ไปทดลองใช้ (Try Out) กับนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 50 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าคุณภาพของ

เครื่องมือแต่ละตอน โดยแบบวัดความรู้วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกแบบเทคนิค 25 % ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ ส่วนแบบสอบถามวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก โดยการใช้การทดสอบค่าที (t-test) แบบเทคนิค 25% ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ ของเอ็ดเวิร์ด (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2542 : 305 ; อ้างอิงจาก Edwards. 1957) สำหรับแบบวัดความรู้คัดเลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นตั้งแต่ .05 ได้ข้อคำถามจำนวน 20 ข้อ ส่วนแบบสอบถามพฤติกรรมที่มีส่วนร่วมทางการเมือง คัดเลือกข้อที่มีค่าที่เท่ากับ 1.75 ขึ้นไป ได้ข้อคำถามจำนวน 17 ข้อ

7. นำแบบวัดความรู้และแบบสอบถาม ไปวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามแบบของครอนบาค (Cronbach. 1970 : 161) ปรากฏผลดังนี้

7.1 แบบวัดความรู้ทางการเมือง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8831

7.2 แบบสอบถามพฤติกรรมที่มีส่วนร่วมทางการเมือง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8244

8. เมื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือเรียบร้อยแล้ว นำเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมปริญญาบัตร และปรับปรุงแก้ไขเพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

ลักษณะของแบบสอบถาม

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามที่ใช้สำหรับนิสิตแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ชั้นปีที่ศึกษา สาขาวิชาที่ศึกษา คณะแผนกเรียน การเรียน สถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และอาชีพหลักของบิดา-มารดาหรือผู้ปกครอง ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบวัดความรู้ทางการเมือง

ลักษณะของแบบวัดความรู้เป็นแบบเลือกตอบ (ใช่ / ไม่ใช่) จำนวน 20 ข้อ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน ดังนี้

ข้อคำถามให้คะแนนข้อละ 1 คะแนน

นิสิตตอบถูกในแต่ละข้อได้ข้อละ 1 คะแนน

นิสิตตอบผิดในข้อใดข้อหนึ่งได้ 0 คะแนน

นิสิตตอบถูก 15 – 20 ข้อ หมายถึง นิสิตมีความรู้ทางการเมืองระดับมาก

นิสิตตอบถูก 7 – 14 ข้อ หมายถึง นิสิตมีความรู้ทางการเมืองระดับปานกลาง

นิสิตตอบถูก 1 – 6 ข้อ หมายถึง นิสิตมีความรู้ทางการเมืองระดับน้อย

ตอนที่ 3 แบบสอบถามพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

6
17 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับจำนวน

ผู้วิจัยได้กำหนดค่าน้ำหนักคะแนน ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง นิสิตกระทำพฤติกรรมนั้นเป็นประจำ

คะแนน 4 หมายถึง นิสิตกระทำพฤติกรรมนั้นเกือบทุกครั้ง

คะแนน 3 หมายถึง นิสิตกระทำพฤติกรรมนั้นบางครั้งบางคราว

คะแนน 2 หมายถึง นิสิตกระทำพฤติกรรมนั้นนานๆครั้ง

คะแนน 1 หมายถึง นิสิตกระทำพฤติกรรมนั้นไม่เคยเลย

การแปลความหมายของค่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50 – 5.00 หมายถึง นิสิตกระทำพฤติกรรมนั้นมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 – 4.49 หมายถึง นิสิตกระทำพฤติกรรมนั้นมาก

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50 – 3.49 หมายถึง นิสิตกระทำพฤติกรรมนั้นปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.50 – 2.49 หมายถึง นิสิตกระทำพฤติกรรมนั้นน้อย

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.49 หมายถึง นิสิตกระทำพฤติกรรมนั้นน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แล้วนำไปขอความอนุเคราะห์ต่อคณบดีคณะต่างๆ เพื่อขอเก็บข้อมูลจากนิสิตระดับปริญญาตรีทุกชั้นปีของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา

2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2546 โดยขอความร่วมมือจากสำนักงานเลขานุการคณะเก็บรวบรวมข้อมูล และผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับ โดยแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 367 ฉบับ และได้รับคืนมา จำนวน 367 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การจัดกระทำข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดกระทำข้อมูลดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบวัดความรู้และแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาทั้งหมด

2. นำแบบวัดความรู้และแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งหมดมาตรวจให้คะแนน และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยเครื่องคอมพิวเตอร์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. หาค่าร้อยละของข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม
2. ตามความมุ่งหมายในข้อ 1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. ตามความมุ่งหมายในข้อ 2 เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามตัวแปรเพศ ใช้การทดสอบค่าที (t-test) ส่วนตัวแปร ชั้นปีที่ศึกษา สาขาวิชาที่ศึกษา คะแนนเฉลี่ยทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว อาชีพหลักของบิดา-มารดาหรือผู้ปกครอง และความรู้ทางการเมือง ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - Way Analysis of Variance) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe') (Ferguson. 1981 : 190-308)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน
  - 1.1 ค่าร้อยละ
  - 1.2 ค่าคะแนนเฉลี่ย
  - 1.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
  - 2.1 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดความรู้โดยการหาค่า r และแบบสอบถามโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ (Ferguson. 1981 : 180)
  - 2.2 หาค่าความเชื่อมั่น โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามแบบของครอนบาค (Cronbach. 1984 :161)
3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน
  - 3.1 ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test for Independent Group) (Ferguson. 1981 : 178)
  - 3.2 ทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – Way Analysis of Variance) และทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe')(Ferguson. 1981 : 308)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อให้การแปลความหมายข้อมูลเป็นที่น่าสนใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
SD	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	สถิติที่ใช้พิจารณาใน t – distribution
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F – distribution
p	แทน	ความน่าจะเป็นที่สถิติที่ใช้ทดสอบจะตกอยู่ในช่วงปฏิเสธสมมติฐาน
df	แทน	ระดับชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Squares)
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ตอน ซึ่งจะนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบสอบถามวิเคราะห์ โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 ศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยการวิเคราะห์หาค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามตัวแปรเพศ โดยใช้การทดสอบค่าที (t – test) และตัวแปรชั้นปีที่ศึกษา สาขาวิชาที่ศึกษา คะแนนเฉลี่ยทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว อาชีพหลักของบิดา-มารดาหรือผู้ปกครอง และความรู้ทางการเมือง ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe' Method)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตัวแปรอิสระ

ตัวแปรอิสระ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	180	49.0
หญิง	187	51.0
รวม	367	100.0
2. ชั้นปีที่ศึกษา		
ชั้นปีที่ 1	114	31.1
ชั้นปีที่ 2	87	23.7
ชั้นปีที่ 3	88	24.0
ชั้นปีที่ 4	78	21.2
รวม	367	100.0
3. สาขาวิชาที่ศึกษา		
3.1 วิทยาศาสตร์สุขภาพ	33	9.0
3.2 วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	104	28.3
3.3 มนุษยศาสตร์	88	24.0
3.4 สังคมศาสตร์	142	38.7
รวม	367	100.0
4. คะแนนเฉลี่ยทางการเรียน		
4.1 คะแนนเฉลี่ยสูง	144	39.2
4.2 คะแนนเฉลี่ยปานกลาง	203	55.3
4.3 คะแนนเฉลี่ยต่ำ	20	5.5
รวม	367	100.0

ตาราง 4 (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5. ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว		
5.1 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับสูง	155	42.2
5.2 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับปานกลาง	146	39.8
5.3 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับต่ำ	66	18.0
รวม	367	100.0
6. อาชีพหลักของบิดา-มารดาหรือผู้ปกครอง		
6.1 ข้าราชการ หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ	107	29.2
6.2 ผู้ประกอบการธุรกิจ	157	42.8
6.3 ลูกจ้าง	53	14.4
6.4 เกษตรกรรม	33	9.0
6.5 อาชีพอื่น ๆ	17	4.6
รวม	367	100.0
7. ความรู้ทางการเมือง		
7.1 ความรู้ทางการเมืองระดับมาก	28	7.6
7.2 ความรู้ทางการเมืองระดับปานกลาง	315	85.8
7.3 ความรู้ทางการเมืองระดับน้อย	24	6.6
รวม	367	100.0

จากตาราง 4 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น 367 คน จำแนกตามตัวแปรเพศ ชั้นปีที่ศึกษา สาขาวิชาที่ศึกษา คะแนนเฉลี่ยทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว อาชีพหลักของบิดา-มารดาหรือผู้ปกครอง และความรู้ทางการเมือง ดังนี้ ตัวแปรเพศ เพศชาย มีจำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 49.0 และเพศหญิงมีจำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 51.0 ตัวแปรชั้นปีที่ศึกษา ชั้นปีที่ 1 มีจำนวน 114 คน ชั้นปีที่ 2 มีจำนวน 87 คน ชั้นปีที่ 3 มีจำนวน 88 คน และชั้นปีที่ 4 มีจำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 31.1, 23.7, 24.0 และ 21.2 ตามลำดับ ตัวแปรสาขาวิชาที่ศึกษา วิทยาศาสตร์สุขภาพ มีจำนวน 33 คน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีจำนวน 104 คน มนุษยศาสตร์ มีจำนวน 88 คน สังคมศาสตร์ มีจำนวน 142 คน คิดเป็น ร้อยละ 9.0, 28.3, 24.0 และ 38.7 ตามลำดับ ตัวแปรคะแนนเฉลี่ยทางการเรียน คะแนนเฉลี่ย สูง มีจำนวน 142 คน คิดเป็น ร้อยละ 39.2 คะแนนเฉลี่ยปานกลาง มีจำนวน 203 คน คิดเป็น ร้อยละ 55.3 และคะแนนเฉลี่ยต่ำ มีจำนวน 20 คน คิดเป็น ร้อยละ 5.5 ตัวแปรฐานะทาง

เศรษฐกิจของครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับสูง มีจำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 42.2 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับปานกลาง มีจำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 39.8 และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับต่ำ มีจำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 18.0 ตัวแปรอาชีพหลักของบิดา-มารดาหรือผู้ปกครอง เป็นข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ มีจำนวน 107 คน เป็นผู้ประกอบการธุรกิจ มีจำนวน 157 คน เป็นลูกจ้าง มีจำนวน 53 คน เป็นเกษตรกร มีจำนวน 33 คน และอาชีพอื่นๆ มีจำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 29.2, 42.8, 14.4, 9.0 และ 4.6 ตามลำดับ ตัวแปรความรู้ทางการเมือง ความรู้ทางการเมืองระดับมาก มีจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7.6 ความรู้ทางการเมืองระดับปานกลาง มีจำนวน 315 คน คิดเป็นร้อยละ 85.8 และความรู้ทางการเมืองระดับน้อย มีจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.6

ตอนที่ 2 ศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยการวิเคราะห์หาค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและเป็นรายข้อ

พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง	n = 367		ระดับ
	$\bar{X}$	SD	
การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง			
1. ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารส่วนท้องถิ่น เช่น สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (สอ.บ.ด.) สมาชิกสภาเทศบาล (สท.) สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด (สอ.บ.จ.)	2.96	1.64	ปานกลาง
2. ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร(ส.ส.) และสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.)	3.56	1.64	มาก
3. ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งนายกองค์การนิสิตหรือสภานิสิตของสถาบัน	2.90	1.53	ปานกลาง
การรณรงค์หาเสียง			
4. ท่านชักชวนให้บุคคลอื่นที่อยู่ใกล้ชิดหรือท่านรู้จักไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งในแต่ละครั้งเมื่อมีการเลือกตั้ง	3.28	1.21	ปานกลาง
5. ท่านอธิบายให้บุคคลอื่นรู้ถึงคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งทางการเมืองการปกครองจากการพบปะและมีการพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องนี้	2.68	1.19	ปานกลาง

ตาราง 5 (ต่อ)

พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง	n = 367		ระดับ
	$\bar{X}$	SD	
6. ท่านแนะนำเพื่อนให้ลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่งหรือพรรคการเมืองใดการเมืองหนึ่ง	2.26	1.24	น้อย
การเกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง			
7. ท่านเข้าร่วมและสนับสนุนพรรคการเมือง เช่น การเป็นสมาชิกพรรค	1.45	.93	น้อยที่สุด
8. ท่านเข้าร่วมและสนับสนุนชมรมในสถาบันการศึกษาของท่าน เช่น เป็นสมาชิกหรือเป็นกรรมการ	2.41	1.38	น้อย
9. ท่านทำงานให้แก่พรรคการเมือง เช่น เป็นกรรมการอนุกรรมการเฉพาะกิจ	1.32	.89	น้อยที่สุด
การสื่อสารทางการเมือง			
10. ท่านฟังวิทยุรายงานข่าวการเมืองจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยสม่ำเสมอ	2.55	1.12	ปานกลาง
11. ท่านชักชวนให้บุคคลอื่นที่ท่านใกล้ชิดหรือรู้จักสนทนาข่าวสารทางการเมืองจากการ ดูทีวี ฟังวิทยุ อ่านหนังสือพิมพ์	2.51	1.13	ปานกลาง
12. ท่านเข้าร่วมอภิปรายทางการเมืองในสถาบันการศึกษาของท่าน	1.77	1.01	น้อย
13. ท่านฟังคำปราศรัยหาเสียงของนักการเมืองหรือพรรคการเมืองในช่วงที่มีการเลือกตั้ง	2.18	1.01	น้อย
14. ท่านเขียนบทความทางการเมืองลงสิ่งพิมพ์ประเภทต่างๆ	1.31	.81	น้อยที่สุด
15. ท่านเขียนจดหมายถึงบรรณาธิการสิ่งพิมพ์ประเภทต่างๆ เกี่ยวกับเรื่องการเมือง	1.26	.74	น้อยที่สุด
16. ท่านส่งข่าวสารสนับสนุนหรือคัดค้านผู้นำทางการเมือง	1.32	.85	น้อยที่สุด
17. ท่านได้เสนอข้อคิดเห็นต่อพรรคการเมืองในการนำเสนอข้อเรียกร้องของประชาชนเพื่อนำมาพัฒนาท้องถิ่น	1.52	.96	น้อย
รวม	2.19	.64	น้อย

จากตาราง 5 แสดงว่า นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.19$, $SD = 0.64$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่ นิสิตมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับมาก มีเพียง 1 ข้อ คือข้อ 2 ท่านไปใช้สิทธิ เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร(ส.ส.) และสมาชิกวุฒิสภา(ส.ว.) ข้อที่นิสิตมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง มี 6 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 ,ข้อ 3 ,ข้อ 4 ,ข้อ 5 ,ข้อ 10 และข้อ 11 ตามลำดับ ข้อที่นิสิตมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย มี 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 6 ,ข้อ 8 ,ข้อ 12 ,ข้อ 13 และข้อ 17 ตามลำดับ และข้อที่นิสิตมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อยที่สุด มี 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 7 ,ข้อ 9 ,ข้อ 14 ,ข้อ 15 และข้อ 16 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามตัวแปรเพศ โดยใช้การทดสอบค่าที (t – test) ส่วนตัวแปรชั้นปีที่ศึกษา สาขาวิชาที่ศึกษา คะแนนเฉลี่ยทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว อาชีพหลักของบิดา-มารดาหรือผู้ปกครอง และความรู้ทางการเมือง ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ่ ดังแสดงในตาราง 6-20

ตาราง 6 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามเพศ โดยรวมและเป็นรายข้อ

พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง	ชาย (180)		หญิง (187)	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง				
1. ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารส่วนท้องถิ่น เช่น สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (สอ.บ.ด.) สมาชิกสภาเทศบาล (สท.) สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด (สอ.บ.จ.)	3.06	1.64	2.87	1.64
2. ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) และสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.)	3.66	1.63	3.45	1.64
3. ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งนายกองค์การนิสิตหรือสภานิสิตของสถาบัน	3.08	1.56	2.73	1.49

ตาราง 6 (ต่อ)

พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง	ชาย (180)		หญิง (187)	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
การรณรงค์หาเสียง				
4. ท่านชักชวนให้บุคคลอื่นที่อยู่ใกล้เคียงหรือท่านรู้จักไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งในแต่ละครั้งเมื่อมีการเลือกตั้ง	3.30	1.21	3.25	1.22
5. ท่านอธิบายให้บุคคลอื่นรู้ถึงคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งทางการเมืองการปกครองจากการพบปะและมีการพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องนี้	2.68	1.17	2.67	1.20
6. ท่านแนะนำเพื่อนให้ลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่งหรือพรรคการเมืองใดการเมืองหนึ่ง	2.30	1.30	2.23	1.19
การเกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง				
7. ท่านเข้าร่วมและสนับสนุนพรรคการเมือง เช่น การเป็นสมาชิกพรรค	1.50	1.00	1.40	.86
8. ท่านเข้าร่วมและสนับสนุนชมรมในสถาบันการศึกษาของท่าน เช่น เป็นสมาชิกหรือเป็นกรรมการ	2.47	1.40	2.36	1.36
9. ท่านทำงานให้แก่พรรคการเมือง เช่น เป็นกรรมการอนุกรรมการเฉพาะกิจ	1.33	.92	1.32	.86
การสื่อสารทางการเมือง				
10. ท่านฟังวิทยุรายงานข่าวการเมืองจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยสม่ำเสมอ	2.69	1.19	2.41	1.04
11. ท่านชักชวนให้บุคคลอื่นที่ท่านใกล้เคียงหรือรู้จักสนทนาข่าวสารทางการเมืองจากการ ดูทีวี ฟังวิทยุ อ่านหนังสือพิมพ์	2.55	1.19	2.48	1.06
12. ท่านเข้าร่วมอภิปรายทางการเมืองในสถาบันการศึกษาของท่าน	1.86	1.07	1.68	.94
13. ท่านฟังคำปราศรัยหาเสียงของนักการเมืองหรือพรรคการเมืองในช่วงที่มีการเลือกตั้ง	2.19	1.06	2.17	.97
14. ท่านเขียนบทความทางการเมืองลงสิ่งพิมพ์ประเภทต่างๆ	1.36	.88	1.27	.74

ตาราง 6 (ต่อ)

พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง	ชาย		หญิง	
	(180)		(187)	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
15. ท่านเขียนจดหมายถึงบรรณาธิการสิ่งพิมพ์ประเภทต่างๆ เกี่ยวกับเรื่องการเมือง	1.30	.78	1.23	.69
16. ท่านส่งข่าวสารสนับสนุนหรือคัดค้านผู้นำทางการเมือง	1.38	.90	1.27	.80
17. ท่านได้เสนอข้อคิดเห็นต่อพรรคการเมืองในการนำเสนอ ข้อเรียกร้องของประชาชนเพื่อนำมาพัฒนาท้องถิ่น	1.57	1.01	1.47	.91
รวม	2.25	.69	2.13	.58

จากตาราง 6 แสดงว่า นิสิตชาย มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.25$, $SD = 0.69$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่นิสิตชายมีพฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับมาก มีเพียง 1 ข้อ คือข้อ 2 ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร(ส.ส.) และสมาชิกวุฒิสภา(ส.ว.) ข้อที่นิสิตชายมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง มี 6 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1, ข้อ 3, ข้อ 4, ข้อ 5, ข้อ 10 และข้อ 11 ตามลำดับ ข้อที่นิสิตชายมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย มี 6 ข้อ ได้แก่ ข้อ 6, ข้อ 7, ข้อ 8, ข้อ 12, ข้อ 13 และข้อ 17 ตามลำดับ และข้อที่นิสิตชายมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อยที่สุด มี 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 9, ข้อ 14, ข้อ 15 และข้อ 16 ตามลำดับ

ส่วนนิสิตหญิง มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.13$, $SD = 0.58$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่นิสิตหญิงมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปานกลาง มี 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1, ข้อ 2, ข้อ 3, ข้อ 4 และข้อ 5 ตามลำดับ ข้อที่นิสิตหญิงมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย มี 6 ข้อ ได้แก่ ข้อ 6, ข้อ 8, ข้อ 10, ข้อ 11, ข้อ 12 และข้อ 13 ตามลำดับ และข้อที่นิสิตหญิงมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อยที่สุด มี 6 ข้อ ได้แก่ ข้อ 7, ข้อ 9, ข้อ 14, ข้อ 15, ข้อ 16 และข้อ 17 ตามลำดับ

ตาราง 7 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
จำแนกตามชั้นปีศึกษา โดยรวมและเป็นรายข้อ

	ชั้นปีที่ 1		ชั้นปีที่ 2		ชั้นปีที่ 3		ชั้นปีที่ 4	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง								
	(114)		(87)		(88)		(78)	
การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง								
1. ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารส่วนท้องถิ่น เช่นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (สอบต.) สมาชิกสภา เทศบาล (สท.) สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด (สอบจ.)	2.07	1.53	3.05	1.63	3.56	1.40	3.49	1.51
2. ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร(ส.ส.) และสมาชิกวุฒิสภา(ส.ว.)	2.38	1.68	3.70	1.57	4.26	1.09	4.32	1.11
3. ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งนายกองค์การนิสิตหรือสภานิสิตของสถาบัน	2.61	1.69	2.87	1.45	3.09	1.43	3.14	1.45
การรณรงค์หาเสียง								
4. ท่านชักชวนให้บุคคลอื่นที่อยู่ใกล้หรือท่านรู้จักไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งในแต่ละครั้งเมื่อมีการเลือกตั้ง	3.09	1.29	3.21	1.24	3.58	1.08	3.28	1.16
5. ท่านอธิบายให้บุคคลอื่นรู้ถึงคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งทางการเมืองการปกครองจากการพบปะและมีการพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องนี้	2.42	1.20	2.69	1.25	2.88	1.16	2.81	1.06
	1.27		2.34	1.22	2.32	1.26	2.26	1.22

ตาราง 7 (ต่อ)

	ชั้นปีที่ 1		ชั้นปีที่ 2		ชั้นปีที่ 3		ชั้นปีที่ 4	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง	(114)		(87)		(88)		(78)	

6. ท่านแนะนำเพื่อให้ลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่งหรือพรรคการเมืองใดการเมืองหนึ่ง	2.17	1.27	2.34	1.22	2.32	1.26	2.26	1.22
การเกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง	1.36	.80	1.61	1.09	1.51	1.05	1.33	.73
7. ท่านเข้าร่วมและสนับสนุนพรรคการเมือง เช่น การเป็นสมาชิกพรรค	2.31	1.32	2.22	1.40	2.67	1.39	2.50	1.41
8. ท่านเข้าร่วมและสนับสนุนชมรมในสถาบันการศึกษาของท่าน เช่น เป็นสมาชิกหรือเป็นกรรมการ	1.20	.69	1.60	1.20	1.34	.87	1.18	.70
9. ท่านทำงานให้แก่พรรคการเมือง เช่น เป็นกรรมการอนุกรรมการเฉพาะกิจ								
การสื่อสารทางการเมือง								
10. ท่านพึงวิพากษ์งานข่าวการเมืองจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย	2.17	.96	2.62	1.12	2.85	1.06	2.69	1.27
สัมภาษณ์								
11. ท่านชักชวนให้บุคคลอื่นที่ท่านใกล้ชิดหรือรู้จักสนทนากับข่าวสารทางการเมืองจากการ ดูทีวี ฟังวิทยุ อ่านหนังสือพิมพ์	2.23	1.08	2.56	1.22	2.73	.99	2.64	1.17

ตาราง 7 (ต่อ)

	ชั้นปีที่ 1		ชั้นปีที่ 2		ชั้นปีที่ 3		ชั้นปีที่ 4	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
พฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมือง								
	(114)		(87)		(88)		(78)	
12. ท่านเข้าร่วมอภิปรายทางการเมืองในสถาบันการศึกษาของท่าน	1.59	.88	1.91	1.11	1.90	1.04	1.74	1.00
13. ท่านพึงค่าปราชัยหาเสียงของนักการเมืองหรือพรรคการเมืองในช่วงที่มี การเลือกตั้ง	2.02	.98	2.21	1.02	2.28	.92	2.27	1.12
14. ท่านเขียนบทความทางการเมืองลงสิ่งพิมพ์ประเภทต่างๆ	1.19	.56	1.49	1.03	1.42	.94	1.17	.59
15. ท่านเขียนจดหมายถึงบรรณาธิการสิ่งพิมพ์ประเภทต่างๆ เกี่ยวกับเรื่อง การเมือง	1.17	.56	1.37	.90	1.34	.88	1.21	.54
16. ท่านส่งข่าวสารสนับสนุนหรือคัดค้านผู้นำทางการเมือง	1.22	.70	1.44	1.04	1.39	.88	1.28	.77
17. ท่านได้เสนอข้อคิดเห็นต่อพรรคการเมืองในการนำเสนอข้อเรียกร้องของ ประชาชนเพื่อนำมาพัฒนาท้องถิ่น	1.38	.82	1.63	1.05	1.58	.97	1.53	1.04
รวม								
	1.91	.58	2.27	.76	2.39	.56	2.28	.52

ส่วนนิสิตชั้นปีที่4 มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.28$, $SD = 0.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่นิสิตชั้นปีที่4 มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับมาก มีเพียง 1 ข้อ คือข้อ 2 ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) และสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ข้อที่นิสิตชั้นปีที่2 มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง มี 7 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 ,ข้อ 3 ,ข้อ 4 ,ข้อ 5 ,ข้อ 8 , ข้อ 10 และข้อ 11 ตามลำดับ ข้อที่นิสิตชั้นปีที่4 มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย มี 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 6 , ข้อ 12 ,ข้อ 13 และข้อ 17 ตามลำดับ และข้อที่นิสิตชั้นปีที่4 มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อยที่สุด มี 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 7 ,ข้อ 9 ,ข้อ 14 ,ข้อ 15 และข้อ 16 ตามลำดับ

ตาราง 8 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
จำแนกตามสาขาวิชาที่ศึกษา โดยรวมและเป็นรายข้อ

	วิทยาศาสตร์สุขภาพ				วิทยาศาสตร์ & เทคโนโลยี				มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์			
	(33)				(104)				(88)			
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง												
การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง												
1. ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารส่วนท้องถิ่น เช่นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (สอ.บต.) สมาชิกสภาเทศบาล (สท.) สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด (สอ.บจ.)	3.09	1.57	3.19	1.60	2.82	1.60	2.85	1.71				
2. ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร(ส.ส.) และสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.)	3.61	1.68	3.57	1.61	2.69	1.62	3.45	1.67				
3. ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งนายกองค์การนิสิตหรือสภานิสิตของสถาบัน	3.18	1.61	3.16	1.47	3.23	1.48	2.44	1.49				
การณรงค์หาเสียง												
4. ท่านชักชวนให้บุคคลอื่นที่อยู่ใกล้ชิดหรือทำนุรู้จักไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งในแต่ละครั้งเมื่อมีการเลือกตั้ง	3.21	1.19	3.38	1.18	3.22	1.25	3.25	1.23				

ตาราง 8 (ต่อ)

พฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมือง	วิทยาศาสตร์สุขภาพ				วิทยาศาสตร์ & เทคโนโลยี				มนุษยศาสตร์				สังคมศาสตร์			
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
11. ท่านชักชวนให้บุคคลอื่นที่ท่านใกล้ชิดหรือรู้จักสนทนากับชาวสารทางการเมืองจากการ ดูทีวี ฟังวิทยุ อ่านหนังสือพิมพ์	2.67	.85	2.48	1.11	2.41	1.26	2.57	1.11								
12. ท่านเข้าร่วมอภิปรายทางการเมืองในสถาบันการศึกษาของท่าน	2.00	1.03	1.90	1.09	1.73	.96	1.65	.95								
13. ท่านฟังคำปราศรัยหาเสียงของนักการเมืองหรือพรรคการเมืองในช่วงที่มีการเลือกตั้ง	2.21	.96	2.18	.99	2.10	1.01	2.22	1.05								
14. ท่านเขียนบทความทางการเมืองลงสิ่งพิมพ์ประเภทต่างๆ	1.33	.92	1.25	.68	1.43	.97	1.28	.76								
15. ท่านเขียนจดหมายถึงบรรณาธิการสิ่งพิมพ์ประเภทต่างๆเกี่ยวกับเรื่องการเมือง	1.27	.84	1.26	.67	1.32	.77	1.23	.75								
16. ท่านส่งข่าวสารสนับสนุนหรือคัดค้านผู้นำทางการเมือง	1.42	.90	1.34	.84	1.41	.99	1.24	.74								
17. ท่านได้เสนอข้อคิดเห็นต่อพรรคการเมืองในการนำเสนอข้อเรียกร้องของประชาชนเพื่อนำมาพัฒนาท้องถิ่น	1.42	1.00	1.48	.89	1.66	1.03	1.48	.97								
รวม	2.21	.64	2.21	.61	2.22	.67	2.15	.64								

จากตาราง 8 แสดงว่า นิสิตสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.21$, $SD = 0.64$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่นิสิตสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับมาก มีเพียง 1 ข้อ คือข้อ 2 ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) และสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ข้อที่นิสิตสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง มี 7 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 ,ข้อ 3 ,ข้อ 4 ,ข้อ 5 ,ข้อ 8 ,ข้อ 10 และข้อ 11 ตามลำดับ ข้อที่นิสิตสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย มี 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 6 ,ข้อ 12 และข้อ 13 ตามลำดับ และข้อที่นิสิตสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อยที่สุด มี 6 ข้อ ได้แก่ ข้อ 7 ,ข้อ 9 ,ข้อ 14 ,ข้อ 15 ,ข้อ 16 และข้อ 17 ตามลำดับ

นิสิตสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.21$, $SD = 0.61$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่นิสิตสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับมาก มีเพียง 1 ข้อ คือข้อ 2 ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) และสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ข้อที่นิสิตสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง มี 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 ,ข้อ 3 ,ข้อ 4 ,ข้อ 5 และข้อ 10 ตามลำดับ ข้อที่นิสิตสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย มี 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 6 ,ข้อ 8 ,ข้อ 11 ,ข้อ 12 และข้อ 13 ตามลำดับ และข้อที่นิสิตสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อยที่สุด มี 6 ข้อ ได้แก่ ข้อ 7 ,ข้อ 9 ,ข้อ 14 ,ข้อ 15 ,ข้อ 16 และข้อ 17 ตามลำดับ

นิสิตสาขามนุษยศาสตร์ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.22$, $SD = 0.67$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่นิสิตสาขามนุษยศาสตร์ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง มี 6 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 ,ข้อ 2 ,ข้อ 3 ,ข้อ 4 ,ข้อ 5 และข้อ 6 ตามลำดับ ข้อที่นิสิตสาขามนุษยศาสตร์ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย มี 7 ข้อ ได้แก่ ข้อ 7 ,ข้อ 8 ,ข้อ 10 ,ข้อ 11 ,ข้อ 12 ,ข้อ 13 และข้อ 17 ตามลำดับ และข้อที่นิสิตชั้นปีที่ 2 มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อยที่สุด มี 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 9 ,ข้อ 14 ,ข้อ 15 และข้อ 16 ตามลำดับ

ส่วนนิสิตสาขาวิชาสังคมศาสตร์ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.15$, $SD = 0.64$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่นิสิตสาขาวิชาสังคมศาสตร์ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปานกลาง มี 7 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 ,ข้อ 2 ,ข้อ 4 ,ข้อ 5 ,ข้อ 8 ,ข้อ 10 และข้อ 11 ตามลำดับ ข้อที่นิสิตสาขาวิชาสังคมศาสตร์ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย มี 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 3 ,ข้อ 6 ,ข้อ 12 และข้อ 13

ตามลำดับ และข้อที่นิสิตสาขาวิชาสังคมศาสตร์ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อยที่สุด มี 6 ข้อ ได้แก่ ข้อ 7 ,ข้อ 9 ,ข้อ 14 ,ข้อ 15 ,ข้อ 16 และข้อ 17 ตามลำดับ

ตาราง 9 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามคะแนนเฉลี่ยทางการเรียนโดยรวมและเป็นรายข้อ

พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง	คะแนนเฉลี่ยทางการเรียน					
	สูง (144)		ปานกลาง (203)		ต่ำ (20)	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง						
1. ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารส่วนท้องถิ่น เช่นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (สอบต.) สมาชิกสภาเทศบาล (สท.) สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด (สอบจ.)	3.02	1.70	2.93	1.62	2.85	1.50
2. ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) และสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.)	3.63	1.69	3.50	1.61	3.60	1.60
3. ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งนายกองค์การนิสิตหรือสภานิสิตของสถาบัน	2.74	1.57	2.96	1.51	3.50	1.40
การรณรงค์หาเสียง						
4. ท่านชักชวนให้บุคคลอื่นที่อยู่ใกล้ซิดหรือท่านรู้จักไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งในแต่ละครั้งเมื่อมีการเลือกตั้ง	3.33	1.27	3.24	1.18	3.25	1.16
5. ท่านอธิบายให้บุคคลอื่นรู้ถึงคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งทางการเมือง การปกครองจากการพบปะและมีการพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องนี้	2.73	1.20	2.67	1.17	2.35	1.27
6. ท่านแนะนำเพื่อนให้ลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่งหรือพรรคการเมืองใดการเมืองหนึ่ง	2.46	1.37	2.13	1.12	2.20	1.32

ตาราง 9 (ต่อ)

พฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมือง	คะแนนเฉลี่ยทางการเรียน					
	สูง		ปานกลาง		ต่ำ	
	(144)		(203)		(20)	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
การเกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง						
7. ท่านเข้าร่วมและสนับสนุนพรรคการเมือง เช่น การเป็นสมาชิกพรรค	1.44	.97	1.44	.88	1.60	1.14
8. ท่านเข้าร่วมและสนับสนุนชมรมในสถาบันการศึกษาของท่าน เช่น เป็นสมาชิกหรือเป็นกรรมการ	2.49	1.36	2.36	1.38	2.405	1.57
9. ท่านทำงานให้แก่พรรคการเมือง เช่น เป็นกรรมการอนุกรรมการเฉพาะกิจ	1.34	.91	1.31	.88	1.35	.88
การสื่อสารทางการเมือง						
10. ท่านฟังวิทยุรายงานข่าวการเมืองจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยสม่ำเสมอ	2.42	1.11	2.64	1.12	2.60	1.14
11. ท่านชักชวนให้บุคคลอื่นที่ท่านใกล้ชิดหรือรู้จักสนทนาข่าวสารทางการเมืองจากการ ดูทีวี ฟังวิทยุ อ่านหนังสือพิมพ์	2.58	1.13	2.47	1.14	2.50	1.10
12. ท่านเข้าร่วมอภิปรายทางการเมืองในสถาบันการศึกษาของท่าน	1.84	1.02	1.71	.97	1.85	1.23
13. ท่านฟังคำปราศรัยหาเสียงของนักการเมืองหรือพรรคการเมืองในช่วงที่มีการเลือกตั้ง	2.30	1.11	2.07	.91	2.40	1.19
14. ท่านเขียนบทความทางการเมืองลงสิ่งพิมพ์ประเภทต่างๆ	1.37	.91	1.28	.73	1.25	.79
15. ท่านเขียนจดหมายถึงบรรณาธิการสิ่งพิมพ์ประเภทต่างๆ เกี่ยวกับเรื่องการเมือง	1.32	.82	1.23	.67	1.25	.79

ตาราง 9 (ต่อ)

พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง	คะแนนเฉลี่ยทางการเรียน					
	สูง		ปานกลาง		ต่ำ	
	(144)		(203)		(20)	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
16. ท่านส่งข่าวสารสนับสนุนหรือคัดค้านผู้นำทางการเมือง	1.34	.85	1.32	.86	1.25	.79
17. ท่านได้เสนอข้อคิดเห็นต่อพรรคการเมืองในการนำเสนอข้อเรียกร้องของประชาชนเพื่อนำมาพัฒนาท้องถิ่น	1.53	.97	1.49	.92	1.70	1.30
รวม	2.23	.67	2.16	.61	2.23	.68

จากตาราง 9 แสดงว่า นิสิตที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการเรียนสูง มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.23$, $SD = 0.67$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่นิสิตที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการเรียนสูง มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับมาก มีเพียง 1 ข้อ คือข้อ 2 ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) และสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ข้อที่นิสิตที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการเรียนสูง มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง มี 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1, ข้อ 3, ข้อ 4, ข้อ 5 และข้อ 11 ตามลำดับ ข้อที่นิสิตที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการเรียนสูง มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย มี 6 ข้อ ได้แก่ ข้อ 6, ข้อ 8, ข้อ 10, ข้อ 12, ข้อ 13 และข้อ 17 ตามลำดับ และข้อที่นิสิตที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการเรียนสูง มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อยที่สุด มี 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 7, ข้อ 9, ข้อ 14, ข้อ 15 และข้อ 16 ตามลำดับ

นิสิตที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการเรียนปานกลาง มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.16$, $SD = 0.61$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่นิสิตที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการเรียนปานกลาง มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับมาก มีเพียง 1 ข้อ คือข้อ 2 ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) และสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ข้อที่นิสิตที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการเรียนปานกลาง มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง มี 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1, ข้อ 3, ข้อ 4, ข้อ 5 และข้อ 10 ตามลำดับ ข้อที่นิสิตที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการเรียนปานกลาง มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย มี 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 6, ข้อ 8, ข้อ 11, ข้อ 12 และข้อ 13 ตามลำดับ และข้อที่นิสิตที่มี

คะแนนเฉลี่ยทางการเรียนปานกลาง มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อยที่สุด มี 6 ข้อ ได้แก่ ข้อ 7, ข้อ 9, ข้อ 14, ข้อ 15, ข้อ 16 และข้อ 17 ตามลำดับ

ส่วนนิสิตที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการเรียนต่ำ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.23$, $SD = 0.68$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่นิสิตที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการเรียนต่ำ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับมาก มีเพียง 2 ข้อ คือ ข้อ 2 และข้อ 3 ข้อที่นิสิตที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการเรียนต่ำ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง มี 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1, ข้อ 4, ข้อ 10 และข้อ 11 ตามลำดับ ข้อที่นิสิตที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการเรียนต่ำ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย มี 7 ข้อ ได้แก่ ข้อ 5, ข้อ 6, ข้อ 7, ข้อ 8, ข้อ 12, ข้อ 13 และข้อ 17 ตามลำดับ และข้อที่นิสิตที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการเรียนต่ำ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อยที่สุด มี 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 9, ข้อ 14, ข้อ 15 และข้อ 16 ตามลำดับ

ตาราง 10 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว โดยรวมและเป็นรายข้อ

พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง	ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว					
	สูง		ปานกลาง		ต่ำ	
	(155)		(146)		(66)	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง						
1. ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารส่วนท้องถิ่น เช่น สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (สอบต.) สมาชิกสภาเทศบาล (สท.)						
สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด (สอบจ.)	2.78	1.68	3.03	1.55	3.23	1.71
2. ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) และสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.)	3.47	1.69	3.56	1.61	3.74	1.57
3. ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งนายกองค์การนิสิตหรือสภานิสิตของสถาบัน	3.09	1.51	2.99	1.50	2.27	1.50

ตาราง 10 (ต่อ)

พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง	ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว					
	สูง		ปานกลาง		ต่ำ	
	(155)		(146)		(66)	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
การรณรงค์หาเสียง						
4. ท่านชักชวนให้บุคคลอื่นที่อยู่ใกล้ชิดหรือท่านรู้จักไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งในแต่ละครั้งเมื่อมีการเลือกตั้ง	3.20	1.24	3.34	1.22	3.32	1.15
5. ท่านอธิบายให้บุคคลอื่นรู้ถึงคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งทางการเมืองการปกครองจากการพบปะและมีการพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องนี้	2.57	1.14	2.79	1.25	2.67	1.14
6. ท่านแนะนำเพื่อนให้ลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่งหรือพรรคการเมืองใดการเมืองหนึ่ง	2.34	1.27	2.30	1.27	2.02	1.10
การเกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง						
7. ท่านเข้าร่วมและสนับสนุนพรรคการเมือง เช่น การเป็นสมาชิกพรรค	1.39	.88	1.47	.93	1.55	1.06
8. ท่านเข้าร่วมและสนับสนุนชมรมในสถาบันการศึกษาของท่าน เช่น เป็นสมาชิกหรือเป็นกรรมการ	2.19	1.30	2.50	1.40	2.74	1.45
9. ท่านทำงานให้แก่พรรคการเมือง เช่น เป็นกรรมการอนุกรรมการเฉพาะกิจ	1.29	.84	1.31	.86	1.44	1.05
การสื่อสารทางการเมือง						
10. ท่านฟังวิทยุรายงานข่าวการเมืองจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยสม่ำเสมอ	2.41	1.06	2.67	1.16	2.62	1.15
11. ท่านชักชวนให้บุคคลอื่นที่ท่านใกล้ชิดหรือรู้จักสนทนาข่าวสารทางการเมืองจากการ ดูทีวี ฟังวิทยุ อ่านหนังสือพิมพ์	2.33	1.06	2.66	1.21	2.62	1.05

ตาราง 10 (ต่อ)

พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง	ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว					
	สูง		ปานกลาง		ต่ำ	
	(155)		(146)		(66)	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
12. ท่านเข้าร่วมอภิปรายทางการเมืองใน						
สถาบันการศึกษาของท่าน	1.73	1.00	1.79	1.00	1.83	1.06
13. ท่านฟังคำปราศรัยหาเสียงของ						
นักการเมืองหรือพรรคการเมืองในช่วงที่มี						
การเลือกตั้ง	2.01	.92	2.35	1.07	2.21	1.03
14. ท่านเขียนบทความทางการเมืองลง						
สิ่งพิมพ์ประเภทต่างๆ	1.29	.76	1.35	.86	1.29	.82
15. ท่านเขียนจดหมายถึงบรรณาธิการสิ่ง						
พิมพ์ประเภทต่างๆ เกี่ยวกับเรื่องการเมือง	1.29	.80	1.24	.67	1.26	.75
16. ท่านส่งข่าวสารสนับสนุนหรือคัดค้าน						
ผู้นำทางการเมือง	1.32	.83	1.34	.89	1.29	.82
17. ท่านได้เสนอข้อคิดเห็นต่อพรรคการเมือง						
ในการนำเสนอข้อเรียกร้องของ						
ประชาชนเพื่อนำมาพัฒนาท้องถิ่น	1.48	.94	1.51	.96	1.62	1.03
รวม	2.13	.66	2.25	.61	2.22	.66

จากตาราง 10 แสดงว่า นิสิตที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับสูง มีพฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.13$, $SD = 0.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่นิสิตที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับสูง มีพฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง มี 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1, ข้อ 2, ข้อ 3, ข้อ 4 และข้อ 5 ตามลำดับ ข้อที่นิสิตที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับสูง มีพฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย มี 6 ข้อ ได้แก่ ข้อ 6, ข้อ 8, ข้อ 10, ข้อ 11, ข้อ 12 และข้อ 13 ตามลำดับ และข้อที่นิสิตที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับสูง มีพฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อยที่สุด มี 6 ข้อ ได้แก่ ข้อ 7, ข้อ 9, ข้อ 14, ข้อ 15, ข้อ 16 และข้อ 17 ตามลำดับ

นิสิตที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับปานกลาง มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.25$, $SD = 0.61$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่นิสิตที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับปานกลาง มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับมาก มีเพียง 1 ข้อ คือข้อ 2 ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) และสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ข้อที่นิสิตที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับปานกลาง มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง มี 7 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1, ข้อ 3, ข้อ 4, ข้อ 5, ข้อ 8, ข้อ 10 และข้อ 11 ตามลำดับ ข้อที่นิสิตที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับปานกลาง มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย มี 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 6, ข้อ 12, ข้อ 13 และข้อ 17 ตามลำดับ และข้อที่นิสิตที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับปานกลาง มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อยที่สุด มี 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 7, ข้อ 9, ข้อ 14, ข้อ 15 และข้อ 16 ตามลำดับ

ส่วนนิสิตที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับต่ำ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.22$, $SD = 0.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่นิสิตที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับต่ำ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับมาก มีเพียง 1 ข้อ คือ ข้อ 2 ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) และสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ข้อที่นิสิตที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับต่ำ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง มี 6 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1, ข้อ 4, ข้อ 5, ข้อ 8, ข้อ 10 และข้อ 11 ตามลำดับ ข้อที่นิสิตที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับต่ำ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย มี 6 ข้อ ได้แก่ ข้อ 3, ข้อ 6, ข้อ 7, ข้อ 12, ข้อ 13 และข้อ 17 ตามลำดับ และข้อที่นิสิตที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับต่ำ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อยที่สุด มี 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 9, ข้อ 14, ข้อ 15 และข้อ 16 ตามลำดับ

ตาราง 11 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
จำแนกตามอาชีพหลักของบิดา-มารดาหรือผู้ปกครอง โดยรวมและเป็นรายข้อ

	ข้าราชการ หรือพนักงาน รัฐวิสาหกิจ				ผู้ประกอบการ ธุรกิจ				ลูกจ้าง				เกษตรกร				อาชีพอื่นๆ			
	(107)		(157)		(53)		(33)		(17)											
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง																				
การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง																				
1. ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารส่วนท้องถิ่น เช่นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (สอ.บ.ด.) สมาชิกสภาเทศบาล (สท.) สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด (สอ.บ.จ.)																				
3.04	1.71	2.86	1.61	3.23	1.66	2.73	1.48	3.00	1.77											
2. ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) และสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.)																				
3.62	1.56	3.44	1.65	3.58	1.68	3.21	1.67	3.65	1.70											
3. ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งนายกองค์การนิสิตหรือสภานิสิตของสถาบัน																				
2.96	1.52	2.97	1.52	2.47	1.61	3.15	1.52	2.71	1.36											

ตาราง 11 (ต่อ)

	ข้าราชการ หรือพนักงาน รัฐวิสาหกิจ		ผู้ประกอบการ ธุรกิจ		ลูกจ้าง		เกษตรกรรวม		อาชีพอื่นๆ	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง	(107)		(157)		(53)		(33)		(17)	
	2.82	1.16	2.62	1.20	2.64	1.11	2.84	1.29	2.41	1.23

การณรงค์หาเสียง

4. ท่านชักชวนให้บุคคลอื่นที่อยู่ใกล้หรือท่านรู้จักไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งแต่ละครั้งเมื่อมีการเลือกตั้ง
5. ท่านอธิบายให้บุคคลอื่นรู้ถึงคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งทางการเมือง การปกครองจากการพบปะและมีการพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องนี้
6. ท่านแนะนำเพื่อนให้ลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่งหรือ พรรคการเมืองใดในการเมืองหนึ่ง

ตาราง 11 (ต่อ)

	ข้าราชการ หรือพนักงาน รัฐวิสาหกิจ		ผู้ประกอบการ ธุรกิจ		ลูกจ้าง		เกษตรกร		อาชีพอื่นๆ	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
พฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมือง	(107)		(157)		(53)		(33)		(17)	
	1.44	.88	1.47	.94	1.36	1.06	1.48	.83	1.53	.94
7. ทำนเข้าร่วมและสนับสนุนพรรคการเมือง เช่น การเป็นสมาชิกพรรค	2.39	1.30	2.20	1.37	2.85	1.49	2.85	1.28	2.29	1.45
8. ทำนเข้าร่วมและสนับสนุนชมรมในสถาบันการศึกษาของท่าน เช่น เป็นสมาชิกหรือเป็นกรรมการ	1.28	.80	1.34	.91	1.28	.95	1.39	.86	1.47	1.18
9. ทำนทำงานให้แก่พรรคการเมือง เช่น เป็นกรรมการอนุกรรมการเฉพาะกิจ										

ตาราง 11 (ต่อ)

	ข้าราชการ หรือพนักงาน รัฐวิสาหกิจ		ผู้ประกอบการ ธุรกิจ		ลูกจ้าง		เกษตรกร		อาชีพอื่นๆ	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
พฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมทางการเมือง	(107)		(157)		(53)		(33)		(17)	
	2.63	1.08	2.39	1.14	2.98	1.08	2.58	1.00	2.12	1.27
	2.55	1.11	2.34	1.14	2.94	.97	2.58	1.25	2.47	1.12
	1.75	1.06	1.75	.99	1.79	.99	2.00	1.06	1.59	.80
	2.20	.96	2.12	1.01	2.40	1.15	2.06	.97	2.18	1.01

การสื่อสารทางการเมือง

10. ท่านพึงวิญญายงานข่าวการเมืองจากสถานีวิทยุกระจายเสียง

แห่งประเทศไทยเสมอ

11. ท่านชักชวนให้บุคคลอื่นที่ท่านใกล้ชิดหรือรู้จักสนทนา

ข่าวสารทางการเมือง จากการ ดูทีวี ฟังวิทยุ อ่านหนังสือพิมพ์

12. ท่านเข้าร่วมอภิปรายทางการเมืองในสถาบันการศึกษา

ของท่าน

13. ท่านพึงคำปรารถนาเสียงของนักการเมืองหรือพรรคการเมือง

ในช่วงที่มีการเลือกตั้ง

ตาราง 11 (ต่อ)

	ข้าราชการ หรือพนักงาน รัฐวิสาหกิจ		ผู้ประกอบการ ธุรกิจ		ลูกจ้าง		เกษตรกร		อาชีพอื่นๆ	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
พฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมือง	(107)		(157)		(53)		(33)		(17)	
14. ท่านเคยพบความทางการเมืองลงสิ่งพิมพ์ประเภทต่างๆ	1.33	.84	1.37	.91	1.15	.66	1.39	.86	1.29	.85
15. ท่านเขียนจดหมายถึงบรรณาธิการสิ่งพิมพ์ประเภทต่างๆเกี่ยวกับเรื่องการเมือง	1.57	1.04	1.47	.96	1.53	.97	1.48	.83	1.65	.70
16. ท่านส่งข่าวสารสนับสนุนหรือคัดค้านผู้นำทางการเมือง	1.28	.79	1.32	.79	1.26	.88	1.42	.90	1.41	.71
17. ท่านได้เสนอข้อคิดเห็นต่อพรรคการเมืองในการนำเสนอข้อเรียกร้องของประชาชนเพื่อนำมาพัฒนาท้องถิ่น	1.26	.74	1.29	.76	1.15	.66	1.39	.83	1.12	.49
รวม	2.23	.62	2.15	.64	2.24	.68	2.24	.61	2.10	.70

นิสิตที่มีบิดา-มารดาหรือผู้ปกครองมีอาชีพเกษตรกรรม มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับมาก มีเพียง 1 ข้อ คือ ข้อ 4 ท่านชักชวนให้บุคคลอื่นที่อยู่ใกล้ชิดหรือท่านรู้จักไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งในแต่ละครั้งเมื่อมีการเลือกตั้ง ข้อที่นิสิตที่มีบิดา-มารดาหรือผู้ปกครองมีอาชีพเกษตรกรรม มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง มี 7 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 , ข้อ 2 , ข้อ 3 , ข้อ 5 , ข้อ 8 , ข้อ 10 และข้อ 11 ตามลำดับ ข้อที่นิสิตที่มีบิดา-มารดาหรือผู้ปกครองมีอาชีพเกษตรกรรม มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย มี 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 6 , ข้อ 12 และข้อ 13 ตามลำดับ และข้อที่นิสิตที่มีบิดา-มารดาหรือผู้ปกครองมีอาชีพเกษตรกรรม มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อยที่สุด มี 6 ข้อ ได้แก่ ข้อ 7 , ข้อ 9 , ข้อ 14 , ข้อ 15 , ข้อ 16 และข้อ 17 ตามลำดับ

ส่วนนิสิตที่มีบิดา-มารดาหรือผู้ปกครองมีอาชีพอื่นๆ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.10$, $SD = 0.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่นิสิตที่มีบิดา-มารดาหรือผู้ปกครองมีอาชีพอื่นๆ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับมาก มีเพียง 1 ข้อ คือ ข้อ 2 ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) และสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ข้อที่นิสิตที่มีบิดา-มารดาหรือผู้ปกครองมีอาชีพอื่นๆ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง มี 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 , ข้อ 3 และข้อ 4 ตามลำดับ ข้อที่นิสิตที่มีบิดา-มารดาหรือผู้ปกครองมีอาชีพอื่นๆ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย มี 9 ข้อ ได้แก่ ข้อ 5 , ข้อ 6 , ข้อ 7 , ข้อ 8 , ข้อ 10 , ข้อ 11 , ข้อ 12 , ข้อ 13 และข้อ 17 ตามลำดับ และข้อที่นิสิตที่มีบิดา-มารดาหรือผู้ปกครองมีอาชีพอื่นๆ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อยที่สุด มี 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 9 , ข้อ 14 , ข้อ 15 และข้อ 16 ตามลำดับ

ตาราง 12 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามความรู้ทางการเมือง
โดยรวมและเป็นรายข้อ

พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง	ความรู้ทางการเมือง					
	มาก		ปานกลาง		น้อย	
	(28)		(315)		(24)	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง						
1. ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารส่วน ท้องถิ่น เช่นสมาชิกองค์การบริหารส่วน ตำบล (สอบต.) สมาชิกสภา เทศบาล (สท.) สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด (สอบจ.)	3.39	1.64	2.89	1.64	3.38	1.61
2. ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎร (ส.ส.) และสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.)	3.71	1.56	3.49	1.66	4.21	1.22
3. ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งนายกองค์การ นิสิตหรือสภานิสิตของสถาบัน	2.18	1.39	2.95	1.54	3.08	1.41
การรณรงค์หาเสียง						
4. ท่านชักชวนให้บุคคลอื่นที่อยู่ใกล้ชิด หรือท่านรู้จักไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งในแต่ ละครั้งเมื่อมีการเลือกตั้ง	2.86	1.33	3.31	1.20	3.29	1.23
5. ท่านอธิบายให้บุคคลอื่นรู้ถึงคุณสมบัติ ของผู้สมควรรับเลือกตั้งทางการเมืองการปก ครองจากการพบปะและมีการพูดคุยเกี่ยว กับเรื่องนี้	2.39	1.23	2.68	1.18	2.92	1.14
6. ท่านแนะนำเพื่อนให้ลงคะแนนเลือกตั้ง ผู้สมควรรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่งหรือพรรค การเมืองใดการเมืองหนึ่ง	2.18	1.42	2.24	1.22	2.71	1.23
การเกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง						
7. ท่านเข้าร่วมและสนับสนุนพรรคการเมือง เช่น การเป็นสมาชิกพรรค	1.61	1.29	1.41	.88	1.79	1.06

ตาราง 12 (ต่อ)

พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง	ความรู้ทางการเมือง					
	มาก		ปานกลาง		น้อย	
	(28)		(315)		(24)	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
8. ท่านเข้าร่วมและสนับสนุนชมรมในสถาบันการศึกษาของท่าน เช่น เป็นสมาชิกหรือเป็นกรรมการ	2.46	1.48	2.42	1.38	2.25	1.29
9. ท่านทำงานให้แก่พรรคการเมือง เช่น เป็นกรรมการอนุกรรมการเฉพาะกิจ	1.50	1.11	1.31	.86	1.29	1.00
การสื่อสารทางการเมือง						
10. ท่านฟังวิทยุรายงานข่าวการเมืองจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยสม่ำเสมอ	2.46	1.00	2.59	1.14	2.13	.99
11. ท่านชักชวนให้บุคคลอื่นที่ท่านใกล้ชิดหรือรู้จักสนทนาข่าวสารทางการเมืองจากการ ดูทีวี ฟังวิทยุ อ่านหนังสือพิมพ์	2.32	1.09	2.53	1.13	2.50	1.10
12. ท่านเข้าร่วมอภิปรายทางการเมืองในสถาบันการศึกษาของท่าน	1.82	1.22	1.76	.98	1.83	1.09
13. ท่านฟังคำปราศรัยหาเสียงของนักการเมืองหรือพรรคการเมืองในช่วงที่มีการเลือกตั้ง	2.07	1.05	2.17	1.00	2.38	1.17
14. ท่านเขียนบทความทางการเมืองลงสิ่งพิมพ์ประเภทต่างๆ	1.50	1.11	1.29	.76	1.38	1.01
15. ท่านเขียนจดหมายถึงบรรณาธิการสิ่งพิมพ์ประเภทต่างๆ เกี่ยวกับเรื่องการเมือง	1.61	1.20	1.22	.63	1.46	1.14
16. ท่านส่งข่าวสารสนับสนุนหรือคัดค้านผู้นำทางการเมือง	1.64	1.13	1.30	.81	1.33	.92

ตาราง 12 (ต่อ)

พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง	ความรู้ทางการเมือง					
	มาก		ปานกลาง		น้อย	
	(28)		(315)		(24)	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
17. ท่านได้เสนอข้อคิดเห็นต่อพรรคการเมืองในการนำเสนอข้อเรียกร้องของประชาชนเพื่อนำมาพัฒนาท้องถิ่น	1.68	1.22	1.49	.92	1.71	1.16
รวม	2.20	.89	2.18	.61	2.33	.72

จากตาราง 12 แสดงว่า นิสิตที่มีความรู้ทางการเมืองมาก มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($X = 2.20$, $SD = 0.89$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่นิสิตที่มีความรู้ทางการเมืองมาก มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับมาก มีเพียง 1 ข้อ คือข้อ 2 ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) และสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ข้อที่นิสิตที่มีความรู้ทางการเมืองมาก มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง มี 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 และข้อ 4 ข้อที่นิสิตที่มีความรู้ทางการเมืองมาก มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย มี 14 ข้อ ได้แก่ ข้อ 3, ข้อ 5, ข้อ 6, ข้อ 7, ข้อ 8, ข้อ 9, ข้อ 10, ข้อ 11, ข้อ 12, ข้อ 13, ข้อ 14, ข้อ 15, ข้อ 16 และข้อ 17 ตามลำดับ

นิสิตที่มีความรู้ทางการเมืองปานกลาง มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($X = 2.18$, $SD = 0.61$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่นิสิตที่มีความรู้ทางการเมืองปานกลาง มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง มี 7 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1, ข้อ 2, ข้อ 3, ข้อ 4, ข้อ 5, ข้อ 10 และข้อ 11 ตามลำดับ ข้อที่นิสิตที่มีความรู้ทางการเมืองปานกลาง มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย มี 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 6, ข้อ 8, ข้อ 12 และข้อ 13 ตามลำดับ และข้อที่นิสิตที่มีความรู้ทางการเมืองปานกลาง มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อยที่สุด มี 6 ข้อ ได้แก่ ข้อ 7, ข้อ 9, ข้อ 14, ข้อ 15, ข้อ 16 และข้อ 17 ตามลำดับ

ส่วนนิสิตที่มีความรู้ทางการเมืองน้อย มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($X = 2.33$, $SD = 0.72$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่นิสิตที่มีความรู้ทางการเมืองน้อย มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับมาก มีเพียง 1 ข้อ คือ ข้อ 2 ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) และสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ข้อที่นิสิตที่มีความรู้ทางการเมืองน้อย มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง มี 6 ข้อ

ได้แก่ ข้อ 1 ,ข้อ 3 ,ข้อ 4 ,ข้อ 5 ,ข้อ 6 และข้อ 11 ตามลำดับ ข้อที่นิสิตที่มีความรู้ทางการเมืองน้อย มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย มี 6 ข้อ ได้แก่ ข้อ 7 ,ข้อ 8 ,ข้อ 10 ,ข้อ 12 ,ข้อ 13 และข้อ 17 ตามลำดับ และข้อที่นิสิตที่มีความรู้ทางการเมืองน้อย มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อยที่สุด มี 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 9 ,ข้อ 14 ,ข้อ 15 และข้อ 16 ตามลำดับ

ตาราง 13 เปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามเพศ

ตัวแปร	ชาย		หญิง		t	p
	n = 180		n = 187			
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง	2.25	.69	2.13	.58	1.75	.080

จากตาราง 13 แสดงว่า นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ชายและหญิง มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

ตาราง 14 เปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามชั้นปีที่ศึกษา

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง	ระหว่างกลุ่ม	3	13.44	4.48	11.93	.000
	ภายในกลุ่ม	363	136.37	.38		
	รวม	366	149.81			

จากตาราง 14 แสดงว่า นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ศึกษาในชั้นปีต่างกัน มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของ เชฟเฟ่ ดังแสดงในตาราง 15

ตาราง 15 การทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามชั้นปีที่ศึกษาเป็นรายคู่

ชั้นปีที่ศึกษา	$\bar{X}$	ชั้นปีที่ 1	ชั้นปีที่ 2	ชั้นปีที่ 3	ชั้นปีที่ 4
ชั้นปีที่ 1	1.92				
ชั้นปีที่ 2	2.27	*			
ชั้นปีที่ 3	2.39	*			
ชั้นปีที่ 4	2.28	*			

จากตาราง 15 แสดงว่า นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ชั้นปีที่ 1 มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างจากนิสิตชั้นปีที่ 2 นิสิตชั้นปีที่ 3 และนิสิตชั้นปีที่ 4

ตาราง 16 เปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามสาขาวิชาที่ศึกษา

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง	ระหว่างกลุ่ม	3	.40	.13	.32	.810
	ภายในกลุ่ม	363	149.41	.41		
	รวม	366	149.81			

จากตาราง 16 แสดงว่า นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ศึกษาในสาขาวิชาที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

ตาราง 17 เปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามคะแนนเฉลี่ยทางการเรียน

ตัวแปร	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	p
พฤติกรรมการมีส่วนร่วม ทางการเมือง	ระหว่างกลุ่ม	2	.40	.20	.49	.611
	ภายในกลุ่ม	364	149.41	.41		
	รวม	366	149.81			

จากตาราง 17 แสดงว่า นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการเรียนต่างกัน มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

ตาราง 18 เปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

ตัวแปร	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	p
พฤติกรรมการมีส่วนร่วม ทางการเมือง	ระหว่างกลุ่ม	2	1.12	.56	1.38	.254
	ภายในกลุ่ม	364	148.69	.41		
	รวม	366	149.81			

จากตาราง 18 แสดงว่า นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่างกัน มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

ตาราง 19 เปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามอาชีพหลักของบิดา-มารดาหรือผู้ปกครอง

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง	ระหว่างกลุ่ม	4	.80	.20	.49	.745
	ภายในกลุ่ม	362	149.01	.41		
	รวม	366	149.81			

จากตาราง 19 แสดงว่า นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่อาชีพหลักของบิดา-มารดาหรือผู้ปกครองต่างกัน มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

ตาราง 20 เปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามความรู้ทางการเมือง

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง	ระหว่างกลุ่ม	2	.51	.25	.62	.539
	ภายในกลุ่ม	364	149.30	.41		
	รวม	366	149.81			

จากตาราง 20 แสดงว่า นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่มีความรู้ทางการเมืองต่างกัน มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามตัวแปรเพศ ชั้นปีที่ศึกษา สาขาวิชาที่ศึกษา คณะแผนกเฉลี่ยทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว อาชีพหลักของบิดา-มารดาหรือผู้ปกครอง และความรู้ทางการเมือง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒระดับปริญญาตรีที่ศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 จำนวน 367 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้แก่ เพศ ชั้นปีที่ศึกษา สาขาวิชาที่ศึกษา คณะแผนกเฉลี่ยทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และอาชีพหลักของบิดา-มารดาหรือผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 แบบวัดความรู้ทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเป็นแบบใช่ / ไม่ใช่ จำนวน 20 ข้อ แบบสอบถามชุดนี้มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8831

ตอนที่ 3 แบบสอบถามพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า(Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 17 ข้อ แบบสอบถามชุดนี้มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8244

แบบสอบถามส่งไป 367 ฉบับได้รับคืนและมีความสมบูรณ์ในการใช้วิเคราะห์ข้อมูลมีจำนวน 367 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตามความมุ่งหมายข้อ 1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยการวิเคราะห์หาค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ตามความมุ่งหมายข้อ 2 เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามตัวแปรเพศ ชั้นปีที่ศึกษา สาขาวิชาที่ศึกษา คะแนนเฉลี่ยทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และอาชีพหลักของบิดา-มารดา หรือผู้ปกครอง และความรู้ทางการเมือง โดยใช้การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย
2. นิสิตชาย และนิสิตหญิง มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน
3. นิสิตชั้นปีที่ 1 มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างจากนิสิตชั้นปีที่ 2 นิสิตชั้นปีที่ 3 และนิสิตชั้นปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. นิสิตที่ศึกษาในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สาขาวิชามนุษยศาสตร์ และสาขาวิชาสังคมศาสตร์ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน
5. นิสิตที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการเรียนสูง คะแนนเฉลี่ยทางการเรียนปานกลาง และคะแนนเฉลี่ยทางการเรียนต่ำ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน
6. นิสิตที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับสูง ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับปานกลาง และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับต่ำ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน
7. นิสิตที่บิดา-มารดาหรือผู้ปกครองรับราชการ ประกอบธุรกิจ รับจ้าง เกษตรกรรม และอาชีพอื่นๆ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน
8. นิสิตที่มีความรู้ทางการเมืองระดับมาก ความรู้ทางการเมืองระดับปานกลาง และความรู้ทางการเมืองระดับน้อย มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

ผลการศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่ามีสาระสำคัญซึ่งผู้วิจัยขอนำเสนอการอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการวิจัย พบว่า นิสิตมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับน้อย อาจเป็นเพราะนิสิตมีความเข้าใจการเมืองน้อย ไม่เข้าใจการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่ามีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต เมื่อพิจารณาในแต่ละกิจกรรมของการมีส่วนร่วมทางการเมือง คือ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การรณรงค์หาเสียง การเกี่ยวข้องกับนักการเมือง และการสื่อสารทางการเมือง ปรากฏผลดังนี้

การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง จากการศึกษาพบว่า นิสิตมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองเกี่ยวกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) และสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ในระดับมาก ส่วนการไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารส่วนท้องถิ่น เช่น สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (สอบต.) สมาชิกสภาเทศบาล (สท.) สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด (สอบจ.) และการไปใช้สิทธิเลือกตั้งนายกองค์การนิสิตหรือสภานิสิตของสถาบันในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการไปใช้สิทธิเลือกตั้งตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) และ สมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) เป็นการไปใช้สิทธิและเสรีภาพตามกฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน นิสิตส่วนใหญ่อายุครบ 18 ปีบริบูรณ์ หน้าที่ของชนชาวไทยตามมาตรา 68 กฎหมายได้บัญญัติไว้ว่า บุคคลมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง บุคคลซึ่งไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยไม่แจ้งเหตุอันสมควรที่ทำให้ไม่อาจไปเลือกตั้งได้ ย่อมเสียสิทธิตามที่กฎหมายบัญญัติ (อรรถพล ใหญ่สว่าง. 2540 : 27) นอกจากนี้รัฐบาลมีการประชาสัมพันธ์มากเพราะเป็นการเลือกตั้งพร้อมกันทั่วประเทศ รัฐได้ให้ความสำคัญต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) โดยเฉพาะการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ตามมาตรา 129 รัฐเป็นผู้ดำเนินการจัดให้มีการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง รวมทั้งพิมพ์ จัดส่งเอกสาร จัดหาสถานที่ จัดสรรเวลาออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เพื่อแนะนำผู้สมัครรับเลือกตั้ง (อรรถพล ใหญ่สว่าง. 2540 : 56-57) และเป็นครั้งแรกที่มีการเลือกตั้งโดยไม่สังกัดพรรคการเมือง เป็นโอกาสที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ต้องพะวงเกี่ยวกับพรรคการเมืองต่าง ๆ การซื้อสิทธิขายเสียงก็ไม่มี มีเสรีภาพในการใช้สิทธิมากขึ้น ส่วนการไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารส่วนท้องถิ่น เช่น สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (สอบต.) สมาชิกสภาเทศบาล (สท.) สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด (สอบจ.) รัฐบาลเพิ่งกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นเป็นการเลือกตั้งเพียงบางเขต บางพื้นที่ บางจังหวัด ไม่สามารถทำพร้อมกันทั่วประเทศ ไม่มีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง ไม่ค่อยมีใครให้ความสนใจเท่าที่ควร นิสิตบางคนอยู่ต่างจังหวัดไม่สามารถไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และทะเบียนบ้านอาจไม่อยู่ในพื้นที่ในการใช้สิทธิเลือกตั้ง และการไปใช้สิทธิเลือกตั้งนายกองค์การนิสิตหรือสภานิสิตของสถาบัน เป็นการเชิญชวนให้นิสิต

เข้าไปมีส่วนร่วม นิสิตไม่เห็นความสำคัญ ไม่ให้ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นการเมืองและไม่มีผลกระทบต่อดัชนีนิสิตโดยตรง

นอกจากนี้ในการรณรงค์หาเสียง จากการศึกษาพบว่า นิสิตมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองเกี่ยวกับการชักชวนให้บุคคลอื่นที่อยู่ใกล้ชิดหรือรู้จักไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งในแต่ละครั้งเมื่อมีการเลือกตั้ง และการอธิบายให้บุคคลอื่นรู้ถึงคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งทางการเมืองการปกครองจากการพบปะและมีการพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องนี้อยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะพรรคการเมืองมีการรณรงค์หาเสียง มีการแข่งขันทางการเมืองสูง มีการโฆษณาหาเสียงมาก ซึ่งเป็นหน้าที่ของพรรคการเมืองต่างๆ ในการรณรงค์หาเสียง ซึ่งนิสิตไม่มีส่วนช่วยในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ และนิสิตให้ความสนใจในข่าวสารทางการเมืองไม่มาก ส่วนการแนะนำเพื่อนให้ลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่งหรือพรรคการเมืองใดการเมืองหนึ่งอยู่ในระดับน้อย อาจเป็นเพราะว่าการชักชวนให้บุคคลอื่นที่อยู่ใกล้ชิดหรือรู้จักไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งแต่ละครั้งเมื่อมีการเลือกตั้งและการอธิบายให้บุคคลอื่นรู้ถึงคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งทางการเมืองการปกครอง จากการพบปะและมีการพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องนี้ นิสิตให้ความสนใจไม่มากเท่าที่ควร เมื่อมีการพูดกันกับเพื่อนก็ไม่ได้นำประเด็นทางการเมืองเข้ามาเป็นหัวข้อในการสนทนา แต่มักสนทนากันในเรื่องอื่นๆ ที่อยู่ใกล้ตัวของนิสิต เช่น เรื่องที่เกี่ยวกับการเรียน การทำรายงาน เป็นต้น ขณะเดียวกันนิสิตอยู่ในวัยที่สนใจในเรื่องกิจกรรมต่างๆ ที่ให้ความบันเทิง ความสนุกสนาน ส่วนการแนะนำเพื่อนให้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งคนใดคนหนึ่งหรือพรรคการเมืองใดการเมืองหนึ่ง นิสิตอาจอยู่คนละเขต คนละพื้นที่ คนละจังหวัดกันกับเพื่อน จึงไม่สามารถแนะนำ รวมทั้งไม่รู้จักผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตต่างๆ และกิจกรรมทางการเมืองต่างๆ ในมหาวิทยาลัยก็ไม่ส่งเสริมหรือสนับสนุนให้นิสิตตื่นตัวหรือมีความรู้ทางการเมืองมากขึ้น

การเกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง จากการศึกษา พบว่า นิสิตมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองเกี่ยวกับการเข้าร่วมสนับสนุนชมรมในสถาบันการศึกษา การทำงานให้แก่พรรคการเมือง หรืออนุกรรมการเฉพาะกิจ นิสิตมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย อาจเป็นเพราะนิสิตไม่ให้ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม เพราะสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย ไม่ได้มีการส่งเสริมสนับสนุนหรือจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลายและน่าสนใจ การเข้าร่วมกิจกรรมอาจทำให้เสียการเรียนจึงเห็นว่าไม่มีประโยชน์ในการเข้าร่วมกิจกรรม นิสิตสนใจแต่เรื่องของตนเอง อีกทั้งไม่เข้าใจนโยบายการทำงานของพรรคการเมือง นอกจากนี้นิสิตอยู่ในระหว่างการศึกษาไม่สามารถทุ่มเทเวลาในเรื่องกิจกรรมทางการเมือง และกิจกรรมการเมือง ไม่เป็นส่วนสำคัญที่จะสนับสนุนเรื่องการเรียนและไม่มีผลต่อชีวิตประจำวันของตัวนิสิต

ส่วนการสื่อสารทางการเมือง จากการศึกษา พบว่า นิสิตมีส่วนร่วมทางการเมืองเกี่ยวกับการฟังวิทยุรายงานข่าว จากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย การชักชวนให้บุคคลอื่นสนทนาข่าวสารทางการเมืองจากการ ดูทีวี ฟังวิทยุ อ่านหนังสือ อยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะนิสิตส่วนใหญ่ไม่สนใจฟังเรื่องข่าวที่เกี่ยวกับการเมือง แต่สนใจในเรื่องความบันเทิง

ความสนุกสนาน เช่น การดูหนัง ฟังเพลง ดูคอนเสิร์ต การแต่งตัวตามแฟชั่น ส่วนการเข้าร่วมอภิปรายทางการเมือง การฟังคำปราศรัยหาเสียงของนักการเมืองหรือพรรคการเมืองในช่วงที่มีการเลือกตั้ง นิสิตอาจขาดโอกาสในการเข้าร่วมฟังคำปราศรัย หรือข้อเรียกร้องต่างๆ และในส่วนของมหาวิทยาลัยก็ไม่ได้จัดกิจกรรมทางการเมือง หรือเชิญนักการเมืองเข้ามาอภิปรายแสดงความคิดเห็นต่างๆ เพื่อให้ นิสิตได้มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง สำหรับการเขียนบทความ การเขียนจดหมายที่เกี่ยวกับเรื่องการเมือง ที่ นิสิตมีส่วนร่วมน้อยที่สุดอาจเป็นเพราะ นิสิตยังอายุน้อยและส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ทางการเมืองจึงไม่เห็นคุณค่าหรือประโยชน์ในการเขียนบทความหรือการเขียนจดหมาย รวมทั้งการส่งข่าวสารต่างๆทางการเมือง

จากการศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ตามกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองคือการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การรณรงค์หาเสียง การเกี่ยวข้องกับพรรคการเมืองและการสื่อสารทางการเมืองที่พบว่า การมีส่วนร่วมของ นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒอยู่ในระดับน้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมาน พูแสง (2541 : 4) ที่พบว่า นักศึกษาสถาบันราชภัฏมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยโดยมีเหตุผลว่า นักศึกษาสถาบันราชภัฏมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างจำกัด สถาบันไม่ได้มีการสนับสนุนให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเต็มที่ จึงมีผลกระทบต่อคุณภาพการตัดสินใจทางการเมือง และโรเบิร์ต (Robert. 1971 : 145) นักรัฐศาสตร์กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองจะต้องทำด้วยความสมัครใจในแต่ละกิจกรรมทางการเมือง รวมทั้งการลงคะแนนเสียง การร่วมฟังเหตุการณ์ทางการเมือง นอกจากนี้แมกคลอสกี้ (McClosky. 1968 : 252) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า เป็นกิจกรรมที่ทำด้วยความสมัครใจ จะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม เพื่อเลือกผู้ทำหน้าที่ปกครองประเทศ กำหนดนโยบายสาธารณะ ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การติดตามข่าวสาร การอภิปราย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การประชุม การลงคะแนนเสียงตามบัญชี การกล่าวสุนทรพจน์ การเขียน การรณรงค์หาเสียง การแข่งขันเป็นเจ้าหน้าที่พรรคหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

2. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามตัวแปรเพศ ชั้นปีที่ศึกษา สาขาวิชาที่ศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว อาชีพหลักของบิดา-มารดาหรือผู้ปกครอง และความรู้ทางการเมือง

2.1 นิสิตชายและนิสิตหญิงมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่ตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะว่า ปัจจุบัน นิสิตชายและนิสิตหญิงมีความเสมอภาคกัน มีหน้าที่ในการศึกษาหาความรู้ การอยู่ในสภาพแวดล้อมทางวิชาการและทางสังคมเดียวกัน การเรียนรู้ประสบการณ์ต่างๆร่วมกัน การเข้าชมรมและได้ทำกิจกรรมร่วมกันตามความสมัครใจ มหาวิทยาลัยได้ให้โอกาส นิสิตมีเสรีภาพในการดำรงชีวิต มีอิสระในการแสดงออกทางพฤติกรรม การแสดงออกทางความคิด รวมทั้งจุดมุ่งหมายหลังจบการศึกษา เพื่อประกอบอาชีพตามที่ตนเองมุ่งหวังไว้ จึงเป็นเหตุให้นิสิตชายและนิสิตหญิงมีพฤติกรรมที่เป็นไปในทางเดียวกัน คือ ขาดความสนใจในการมีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น ขาดการสนใจ ในการเข้าร่วม

อภิปรายทางการเมืองในสถาบัน ขาดความสนใจในการฟังคำปราศรัยหาเสียง ขาดการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ที่เกี่ยวกับการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จักรกริช ใจดี (2542 : 68) ที่ได้ศึกษาเรื่องความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า นิสิตชายและนิสิตหญิงมีความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยไม่แตกต่างกัน และคล้ายคลึงกับงานวิจัยของสุกิจ เหลืองสกุลไทย (2544 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ตัวแปรเพศไม่มีผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี

2.2 นิสิตชั้นปีที่ 1 มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างจากนิสิตชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะนิสิตชั้นปีที่ 1 เพิ่งเข้ามาศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย มีความเป็นอิสระและความคุ้นเคยในการเข้าร่วมกิจกรรมน้อย จึงต้องปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่แปลกใหม่ เช่น ระบบการศึกษา กลุ่มเพื่อน สภาพแวดล้อมทางการเรียน ตลอดจนการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ซึ่งเป็นสังคมใหม่กับตัวนิสิตเอง ในการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตต้องอาศัยคำแนะนำจากรุ่นพี่ซึ่งต่างกับนิสิตชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ที่ได้ผ่านการเรียนในสถาบันอุดมศึกษามากกว่า สามารถปรับตัว มีความคุ้นเคยและความเข้าใจในสิ่งแวดล้อมต่างๆ ภายในและภายนอกสถาบัน จึงมีความมั่นใจและสนใจในการทำกิจกรรมและติดอยู่กับกลุ่มเพื่อนมาก นอกจากนี้นิสิตชั้นปีที่ 1 ส่วนใหญ่มีอายุไม่ครบ 18 ปี บริบูรณ์ เป็นเหตุให้ไม่สามารถไปใช้สิทธิเลือกตั้งตามกฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ซึ่งต่างจากนิสิตชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และนิสิตชั้นปีที่ 4 ที่มีโอกาสในการใช้สิทธิเลือกตั้ง นอกจากนี้นิสิตชั้นปีที่ 1 ส่วนใหญ่ขาดความสนใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองอื่นๆ เช่น การไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารส่วนท้องถิ่น เช่น สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล(สอบต.) สมาชิกสภาเทศบาล(สท.) สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด(สอบจ.) การไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) และสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) การอธิบายให้บุคคลอื่นรู้ถึงคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งทางการเมืองการปกครองจากการพบปะและมีการพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องนี้ การฟังวิทยุรายงานข่าวการเมืองจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยสม่ำเสมอ การชักชวนให้บุคคลอื่นที่อยู่ใกล้ชิด ส่วนนิสิตชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ส่วนใหญ่มีสิทธิในการเลือกตั้ง จึงติดตามข่าวสารทางการเมืองได้ตามความสนใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเนตรนภา นาผล. (2538 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย : ศึกษาเฉพาะกรณีนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า นิสิตปริญญาตรีที่ศึกษาในชั้นปีต่างกันมีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยแตกต่างกัน

2.3 นิสิตที่ศึกษาสาขาวิชาต่างกันมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะสาขาวิชาต่างๆ มีโครงสร้าง หลักสูตร การจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามลักษณะเฉพาะของวิชานั้นๆ ซึ่งเป็นเนื้อหาเพื่อนำไปใช้

ประกอบอาชีพที่นิสิตต้องฝึกฝนให้เกิดทักษะ ความชำนาญ ดังนั้นสาขาวิชาต่างๆ ที่เรียนจึงไม่มีส่วนส่งเสริมให้นิสิตเกิดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง นอกจากนี้นิสิตจะมีความสนใจเรื่องการเมืองเป็นการส่วนตัวของแต่ละบุคคล นอกจากนี้นิสิตอาจขาดการมีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น การไปใช้สิทธิเลือกตั้งนายกองค์การนิสิตหรือสภานิสิตของสถาบัน การอธิบายให้บุคคลอื่นรู้ถึงคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งทางการเมือง การปกครองจากการพบปะและมีการพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องนี้ การแนะนำเพื่อนให้ลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่งของการพรรคการเมืองใดการเมืองหนึ่ง ฉะนั้นสาขาวิชาที่ต่างกันจึงไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับเบญจวรรณ ทรัพย์ธำรงค์ (2545 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาความคิดเห็นเรื่องความสำคัญต่อชาติของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า สาขาที่ศึกษาไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และเป็นไปในทำนองเดียวกับที่ซิลซ์ จงสับพันธ์ (2527 : 144) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาลักษณะทางชีวสังคม ลักษณะทางปริบท และลักษณะทางจิตวิสัยของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตที่มีความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า นักศึกษาที่ต่างสาขากัน ไม่มีความแตกต่างในการมีส่วนร่วมทางการเมือง

2.4 นิสิตที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการเรียนต่างกัน มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะว่าผลการเรียนของนิสิตขึ้นอยู่กับสติปัญญา ความรู้ ความเข้าใจ และความขยันหมั่นเพียรของนิสิตเองในการศึกษาวิชาต่างๆ ในสาขาวิชาที่นิสิตศึกษาอยู่ แม่วานิสิตจะมีสติปัญญาที่แตกต่างกัน แต่คุณธรรม จริยธรรม ความเสียสละ ความรับผิดชอบอาจไม่เหมือนกัน นอกจากนี้กิจกรรมด้านอื่นๆ ที่ให้ความบันเทิงทำให้นิสิตอาจขาดแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง จึงไม่ได้ทำให้นิสิตมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันที่เกี่ยวกับการเข้าร่วมและสนับสนุนพรรคการเมือง เช่นการเป็นสมาชิกพรรค ฯลฯ การเข้าร่วมหรือสนับสนุนชมรมในสถาบันการศึกษา เช่น การเป็นสมาชิกหรือกรรมการ การทำงานให้แก่พรรคการเมือง เช่น เป็นกรรมการหรืออนุกรรมการเฉพาะกิจ ฯลฯ การฟังคำปราศรัยหาเสียงในช่วงที่มีการเลือกตั้ง ดังนั้นผลการศึกษาหรือคะแนนเฉลี่ยทางการเรียนที่ต่างกันของนิสิตจึงไม่มีอิทธิพลต่อการมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

2.5 นิสิตที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่างกันมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะว่าฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวเป็นความสามารถในการหารายได้เพื่อใช้ในการดำรงชีวิต การส่งเสริมความรู้ให้แก่บุตรหลาน ซึ่งไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง จึงไม่เป็นเหตุให้นิสิตมีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกันทั้งในการแสดงความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมทางการเมือง อื่นๆ เช่น การเข้าร่วมอภิปรายทางการเมืองในสถาบันการศึกษา การฟังคำปราศรัยหาเสียงในช่วงที่มีการเลือกตั้ง การเขียนบทความทางการเมืองลงสิ่งพิมพ์ประเภทต่างๆ การเขียนจดหมายถึงบรรณาธิการสิ่งพิมพ์ประเภทต่างๆ เกี่ยวกับการเมือง การส่งข่าวสารสนับสนุนหรือคัดค้านผู้นำทางการเมือง ดังนั้นอาจเป็นสาเหตุให้มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ของนิสิตไม่แตกต่างกัน ดังที่ ประสิทธิ์ บุญลิขิต (2531 : 87) ที่ศึกษาเรื่องสถานะทางเศรษฐกิจ และสังคมกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง : ศึกษาเฉพาะกรณีประชาชนในเขตสุขาภิบาลเวียงชัย อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย พบว่า รายได้ต่อเดือนของครอบครัวไม่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตสุขาภิบาลเวียงชัย และสอดคล้องกับ จิรายุ ทรัพย์สิน (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร : ศึกษาเฉพาะกรณีนิสิตปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า รายได้ของครอบครัวไม่มีผลต่อความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

2.6 นิสิตที่อาชีพหลักของบิดา-มารดาหรือผู้ปกครองต่างกันมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากการประกอบอาชีพในแต่ละสาขาอาชีพมีส่วนเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นอยู่กับความสนใจของผู้ประกอบอาชีพนั้นๆ และไม่ส่งผลให้บุคคลในครอบครัวหรือผู้ที่ใกล้ชิด เพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นความสนใจเฉพาะบุคคลเท่านั้น จึงเป็นเหตุให้นิสิตที่อาชีพหลักของบิดา-มารดาหรือผู้ปกครองต่างกัน มีความสนใจกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับ การเข้าร่วมอภิปรายทางการเมืองในสถาบันการศึกษา การฟังคำปราศรัยหาเสียงในช่วงที่มีการเลือกตั้ง การเขียนบทความทางการเมืองลงสิ่งพิมพ์ประเภทต่างๆ การเขียนจดหมายถึงบรรณาธิการสิ่งพิมพ์ประเภทต่างๆ เกี่ยวกับการเมือง การส่งข่าวสารสนับสนุนหรือคัดค้านผู้นำทางการเมือง เนื่องจากไม่เห็นความสำคัญหรือประโยชน์ต่อการเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว และอาจมีความคิดว่าเป็นการเสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพของตนเองก็เป็นได้ ซึ่งมีอิทธิพลส่งผลให้นิสิตคล้อยตามความคิดเห็นของครอบครัวโดยไม่เห็นคุณค่าและความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไปด้วย เพราะครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่สำคัญยิ่งในการถ่ายทอดหรือหล่อหลอมความรู้ ความคิด ความเชื่อ และค่านิยม รวมถึงบุคลิกภาพของบุคคลในครอบครัว ดังนั้นจึงทำให้นิสิตที่มีบิดา-มารดา หรือผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างๆ กัน จึงไม่ให้ความสำคัญกับการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองส่งผลให้พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูชาติ หอมจันทิก (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย : ศึกษาเฉพาะกรณีक्रमิธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดปทุมธานีพบว่า กรมุธยมศึกษาที่อาชีพของบิดา-มารดาต่างกัน มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

2.7 นิสิตที่มีความรู้ทางการเมืองต่างกันมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน โดยมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย อาจเป็นเพราะนิสิตที่มีความรู้ทางการเมืองที่อยู่ในระดับน้อยจึงไม่ค่อยได้มีโอกาสที่จะได้เข้าร่วมในกิจกรรมทางการเมืองมากนัก นอกจากนี้ นิสิตไม่ค่อยเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดประชุม อบรม อภิปรายและแสดง

ความคิดเห็นเกี่ยวกับสาระความรู้ทางการเมือง จึงมีผลสืบเนื่องถึงการทำให้ขาดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในนิสิตกลุ่มนี้ ส่วนนิสิตที่มีความรู้ทางการเมืองในระดับมาก แต่ก็อาจเป็นความรู้ในด้านทฤษฎีเท่านั้นไม่ได้มีนำไปปฏิบัติให้เกิดผลแต่ประการใดซึ่งอาจมีสาเหตุจากการต้องทุ่มเทเวลาให้กับการเรียนและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนมากจนไม่มีเวลาไปร่วมกิจกรรมทางการเมืองก็เป็นได้ ดังนั้นการที่นิสิตมีความรู้ทางการเมืองต่างกัน จึงไม่มีอิทธิพลที่ทำให้พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน ดังที่ จิรชาติ นาคสวัสดิ์ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีนักศึกษา คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย ไม่มีความสัมพันธ์ต่อระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัยที่ พบว่า นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร และคณาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ดังนี้

1. มหาวิทยาลัยควรพิจารณาให้ความสำคัญกับวิชาพื้นฐานทางสังคมศาสตร์ ที่ให้ความรู้ด้านการเมืองการปกครอง เพราะวิชาพื้นฐานดังกล่าวมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมให้นิสิตมีความเข้าใจระบบการเมืองและการเลือกตั้งอย่างถูกต้อง
2. มหาวิทยาลัยควรจัดหลักสูตร จัดหาดำรงเนื้อหา สื่อการสอน เอกสารทางวิชาการ ต่างๆ ให้มีความทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกให้มากที่สุด เพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า รวมถึงการใช้อินเทอร์เน็ตให้กว้างขวางแพร่หลายในสถาบัน ในการให้ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์บ้านเมือง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า น่าจะมีการศึกษาวิจัยในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตสถาบันอุดมศึกษา ดังนี้

1. การศึกษาอิทธิพลที่ส่งผลต่อการตัดสินใจทางการเมืองของนิสิตนักศึกษา
2. การศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตนักศึกษาในสถาบันการอุดมศึกษาระหว่างภาคต่างๆ ของไทย
3. การศึกษารูปแบบของกิจกรรมเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยของนิสิตนักศึกษา
4. การศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารทางการเมืองของนิสิตนักศึกษา
5. สำนักแห่งประชาธิปไตยกับรัฐธรรมนูญของชาติของนิสิตนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนก วงษ์ตระหง่าน. (2528). การเมืองในระบอบประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กมล ทองธรรมชาติ. (2524). วิวัฒนาการระบอบรัฐธรรมนูญไทย. กรุงเทพฯ : ดวงดีการพิมพ์.
- การปกครอง, กรม. (2529). รายงานการวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.
- จรรยา สุภาพ. (2526). หลักรัฐศาสตร์. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- จักรกริช ใจดี. (2542). ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (รัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- จารุวรรณ สกุลกู. (2543). รายงานการวิจัยความรู้และความเข้าใจการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบอบรัฐสภาและค่านิยมทางการเมืองของนิสิตนักศึกษา มหาวิทยาลัยเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จิระ บุญพจนสุนทร. (2544, พฤษภาคม). "สัมภาษณ์พิเศษ," วารสารการเลือกตั้ง. 4 (30).
- จิราติ นาคสวัสดิ์. (2540). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณี นักศึกษาคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ภาคนิพนธ์ พบ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- จิรายุ ทรัพย์สิน. (2540). ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการเลือกตั้งผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานคร : ศึกษาเฉพาะกรณีนิสิตปริญญาตรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (รัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- เจตน์ศักดิ์ แสงสิงแก้ว. (2524). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสารกับกระบวนการสังคมประกิตทางการเมืองของประชาชน ในท้องที่บางชั้น เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร
- เจนจิรา ชัมเล่มกิม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, มยุรา โลหะพิริยะกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. เมื่อ 20 กันยายน 2545.

- ชลัช จงสืบทพันธ์. (2527). *การศึกษาทางชีวสังคม ลักษณะทางบริบท และลักษณะทางจิตวิสัยของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ที่มีความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง*. ปริญญาโท กศ.ด. (พัฒนศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2521). "การเมืองเปรียบเทียบ : วิวัฒนาการและแนวการศึกษา," *รัฐศาสตร์ : สถานภาพและพัฒนาการ*. กรุงเทพฯ : สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.
- ชูชาติ หอมจันทร์. (2543). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย : ศึกษาเฉพาะกรณีรัฐมนตรี สังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (รัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- ไชยพร ตันท์จิตานนท์. (2536). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในรูปเทศบาล : การศึกษาเทศบาลนครเชียงใหม่*. ปริญญาโท กศ.ด. (พัฒนศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์. (2522). *จิตวิทยาการเมือง*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- _____. (2527). *จิตวิทยาการเมือง*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แพรวพิทยา.
- ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์. และรอส พรสิชัย. (2517). *อุปสรรคของระบบประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2543). *หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องประชาธิปไตย ระดับมัธยม*. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. ครุสภา ลาดพร้าว.
- เทวินทร์ ตติยรัตน์. (2532). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองรูปเทศบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองนครพนม*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- นิตยา กิจกำแหง. (2526). *ทัศนคติทางสังคมและการเมืองของผู้นำกิจกรรมนักศึกษาในมหาวิทยาลัยรามคำแหง*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- นิสากร แสนเสน่ห์. (2543). *ทัศนคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี*. ปริญญาโท กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เนตรนภา นามผล. (2538). *ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย : ศึกษาเฉพาะกรณีนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (รัฐศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

- เบญจวรรณ ทรัพย์ธำรง. (2545). *ความคิดเห็นเรื่องความสำนึกต่อชาติของนิสิตมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (รัฐศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- บุญเรือง บุรภัคดี. (2529). “การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตย” ใน *รัฐสภาสาร*. 34(10) : 7-8.
- บุญเลิศ ชีระตระกูล. (2538). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของกรรมกรไทย : ศึกษาเฉพาะกรณี กรรมกรการทำเรือแห่งประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ ร.ม. (รัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ประสิทธิ์ ตูลยาทร. (2539). *รายงานการวิจัยเรื่องความรู้ความเข้าใจทางการเมืองการปกครอง ในสถาบันราชภัฏ*. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- ประสิทธิ์ บุญลิขิต. (2531). *สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง : ศึกษาเฉพาะกรณีประชาชนในเขตสุขาภิบาลเวียงชัย อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย*. วิทยานิพนธ์ ร.ม. (รัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ประสิทธิ์ สันติกาญจน์. (2530). *การศึกษาเรื่องการเข้าร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขต กรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ปิยนุช เงินคล้าย และคนอื่น. (2540). *รายงานการวิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน : ศึกษาเปรียบเทียบประชาชนในเขตเมืองกับประชาชนในเขตชนบท*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2525). *พฤติกรรมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น*. ขอนแก่น : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พงษ์กร รอดชมพู่. (2540). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนไทย : ศึกษาเฉพาะกรณี ปัจจัย ที่ทำให้การประท้วงมีความยาวนาน*. ดุษฎีบัณฑิต กศ.ด. (รัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- พรอัมรินทร์ พรหมเกิด. (2543, กันยายน). “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน,” *รัฐสภาสาร*. 44(9) :1-18.
- ไพศาล หวังพานิช. (2530). *วิธีการวิจัย*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มานะศรี ยงเจริญ. (2523). *การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาไทย : ศึกษาเฉพาะ กรณีคณะรัฐศาสตร์ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยรามคำแหง*. วิทยานิพนธ์ ร.ม. (รัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

- รังสิมันต์ บุญยพรรณนนท์. (2537). การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างคณะกรรมการชุมชนและประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลทางเกวียน อำเภอแก่ง จังหวัดระยอง. ภาคนิพนธ์ พบ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ : คณะพัฒนาศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2538). หลักการวิจัยการศึกษา. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ลิขิต ธีรเวคิน. (2539). การเมืองการปกครองของไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วัชร ไชยสาร. (2544, พฤษภาคม). "การมีส่วนร่วมในทางการเมืองกับการเมืองภาคประชาชน," ใน รัฐสภาสาร. 50(5) : 44-108.
- วิรัตน์ เนยสูงเนิน. (2545, พฤษภาคม). "ความสำคัญของห้าหมื่นรายชื่อตามรัฐธรรมนูญ," รัฐสภาสาร. 50(5) : 101.
- วีรวัฒน์ เปรมประภา. (2528). การสื่อสารทางการเมืองกับมีส่วนร่วมทางการเมือง : ศึกษาเฉพาะกรณีพนักงานการไฟฟ้านครหลวง. วิทยานิพนธ์ ร.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริภา สถาพรวงษา. (2541). การมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชนจังหวัดเพชรบุรี : กรณีศึกษากลุ่มคนรักเมืองเพชร. ภาคนิพนธ์ พบ.ม. (สังคมวิทยา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สถิตย์ นิยมญาติ. (2524). สังคมวิทยาการเมือง. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. (2533). รายงานการวิจัยมโนทัศน์การเมือง. คณะสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมบัติ ชำรงค์ธัญวงศ์. (2538). "การมีส่วนร่วมทางการเมือง," มติชน. 29 ธันวาคม 2538. หน้า 32.
- _____. (2539). "วัฒนธรรมทางการเมือง," มติชน. 29 มกราคม 2539. หน้า 32.
- _____. (2539ก). การเมืองแนวความคิดและการพัฒนา. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- _____. (2539ข). ทศนคติทางการเมืองของเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สมาน พูแสง. (2541). การศึกษาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาสถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือตอนบน. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ด. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สรยุทธ ประกอบกิจ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, มยุรา โลหะพิริยะกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อ 27 กันยายน 2545.

สุกิจ เหลืองสกุลไทย. (2544). *ความคิดเห็นของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ*. ภาคนิพนธ์ พบ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

สุจิต บุญบงการ. (2534). *การพัฒนาทางการเมืองของไทย*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุพัฒนา ชลศิริ. (2541). *กิจกรรมนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นิตรรศน์ ครั้งที่ 1*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุปรียา ลาภบุญเรือง. (2530). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชนบท ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนของประเทศไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภออมลาลัยจังหวัดกาฬสินธุ์*. วิทยานิพนธ์ กษ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

สุวิทย์ รุ่งวิสัย. (2541). *รายงานการวิจัยเรื่ององค์การจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร*. กรุงเทพฯ : สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

อรรถพล ใหญ่สว่าง. (2540). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม

อเนก เหล่าธรรมทัศน์. (2536). *ม็อบมือถือชนชั้นกลางและนักธุรกิจกับการพัฒนาประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ : มติชน.

อมร รักษาสัตย์. (2543). *ประชาธิปไตยและรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน สมาคมรัฐธรรมนูญเพื่อประชาชน*. กรุงเทพฯ : การันการพิมพ์.

อัคนีรุศ ศรีสวัสดิ์. (2535). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นสุขาภิบาล*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

อัครพงษ์ มณีภาค. (2535). *การศึกษาบทบาททางการเมืองขององค์การนักศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปี 2530-2534*. วิทยานิพนธ์ ร.ม. (รัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

อุบลทิพย์ รัตนพงษ์สถิตย์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, มยุรา โลหะพิริยะกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อ 4 ตุลาคม 2545.

Almond, G. and Powell, G.B. Jr. (1976). *Comparative Politics Today*. Boston : Little Brown and Company.

Almond, G. and Verba, Sidney. (1965). *The Civic Culture : Political Attitudes and Democracy in Five Nations*. Boston : Little, Brown and Company.

- Bromage, Arthur W. (1950). *Introduction to Municipal Government and Administration*. New York : Appleton-Century-Crofts Inc.
- Campbell, Angus, Gurin, Gerald and Miller, Warren E. (1954). *The Voter Decides*. Evanston : Row & Peterson Company.
- Cronbach, Lee J. (1970). *Essentials of Psychology Testing*. 3rd ed. New York : Harper and Row.
- Easton, David. (1971). *The Political System : An Inquiry into the State of Political Science*. 2nd ed. New York : Alfred A. Knoff Inc.
- Ferguson. (1981). *A Statistical Analysis in Psychology and Education*. 5th ed. Tokyo : McGraw-Hill Book..
- Roberts, Geoffrey K. (1971). *A Dictionary of Political Analysis*. London : Longman.
- Huntington and Nelson. (1982). *No Easy Choice : Political Participation in Developing Countries*. Cambridge, Massachusetts : Harvard University Press.
- Huntington, Samuel P. and Nelson, Joan M. (1976). *No Easy Choice : Political Participation in Developing Countries*. Cambridge : Harvard University Press.
- Jones, Laurence F. (1996). *Political Science : Research A Handbook of Scope and Methods*. Texas : Harper Collins College Publishers.
- Kammerlyer, Kenneth, Ritzer, George and Yetman, Norman R. (1994). *Sociology Experiencing Changing Societies*. 6th ed. Boston : Simon and Schuster, Inc. ,
- Kavanagh, Dennis. (1983). *Political Science and Political Behavior*. London : George Allen & Unwin (Publishers) Ltd.,
- Krejcie, R.V. and Morgan,D.W. (1970). "Determining Sample Size for Research Activities," *Journal of Educational and Psychological Measurement*. 30 : 607–610.
- Lipset, Seymour M. (1960). *Political Man : The Social Bases of Politics*. New York : Doubleday Press.
- McClosky, Herbert. (1968). "Political Participation," in *International Encyclopedia of the Science*. by David L. Sills, New York : Macmillan.
- Milbrath, Lester W. (1971). "People and Government," *Political Participation*. New York : University of Buffalo Press.
- Milbrath, Lester W. and M.L.Goel. (1977). *Political Participation : How and Why People Get Involved in Politics*. Chicago : Rand McNally.

- Nie, Norman H. and Sidney, Verba. (1975). *"Political Participation,"* in Hand Book of Political Science. Edited by Fred I. Greenstein and Nelson W. Polsby, New Jersey : Addison Wesley Publishing Company.
- Parry, Geraint (ed). (1972). *Participation in Political Analysis*. London : Longman.
- Pomper, Gerald M. (1957). *Voter's Choices : Varieties of America Electoral Behavior*. New York : Dodd, Mead.
- Ringwall, Douglas Dinon. (1976). "Planning and Participation in Democracy Theory Verses Practice," *Dissertation Abstracts International*.
- Robert, Geoffrey K. (1971). *A Dictionary in Political Analysis*. London : Great Britain.
- Rosenstone. and John Mark Hansen. (1993). *Mobilization Participation and Democracy in America*. New York : Macmultar Publishing Company.
- Rush, Michael. (1992). *Politics and Society : An Introduction to Political Sociology*. New York : Prentice – Hall.
- Verba, Sidney. Schlozman, Kay L. and Brady, Herry E. (1995). *Voice and Equality : Civic Voluntarism in American Politics*. Cambridge, Massachusetts : Harvard University Press.
- Verba, Sidney and Nie, Norman H. (1972). *Participation in America : Political Democracy and Social Equality*. New York : Harper and Row.
- Weiner, Myron. (1971). *"Political Participation : Crisis of Political Process,"* in Crisis and Sequence in Political Development. Edited by Leonard Binder and Others. Princeton : Princeton University Press.
- White. (1982). *Why Community Participation ? A Discussion of the Arguments*. Community Participation : Current Issue and Lesson Learned. Published by United Nations Children's Fund.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ และหนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชลัช จงสีบพันธ์
ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์
สถานที่ทำงาน โครงการศูนย์วิจัยและบริการ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธวัชไชย สนธิวิธ
ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์
สถานที่ทำงาน คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. อาจารย์ ดร. จารุวรรณ สกุลคู
ตำแหน่ง อาจารย์
สถานที่ทำงาน คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. อาจารย์ ดร. ราชันย์ บุญธิมา
ตำแหน่ง อาจารย์
สถานที่ทำงาน สำนักงานทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. อาจารย์ ชลวิทย์ เจียรจิตต์
ตำแหน่ง อาจารย์
สถานที่ทำงาน คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บันทึกข้อความ

102

ส่วนราชการ : บัณฑิตวิทยาลัย มศว โทร. 5731, 5618

ที่ ทม 1012

วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน 2545

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน

เนื่องด้วย นางมยุรา โลหะพิริยะกุล นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “พฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ” โดยมี อาจารย์อจจรา วัฒนาณรงค์ และ อาจารย์อรรถพร โพธิสุข เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย ขอเรียนเชิญ อาจารย์ราชนันท์ บุญธิมา เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามให้ นางมยุรา โลหะพิริยะกุล และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

(รองศาสตราจารย์นภาพรณี หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ภาคผนวก ข
คุณภาพเครื่องมือของการวิจัย

1. แบบวัดความรู้ทางการเมือง

1.1 ค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดความรู้

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1	0.71	11	0.57
2	0.29	12	0.57
3	0.43	13	0.71
4	0.57	14	0.57
5	0.71	15	0.43
6	0.57	16	0.57
7	0.29	17	0.57
8	0.58	18	0.59
9	0.57	19	0.43
10	0.29	20	0.57

1.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความรู้ = .8831

2. แบบสอบถามพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

2.1 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1	5.00	10	3.20
2	3.29	11	3.08
3	3.23	12	4.59
4	1.91	13	1.85
5	4.62	14	2.73
6	4.67	15	3.37
7	4.33	16	2.74
8	5.60	17	3.65
9	2.86		

2.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม = .8244

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถาม
เรื่อง พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงใน ( ) หน้าคำหรือข้อความที่ท่านเลือก

1. เพศ
  - ( ) ชาย
  - ( ) หญิง
2. ชั้นปีที่ศึกษา
  - ( ) ชั้นปีที่ 1
  - ( ) ชั้นปีที่ 2
  - ( ) ชั้นปีที่ 3
  - ( ) ชั้นปีที่ 4
3. สาขาวิชาที่ศึกษา
  - ( ) วิทยาศาสตร์สุขภาพ (คณะแพทยศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ และคณะสหเวชศาสตร์)
  - ( ) วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (คณะวิทยาศาสตร์ และคณะวิศวกรรมศาสตร์)
  - ( ) มนุษยศาสตร์ (คณะมนุษยศาสตร์ และคณะศิลปกรรมศาสตร์)
  - ( ) สังคมศาสตร์ (คณะสังคมศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ คณะพลศึกษา และสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม)
4. คะแนนเฉลี่ยทางการเรียน
  - ( ) 3.00 ขึ้นไป
  - ( ) 2.25 – 2.99
  - ( ) ต่ำกว่า 2.25
5. ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว
  - ( ) มากกว่า 30,000 บาท ขึ้นไป
  - ( ) 15,000 – 30,000 บาท
  - ( ) ต่ำกว่า 15,000 บาท

ตอนที่ 1 (ต่อ)

6. อาชีพของบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง
- ( ) ข้าราชการ หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ
- ( ) ธุรกิจ – การค้า
- ( ) เกษตรกรรม
- ( ) ลูกจ้าง
- ( ) อื่นๆ โปรดระบุ

ตอนที่ 2 แบบวัดความรู้ทางการเมือง

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อคำถามแล้วทำเครื่องหมาย / ลงในช่องคำตอบ “ใช่” หรือ “ไม่ใช่”

ความรู้ทางการเมือง	ใช่	ไม่ใช่
1. ประชาชนซึ่งไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยไม่แจ้งเหตุอันควรที่ทำให้ไม่อาจไปเลือกตั้งได้ ย่อมได้สิทธิตามที่กฎหมายบัญญัติไว้	.....	.....
2. บุคคลที่ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ไม่สามารถยกบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญขึ้นต่อสู้คดีในศาลได้	.....	.....
3. ในการนับถือศาสนาหรือการปฏิบัติศาสนบัญญัติหรือพิธีกรรมตามความเชื่อของตน กระทำได้แม้ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี	.....	.....
4. รัฐต้องจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพให้กับพลเมืองไม่น้อยกว่า 12 ปี โดยไม่เก็บค่าใช้จ่า	.....	.....
5. การนำข่าวหรือบทความไปให้เจ้าหน้าที่ตรวจก่อนนำไปโฆษณาในหนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง หรือวิทยุโทรทัศน์ สามารถกระทำได้	.....	.....
6. บุคคลไม่มีสิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสารในครอบครองของทางราชการหรือรัฐวิสาหกิจ	.....	.....
7. การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ไม่สามารถระบุวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนแต่สามารถกำหนดระยะเวลาในการเข้าใช้สอยอสังหาริมทรัพย์ได้	.....	.....
8. รัฐสภาประกอบด้วยผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ซึ่งต้องร่วมประชุมตามกฎหมาย	.....	.....

ตอนที่ 2 (ต่อ)

ความรู้ทางการเมืองของนิสิต	ใช่	ไม่ใช่
9. ประธานวุฒิสภาเป็นประธานรัฐสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นรองประธานรัฐสภา	.....	.....
10. รัฐมีหน้าที่สนับสนุนการเงินต่อพรรคการเมือง แต่พรรคการเมืองต้องเปิดเผยรายได้รายจ่าย และบัญชีทรัพย์สินต่อสาธารณชน	.....	.....
11. ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ณ สถานที่ทำงานโดยไม่ต้องเดินทางกลับภูมิลำเนาที่มีทะเบียนบ้านในวันเลือกตั้ง	.....	.....
12. วุฒิสภามีหน้าที่กลั่นกรองกฎหมายให้รอบคอบและควบคุมการแต่งตั้งถอดถอนนักการเมืองและข้าราชการระดับสูง	.....	.....
13. การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาให้ใช้จังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง	.....	.....
14. จังหวัดที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ไม่เกิน 1 คน ให้ถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง	.....	.....
15. พรรคการเมืองใดที่ส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งแบบแบ่งเขต ในเขตเลือกตั้งใด สามารถส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งได้เพียง 1 คน ในเขตเลือกตั้งนั้นเท่านั้น	.....	.....
16. เพื่อประโยชน์ในการแนะนำผู้สมัครรับเลือกตั้งวุฒิสภา รัฐจึงต้องจัดให้มีการติดประกาศและติดแผ่นป้ายได้เพียงอย่างเดียว เพื่อความเท่าเทียมกันของผู้สมัคร	.....	.....
17. กรรมการการเลือกตั้งมีวาระการดำรงตำแหน่ง 7 ปี	.....	.....
18. ภายใน 60 วัน นับตั้งแต่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้มีการเรียกประชุมรัฐสภาเพื่อให้สมาชิกได้มาประชุมเป็นครั้งแรก	.....	.....
19. สมัยประชุมสามัญของรัฐสภาสมัยหนึ่งๆ ให้มีกำหนดเวลา 90 วัน	.....	.....
20. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่า 2 ใน 5 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี	.....	.....

ตอนที่ 3 แบบสอบถามพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความแล้วทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมของท่าน

- 5 หมายถึง นิสิตกระทำพฤติกรรมนั้นเป็นประจำ
 4 หมายถึง นิสิตกระทำพฤติกรรมนั้นเกือบทุกครั้ง
 3 หมายถึง นิสิตกระทำพฤติกรรมนั้นบางครั้งบางคราว
 2 หมายถึง นิสิตกระทำพฤติกรรมนั้นนานๆครั้ง
 1 หมายถึง นิสิตกระทำพฤติกรรมนั้นไม่เคยเลย

พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง	เป็นประจำ	เกือบทุกครั้ง	บางครั้งบางคราว	นานๆครั้ง	ไม่เคยเลย
1. ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารส่วนท้องถิ่น เช่น สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (สอ.บ.ด.) สมาชิกสภาเทศบาล (สท.) สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด (สอ.บ.จ.)	....	....	....	....	....
2. ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) และสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.)	....	....	....	....	....
3. ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งนายกองค์การนิสิตหรือสภานิสิตของสถาบัน	....	....	....	....	....
4. ท่านชักชวนให้บุคคลอื่นที่อยู่ใกล้ชิดหรือท่านรู้จักไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งในแต่ละครั้งเมื่อมีการเลือกตั้ง	....	....	....	....	....
5. ท่านอธิบายให้บุคคลอื่นรู้ถึงคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งทางการเมืองการปกครองจากการพบปะและมีการพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องนี้	....	....	....	....	....
6. ท่านแนะนำเพื่อนให้ลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่งหรือพรรคการเมืองใดการเมืองหนึ่ง	....	....	....	....	....
7. ท่านเข้าร่วมและสนับสนุนพรรคการเมือง เช่น การเป็นสมาชิกพรรค	....	....	....	....	....

ตอนที่ 3 (ต่อ)

พฤติกรรมการมีส่วนร่วม ทางการเมืองของนิสิต	เป็น ประจำ	เกือบ ทุก ครั้ง	บาง ครั้ง บาง คราว	นานๆ ครั้ง	ไม่ เคย เลย
8. ท่านเข้าร่วมและสนับสนุนชมรมในสถาบัน การศึกษา ของท่าน เช่น เป็นสมาชิกหรือ เป็นกรรมการ	.....	.....	.....	.....	.....
9. ท่านทำงานให้แก่พรรคการเมือง เช่น เป็น กรรมการ อนุกรรมการ เฉพาะกิจ	.....	.....	.....	.....	.....
10. ท่านฟังวิทยุรายงานข่าวการเมืองจากสถานี วิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยสม่ำเสมอ	.....	.....	.....	.....	.....
11. ท่านชักชวนให้บุคคลอื่นที่ท่านใกล้ชิดหรือรู้ จักสนทนาข่าวสารทางการเมืองจากการ ดูทีวี ฟังวิทยุ อ่านหนังสือพิมพ์	.....	.....	.....	.....	.....
12. ท่านเข้าร่วมอภิปรายทางการเมืองในสถาบัน การศึกษาของท่าน	.....	.....	.....	.....	.....
13. ท่านฟังคำปราศรัยหาเสียงของนักการเมือง หรือพรรคการเมืองในช่วงที่มีการเลือกตั้ง	.....	.....	.....	.....	.....
14. ท่านเขียนบทความทางการเมืองลงสิ่งพิมพ์ ประเภทต่างๆ	.....	.....	.....	.....	.....
15. ท่านเขียนจดหมายถึงบรรณาธิการสิ่งพิมพ์ ประเภทต่างๆ เกี่ยวกับเรื่องการเมือง	.....	.....	.....	.....	.....
16. ท่านส่งข่าวสารสนับสนุนหรือคัดค้านผู้นำทาง การเมือง	.....	.....	.....	.....	.....
17. ท่านได้เสนอข้อคิดเห็นต่อพรรคการเมืองใน การนำเสนอข้อเรียกร้องของประชาชนเพื่อนำ มาพัฒนาท้องถิ่น	.....	.....	.....	.....	.....

ภาคผนวก ง
หนังสือรับรองเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ   บัณฑิตวิทยาลัย มศว   โทร. 5731, 5618

ที่   ทม 1012

วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ 2546

เรื่อง   ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน

เนื่องด้วย นางมยุรา โลหะพิริยะกุล นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง "พฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์อังฉรา วัฒนางรงค์ และ อาจารย์อรรถพร โพธิสุข เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้นิสิตปริญญาดุษฎีชั้นปีที่ 1 - 4 ภาคปกติ ตอบแบบสอบถามพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางมยุรา โลหะพิริยะกุล ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

(รองศาสตราจารย์อภรณ์ หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางมยุรา โลหะพิริยะกุล
วันเดือนปีเกิด	วันที่ 27 กันยายน พ.ศ. 2505
สถานที่เกิด	อำเภอสุไหงปาดี จังหวัดนราธิวาส
ที่อยู่ปัจจุบัน	102/307 หมู่ 6 ตำบลบางรักพัฒนา อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี 11110
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนวัดธรรมจริยาภิรมย์ อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร 74120

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2523	มัธยมศึกษาปีที่ 5 (แผนกศิลป์คำนวณ) จากโรงเรียนราชินีบูรณะ จังหวัดนครปฐม
พ.ศ. 2530	ศิลปศาสตรบัณฑิต (ภาษาอังกฤษ) จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2546	การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาการอุดมศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร